

Forslag om utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med tilgrensende verneområder i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner i Nordland fylke

1 Miljødirektoratet tilrår:

1. Utvidelse og revisjon av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner
2. Opprettelse av Melfjorden landskapsvernområde i Rana og Rødøy kommuner
3. Revisjon av Saltfjellet landskapsvernområde i Saltdal og Rana kommuner
4. Revisjon og utvidelse av Gåsvatnan landskapsvernområde i Beiarn, Bodø og Saltdal kommuner
5. Revisjon av Dypen naturreservat i Saltdal kommune
6. Utvidelse av Blakkådalen naturreservat i Rana kommune
7. Revisjon av Fisktjørna naturreservat i Rana kommune
8. Revisjon av Semska-Stødi naturreservat i Saltdal kommune

Samtidig med at verneplanen vedtas oppheves forskrift opprettet ved kgl.res. av 6. februar 1998 for Storlia naturreservat i Rana kommune da Storlia vil inngå i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Tabell 1. Nedenfor fremgår det hvilke kommuner som får endring i vernet areal. Kommuner som ikke er oppført i listen har ingen endringer.

	Saltfjellet-Svartisen np.	Gåsvatnan lvo.	Saltfjellet lvo.	Blakkådalen nr.	Storlia nr.	Melfjorden lvo.
Rana	+ 48	0	-5,4	+19,1	-23,5	0
Rødøy	+ 49,9	0	0	0	0	+ 16,3
Bodø	0	+1,3	0	0	0	0
Saltdal	-0,1	-0,14	-7,2	0	0	0

Tabell 2. Her fremgår totalt vernet areal i den enkelte kommune, før og etter vern, samt det totale areal vernet.

Kommune	Før	Etter
Rana	1347,7	1385,9
Rødøy	80,8	147
Beiarn	350,1	350,1
Bodø	54,5	55,8
Meløy	157,8	157,8
Saltdal	787,3	780,1
Totalt	2778,2	2876,9

Miljødirektoratet viser til at Fylkesmannen sendte ut to ulike høringsdokumenter, et for revisjon av vern tilknyttet Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, samt verneplan for utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. I oversendelsen fra Fylkesmannen til Miljødirektoratet var høringene slått sammen til ett tilrådningsdokument. Miljødirektoratet har derfor også valgt å bruke samme form i denne tilrådningsrapporten.

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven kap. V § 34, jf. §§ 35, 36, 37, 38 og § 62.

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ble opprettet ved kongelig resolusjon den 8. september 1989. Samtidig ble Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet landskapsvernområde og Storlia naturreservat (revidert 1998) opprettet. I tillegg ble Semska-Stødi naturreservat, som første gang ble opprettet i 1976, revidert. Disse tre verneområdene utgjorde et sammenhengende vern fra Svartisen og Nordfjorden i vest til svenskegrensen i øst. Avgrensning og forskrifter var resultat av en langvarig prosess hvor særlig vannkraftinteressene stod sterkt mot vern. Seinere har det kommet flere verneområder i områdene rundt Saltfjellet-Svartisen som også bidrar til helheten i vernet. I 1992 ble Blakkådalen naturreservat og Fiskstjørna naturreservat i Rana kommune opprettet. Bakgrunnen var henholdsvis to granforekomster og gammel furuskog og et urskogsområde med grov kalkgranskog og karstforekomster. I 2000 ble Dypen naturreservat vernet med bakgrunn i furuskogen i området.

Nasjonalparken og de omkringliggende verneområdene utgjør samlet sett et av de mest varierte sammenhengende vernede områdene i Norge. Dette er store naturområder som i det vesentligste er

uten tyngre tekniske inngrep. Landskapet er særpreget med stor naturhistorisk og økologisk verdi. Områdene er også viktige friluftsområder og innehar en rekke kulturminner. Det drives aktiv reindrift i områdene og deler av områdene er også i bruk til beite for bufe.

Det er stor variasjon i geologi, klima og naturtyper. Berggrunnen i området består av en rekke ulike bergarter. I øst og vest finner vi grunnfjellsbergarter som gneis og granitt. Andre områder domineres av glimmerskifer. Innimellom finner vi marmor og dolomitt i lange vertikale bånd (stripekarst) som har gitt opphav til en rekke grotteforekomster, karstformer og et rikt planteliv. Videre er det en rekke kvartærgeologisk verneverdige lokaliteter. Spesielt nevnes bresjøavsetninger i Lønsdal-Dypen området og ved Austerdalsvatnet. Klimaet varierer fra fuktig kystklima i de vestlige delene rundt Svartisen til kontinentalt klima i de østre delene. Inn mot høyfjellsplatåene strekker det seg fjordarmer og produktive høyfjellsdaler, med Stormdalen som den mest kjente. Vassdragsnaturen er også variert fra de større vassdragene langs de store dalene i øst til mindre og brattere vassdrag i vest. Utvidelsesområdene vil øke variasjonen ytterligere, særlig med tanke på skogsområder, karstområder, vassdragsnatur og bresjøavsetninger.

Samlet bidrar Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og de tilknyttede verneområdene i stor grad til å fylle målene i § 33;

- a) variasjonsbredden av naturtyper og landskap
- b) arter og genetisk mangfold
- c) truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter
- d) større intakte økosystemer, også slik at det kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv
- e) områder med særskilte naturhistoriske verdier
- f) natur preget av menneskers bruk gjennom tidene (kulturlandskap) eller som også har kulturhistoriske verdier, og tilrettelegging for bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene
- h) referanseområder for å følge utviklingen i naturen

Vern av de foreslåtte områdene bidrar til å oppfylle nasjonale mål og internasjonale forpliktelser (jf. naturmangfoldloven § 46 første ledd) i:

- Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet. Norsk handlingsplan for naturmangfold
- St. prp. 1 S (2017-2018) for Klima- og miljødepartementet
- Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD)
- Bernkonvensjonen

"Vernet vil bidra til å nå nasjonalt mål om at *"et representativ utvalg av norsk natur skal vernes for kommende generasjoner"*

1.2 Vurderinger med hensyn til naturmangfoldloven kapittel II

Etter naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Beslutninger skal også legge vekt på erfaringsbasert kunnskap.

1.2.1 Hvor kunnskapen er hentet fra

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene vurderes som godt. Forut for vedtak om opprettelse av de eksisterende verneområdene ble det gjennomført omfattende kartlegginger. I forbindelse med revisjonen er det også utført kartlegginger av kulturminner, landskap, friluftsliv og biologisk mangfold. Høringene og dialogen med ulike parter gjennom prosessen har også bidratt til å belyse områdenes verdi og bruk i betydelig grad.

Som en del av verneplanarbeidet ble det gjennomført følgende kartlegginger av verdier i områdene:

- Salten friluftsråd og Polarsirkelen friluftsråd. 2007 Friluftsliv fra Melfjorden til Austerdalsisen
- Lauritzen, S-E. 2007. Utredning av karst, grotter og kvartærgeologi i deler av Rødøy og Rana kommuner. Del I. Oversikt over kjente forekomster pr. desember 2007
- Lauritzen, S-E. 2008. Utredning av karst, grotter og kvartærgeologi i deler av Rødøy og Rana kommuner. Del II. Oversikt over kjente forekomster befaring 2008.
- Holtan, D. 2007. Saltfjellet-Svartisen. Naturtyper og botanikk på sørsida av nasjonalparken. Miljøfaglig utredning rapport 2007:60
- Melby, M. W. 2007. Utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Rana og Rødøy kommuner, Nordland fylke. Landskapskartlegging. Miljøfaglig utredning rapport 2007:64.
- Ellingsen, K. og Henriksen, J. E. 2007. Utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Kartlegging og verdisetting av kjente kulturminner og kulturmiljø. NIKU rapport 18/2007
- Uttakleiv, L. A. og Lykkja, H. 2011. Landskapskartlegging av verneområdene på Saltfjellet. Aurland naturverkstad rapport 05-2011
- Birkeland, I. og Kristiansen, G. 2011. Kartlegging av zoologiske og ornitologiske verdier i verneområder på Saltfjellet. Ecofact rapport 104.
- Høitomt, T. 2011. Naturtypekartlegging i verneområder på Saltfjellet 2010. Biofokus-rapport 2011-8
- Thuestad, A., Myrvoll, E. R. & Myrvoll, M. 2011. Revidering av verneplan og forvaltningsplan for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og tilgrensende verneområder. Kulturminnekartlegging i verneområdene på Saltfjellet. NIKU oppdragsrapport 78/2011

Fylkesmannen har også brukt arbeidsutvalget i prosessen som en kilde til informasjon og vurderinger av områdene. I tillegg til dette er det framkommet mye informasjon om brukerinteresser og verdier gjennom muntlige og skriftlige innspill til verneplanarbeidet, på folkemøter, møter med frivillige organisasjoner og i forbindelse med høring av verneplanen.

1.2.2 Verneverdier

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med omkringliggende områder utgjør et av Norges største sammenhengende vernede områder og omfatter varierte verneverdier fra fjord til fjell og fra kyst til innland. Svartisen dominerer det vestre området både med hensyn på landskap og lokalklima. Fra det alpine brelandskapet strekker nasjonalparken seg mot øst hvor skogkledte høyfjellsdaler skjærer landskapet i nord-sør retning. Vassdragene følger i stor grad dalførene. Geologisk er områdene interessante med store kvartærgeologiske avsetninger som vitner om stor breaktivitet og endringer i klima. Karstlandskapet setter også sitt preg på deler av nasjonalparken. Den kalkholdige berggrunnen gir grunnlag for en rekke karstformasjoner og grotter, samt et rikt planteliv med en rekke sjeldne arter.

Naturtyper

Alle deler av verneområdene er ikke like godt kartlagte. I forbindelse med re-kartlegging knyttet til denne verneplanen ble det fokusert på utvidelsesområdene og områder langs de mest brukte stier og ferdselsveier. Det er i dag kartlagt og verdisatt 89 ulike naturtypelokaliteter som helt eller delvis ligger innenfor områdene som er eller anbefales vernet. Av disse er 18 gitt verdi A, 43 verdi B og 28 verdi C. «Kalkrike områder i fjellet» utgjør flest lokaliteter og størst areal. Ellers er det registrert rikmyr, sørvendt berg og rasmark, slåttemark, deltaområde, stor elveør, fossesprøytsone, kalkskog, bjørkeskog med høgstauder, gråor-heggeskog, gammel lauvskog, gammel barskog og bekkekløft og bergvegg. Av naturtyper som vi vet det er gode forekomster av i de aktuelle områdene, men som ikke er registrert med egen avgrensing i naturbase, er for eksempel naturtypen grotte. Grotte er en naturtype som er vurdert som truet (VU) på norsk rødliste for naturtyper. Av naturtypene som er registrert er disse av typer som i stor grad har nytte av beskyttelse mot inngrep, dette gjelder kanskje særlig gammel skog og grotte. Slåttemark er derimot en skjøtselsavhengig og kulturbetinget naturtype som er avhengig av en spesifikk bruk for å opprettholde de verneverdier som knyttes til naturtypen. Det er store områder som ikke er godt kartlagt, men det er klart at det i disse områdene i liten grad er kulturbetingede naturtyper som er skjøtselsavhengige, selv om det kan finnes mindre areal slike også utenom kartlagt område.

Dyreliv

Det er også foretatt zoologiske registreringer i forbindelse med denne verneplanen og det er avgrenset og verdisatt 30 områder med verdi som viltområder i henhold til metodikken i DN-håndbok nr. 11. Av disse er 9 gitt verdi svært viktig og 11 verdi viktig. Det er i stor grad områder med som er viktige hekkeområder for fugl og/eller rasteområder under trekk som er gitt viltverdi. I tillegg har også store deler av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og verneområdene rundt stor verdi for den norske fjellrevstammen. Fjellreven er en prioritert art etter naturmangfoldloven og er vurdert som «kritisk truet» (CR) på den norske rødlista for arter. En rekke truede og nær truede arter har helt eller delvis tilhold i verneområdene, blant disse er jaktfalk (NT), snøugle (EN), hubro (EN), hønehauk (NT) og storlom (NT). Verneområdene er også viktige leveområder for både kongeørn og smålom.

Artsmangfoldet er stort både av planter, dyr og sopp. Pr. 2016 finner vi i Artsdatabankens artskart registrert 61 ulike arter i kategori «nær truet» (NT), 22 ulike arter i kategori «sårbar» (VU) og 16 ulike arter i kategori «sterkt truet» (EN) og 2 arter i kategorien «kritisk truet» (CR) på den norske rødlista.

Kulturminner

Kartleggingene av kulturminner viser bosetningsspor tilbake til steinalder og tidlig metalltid. I de sentrale fjellområdene er kulturminnene i stor grad knyttet til rein og samisk veidekultur. Den samiske reindriftstilpasningens kulturhistorie kan deles i tre hovedfaser: 1. fangstsamfunn, 2. intensiv reindrift, og 3. ekstensiv reindrift (dagens driftsform). Reindriften utviklet seg etter hvert til store sammenhengende reindriftssystem som stakk seg fra kysten og langt øst i innlandet. Systemene endrer seg opp gjennom tidene som resultat av ytre endringer som uår (klimaendringer), nedgangstider og strengere regler for kryssing av riksgrensen. Eldre gårdsbruk og spor etter denne bruken av områdene finner man særlig langs vann, vassdrag og dalfører. I tillegg er den gamle ferdseisveien og telegraflinja over Saltfjellet et viktig kulturminne. Det finnes også et betydelig antall kulturminner fra andre verdenskrig i området, særlig knyttet til jernbanen over Saltfjellet. Mange av krigsminnene og også et betydelig antall av de som knyttes til samisk reindrift vil ligge i det området som foreslås tatt ut av vernet langs E6 og jernbanen. Disse vil da ikke lenger være beskyttet av forskriftene etter naturmangfoldloven.

Miljødirektoratet vi påpeke at kulturminnene i de områdene som foreslås endret langs jernbanen fortsatt vil ha beskyttelse i henhold til Kulturminneloven.

1.2.3 Effekten av vernet

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Dokumentasjonen av verneverdier og området som helhet vurderes som godt. Det ble gjort en rekke kartlegginger og vurderinger i forbindelse med prosessen som førte fram til opprettelsen av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i 1989, og dette er seinere supplert med ny kunnskap. Også områdene som nå inngår i utvidelsesområdene ble omtalt i prosessen på 1980-tallet og ble også utredet for utbygging til kraftformål. Sammen med ny kunnskap samlet inn i forbindelse med denne verneprosessen anses kunnskapen om området som god. Verneplanen vil bidra til at en større variasjon i naturtyper og naturforhold blir omfattet av varig vern og således sikret mot andre typer inngrep, samt at viktige ornitologiske og botaniske verdier gis bedre beskyttelse. Totalt sett oppnås en bedre arrondering for områder i Rana, Saltdal og Rødøy kommuner, der også helheten i vassdragene ivaretas bedre enn med eksisterende vern, for eksempel i Glomdalen, Tespa og Bjøllåga. Melfjorden landskapsvernområde sikrer en frodig og variert fjordside med edelløvskog mot tyngre tekniske inngrep. Langs Melfjordens nordside vil foreslått vern sikre vassdragene mot utbygging, og dermed vern mot ødeleggelse av viktige landskaps- natur og friluftsinnteresser. Fylkesmannen vurderer det derfor slik at vernet vil føre til en positiv utvikling for økosystemene, naturtypene og artene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Oppheving av vern langs jernbanen og E6 vil gi natur- og kulturminneverdiene i dette området en svekket beskyttelse, mens drift, vedlikehold og oppgradering av denne nasjonalt viktige infrastrukturen vil kunne gjøres friere og med mindre byråkrati.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering av at vernet samlet sett vil føre til et bedre og utvidet vern av økosystemene, naturtypene og artene, jf. naturmangfoldloven §§4 og 5.

For omtale av trusler mot verneverdiene vises det til kapittel 1.3 og for beskrivelse av andre interesser i området i dag vises det til kapittel 1.4.

Miljødirektoratet mener at kravet i naturmangfoldloven § 8 om tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag er oppfylt.

1.2.4 Vurdering etter naturmangfoldloven §§ 9-12

Foreliggende kunnskapsgrunnlag vurderes å være tilstrekkelig når det gjelder status og utvikling for naturmangfoldet og virkninger av vernet på det samme mangfoldet. Føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 får dermed liten betydning i denne saken.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 er vurdert og tillagt stor vekt. Prinsippet innebærer at en påvirkning av landskap, geologi, økosystem, naturtyper og arter skal vurderes ut fra den samlede belastning som naturmangfoldet er eller vil bli utsatt for. Det gjelder både tidligere påvirkninger og framtidige. Vernet vil styrke beskyttelsen av naturmangfoldet. Det vises her spesielt til temaene som er fremhevet i kap. 1.2.2. Selv om nasjonalparkvern kan generere noe mer bruk gjennom økt interesse for friluftsliv og reiseliv i området, vurderes nasjonalparken med omkringliggende verneområder samlet sett som et tiltak som vil redusere framtidig belastning på naturmangfoldet. Dette begrunnes med at tekniske inngrep ikke lenger vil være tillatt og at en del mindre aktiviteter, for eksempel motorferdsel i utmark, hyttebygging og hogst, vil bli regulert slik at verneverdiene opprettholdes.

Når det gjelder de konkrete sakene som behandles etter verneforskriften, vil naturmangfoldloven § 10 bli vurdert i hvert enkelt tilfelle. Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom vernet legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området, og at de godkjente tiltakene ikke vil ha vesentlig negativ effekt på landskap, naturtyper, arter eller økosystem. Når det gjelder § 12 kan bl.a. lokaliseringalternativer være aktuelt å vurdere i forbindelse med dispensasjonssøknader etter verneforskriftene.

1.3 Trusler mot verneverdiene

1.3.1 Arealendringer

Arealendringer er både globalt og lokalt den største trusselen mot det biologiske mangfoldet. Manglende arealvern for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med omkringliggende verneområder kan gi store konsekvenser for det mangfoldet som finnes regionalt her, men som også har stor betydning i nasjonal sammenheng. Eventuelle arealendringer har store konsekvenser for arter og naturtyper som allerede er påvirket negativt av andre faktorer som blant annet forurensning, klimaendringer og forstyrrelser.

1.3.2 Klimaendringer, forurensing og forsøpling

Det er antatt at klimaendringer kan gi negative konsekvenser for flere av naturtypene i området. Spesielt vil dette ha betydning for naturtyper i høgfjellet etter hvert som skoggrensen trekker høyere opp i høgfjellet. Generelt vil gjengroing kunne gå fortere som følge av endret klima. For viltarter er det særlig fjellreven man forventer vil ha en negativ bestandsutvikling ved framtidige klimaendringer.

Forurensning er ikke en spesielt aktuell problemstilling i disse områdene. Mindre forsøpling fra bruk

av området forekommer og det brukes jevnlig midler til tiltak for å begrense og rydde opp i forsøpling. Langs E6 og jernbanen vil det kunne skje hendelser som vil kunne få negative konsekvenser for natur og miljø.

1.3.3 Gjengroing

De aktuelle verneområdene er svært varierte og det er kun mindre områder hvor verneverdiene er sterkt knyttet til jordbrukets kulturlandskap. Skjøtsel av slik kulturmark og opprettholdelse av beite er viktig for å hindre gjengroing i deler av verneområdene. Andre deler av verneområdene er beiting mindre viktig. Også i fjellområdene kan gjengroing være et problem, da i all hovedsak som følge av klima i endring.

1.3.4 Ferdsel og slitasje

Det er store forskjeller i hvor mye områdene brukes. Økt bruk er en trussel mot enhver verneverdi som er sårbar for slitasje eller forstyrrelse. De mest intensivt brukte områdene er konsentrert langs E6 og jernbane over Saltfjellet (friluftsliv, turisme og reindrift) og langs merka stier (all ferdsel). Konsekvenser av ferdsel og slitasje kan være erosjon, drenering, forstyrrelse og forsøpling. Erosjon og drenering kan føre til endrede livsbetingelser for arter og dermed endringer/tap av arter, estetiske forandringer av landskapet og inntrykket av «uberørt landskap». Forstyrrelse virker svært ulikt på arter. Eksempler på negative konsekvenser av forstyrrelser kan være avbrutt hekking/ungling, fragmentering av viktige habitat og avbrutt bruk av områdene. Forsøpling er et estetisk problem i tillegg til at det kan spre miljøgifter og påføre dyr og fugler skade.

Reindriftas bruk av områdene varierer med årstidene og følger reinens vandring mellom ulike årstidsbeiter. Det er særlig reindriftas ferdsel med barmarkskjøretøyer som er utfordrende med tanke på å ivareta verneverdiene. Reindrifta er imidlertid avhengig av noe bruk av barmarkskjøretøyer i sin drift. Langs enkelte av de mest brukte kjøresporene er det betydelige utfordringer knyttet til terrengslitasje.

Friluftslivet skjer i stor grad til fots og uten større tekniske inngrep. Slitasje knyttet til denne ferdselen vises særlig langs merka stier, i nærområdet til hytter og gode fiskeplasser. Langs enkelte strekninger er slitasjen særlig stor, for eksempel på stien inn mot Marmorslottet. Verneområdeforvaltningen har muligheter til å gjøre skjøtselstiltak og tilrettelegging for å redusere eller hindre slik skade fra ferdsel. En voksende del av friluftslivet er sykling. Nasjonale signaler gitt i Meld. St. 18 om friluftsliv (2015-2016) angir at sykling skal være tillatt i nasjonalparker. Store deler av de aktuelle verneområdene er i praksis ikke tilgjengelig for sykling. Men områdene og stiene ut fra det sentrale

Saltfjellet, Ljøsenhammarn og Beiarfjellet er lett tilgjengelig og brukes til en viss grad til sykling. Som for annen barmarksferdsel er det hovedsakelig slitasje og forstyrrelse som er utfordringer med denne typen ferdsel.

Nasjonalparkene er svært attraktive områder for friluftsliv, og særlig for utenlandske turister. Regjeringen har gjennom Meld. St. 18 (2015-2016) slått fast at det generelt er plass til flere besøkende i nasjonalparkene våre, og for å legge til rette for økt besøk vil regjeringen utvikle besøksstrategier for hver enkelt nasjonalpark. Miljødirektoratet vil påpeke at det nå skal arbeides med en besøksstrategi for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og de omkringliggende verneområdene. Denne strategien skal være en del av forvaltningsplanen og skal gi klare strategiske føringer for hvordan man i verneområdene skal forvalte de besøkende. På denne måten kan nasjonalparkstyret gjøre strategiske valg for hvor man kan legge til rette for mer besøk i områder som tåler det, mens andre og mer sårbare områder skjermes for besøk. På denne måten vil man både ivareta verneverdiene på en bedre måte, samtidig som man gir de besøkende gode opplevelser.

1.3.5 Fremmede arter

Fremmede arter er per i dag ingen stor trussel mot verneverdiene i området. Det finnes noe plantet skog innenfor vernegrensene. Dette er i hovedsak små bestander som kan la seg kontrollere med aktiv skjøtsel. Det er også en viss spredning fra utenforliggende bestander. Utenom fremmede treslag er det kun hagenøkleblom som er registrert som fremmed art innenfor nasjonalparken. Hagenøkleblom er kategorisert som en art med «potensielt høy risiko» i norsk svarteliste for arter fra 2012. Bakgrunnen er høy spredningsevne og god overlevelse.

1.3.6 Nye tekniske installasjoner, utbygging og andre inngrep

Ut fra det foregående er det å beskytte områdene som i det vesentligste uberørt av tyngre tekniske inngrep et hovedformål med vernet. I den sammenheng er alle inngrep i form av for eksempel anlegg knyttet til energiforsyning, veier, fritidsboliger og liknende mulige trusler mot verneverdiene. Fysiske inngrep legger beslag på arealer og endrer landskapet som i dag er relativt uberørt. Slike inngrep kan også gi uheldige konsekvenser for dyre- og planteliv ved å legge beslag på deres leveområder, splitte opp eller fragmentere områder og bidra til forstyrrelse eller endring i livsvilkår for arter. Vern sikrer området mot store fysiske inngrep i fremtiden og skal bidra til at ikke områdene forringes «bit-for-bit» av mindre inngrep.

Med denne verneplanen vil skillet mellom vernet areal og areal som har annen bruk f. eks langs jernbane og E6, men også kraftutbygging, bli tydeligere og mer forutsigbart, samtidig som området

gis en bedre arrondering, særlig i tilknytning til dalførene i Rana kommune.

1.4 Brukerinteresser

1.4.1 Reindrift

Hele området brukes til reindrift, her er viktige beiteområder, flyttleier, samlingsplasser osv. Størstedelen av området benyttes av Saltfjellet reinbeitedistrikt, men Hestmannen-Strandtindene reinbeitedistrikt har også viktige beiteområder i verneområdene. Begge distriktene har reindriftnett (gjerder, hytter etc.) i og i nærheten av verneområdene. Det benyttes snøskuter, barmarkskjøretøyer og luftfartøy i forbindelse med utøving av reindrift.

1.4.2 Friluftsliv

Området er mye benyttet til friluftsliv og har stor verdi både for lokalbefolkning og tilreisende og er populært for mange typer friluftsliv som jakt, fiske, vandringer, brevandring og sykling.

Det er en rekke etablerte turstier og åpne hytter i og i tilknytning til verneområdene. Bodø- og omegns turistforening og Rana turistforening har pr i dag ni turistforeningshytter med tilhørende sikringshytter innenfor de verna områdene. I tillegg kommer jeger og fiskerforeningenes sju hytter. Disse eies av Beiarn JFF, Bodø JFF, Skjerstad JFF og Saltdal JFF. I Tollådalen finner vi Bukkhågbua som er eid av Fylkesmannen. Videre er Bredek også tilgjengelig for allmenheten. Bygningene eies av Rana museum. I tillegg til dette har Statskog SF fjorten større og mindre overnattingssteder rundt omkring i de verna områdene.

Særlig populære turmål er blant annet Tåkeheimen, Helgelandsbukken, Nordfjorden, Marmorslottet, Austerdalsisen, Bredek, Granneset, Ølfjellet, Kjemåvatnet, Bjøllåvatnan, Skjevlfjell, Gåsvatnan, Tverrbrennstua og Tollådalen. Det meste av ferdselen går langs etablerte stier, men de seinere år har også toppturer og turorientering som «ti-på topp» blitt populære aktiviteter. Dette leder til at nye turmål etableres og ferdselen styres til nye områder.

Det jaktes både på småvilt og storvilt i verneområdene, og området har lange jakttradisjoner. Dette er interesser som står sterkt i lokalmiljøene.

Det er gode muligheter for fiske og årlig foregår en isfiskekonkurranse på Kjemåvatnet i regi av Saltdal jeger- og fiskerforening. Det er opp gjennom historien gjort en rekke fiskekultiveringstiltak som for eksempel utsetting av fisk, men i dag foregår dette i lite omfang.

De seinere år har nye former for friluftsliv blitt stadig mer populært, spesielt kiting og terrengsykling. Kiting skjer særlig med utgangspunkt fra E6 over Saltfjellet og fylkesvei 813 over Beiarfjellet. Nasjonalparkforvaltninga har registrert en økning i etterspørselen etter mulige traséer for terrengsykling. Hundekjøring er også populært, og foregår særlig på seinvinteren. Også dette med utgangspunkt i de to fjellovergangene og inn mot Bjøllåvatnan.

1.4.3 Landbruk

Deler av verneområdene brukes til utmarksbeiter for sau og i Storliaområdet også for storfe. Sau beiter i dag i hovedsak i utkanten av verneområdene med de største konsentrasjonene i Gåsvatnan landskapsvernområde og i deler av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Det finnes gjeterhytter i området tilknyttet sauenæringa og det settes også ut saltslikkestein i beiteområdene. Deler av beitenæringa har ønske om mer bruk av motoriserte kjøretøyer for å lette gjeting og tilsyn. Det finnes produktiv skog innenfor verneområdene, men det drives ikke ordinær skogsdrift. Det foregår noe vedhogst.

1.4.4 Fritidsboliger

Det finnes en rekke private hytter i verneområdene. De største konsentrasjonene av hytter finner vi i følgende områder: Stabbursdalområdet i Beiarn, Gåsvatnan i Bodø, Kvitbergvatnet i Saltdal, Kjemåvatnet/Lønsdal i Saltdal og Viskisvatna i Saltdal. Det finnes ellers enkelte private hytter i Tollådalen, Brundalen, Glomdalen og ved Nordre Bjøllåvatnet. Hyttene brukes flittig og det gis dispensasjoner for bruk av snøskuter for frakt av varer og utstyr. Mange av hyttene er gamle og har vært i samme familie i lang tid. Enkelte hytter er også såkalte «dobbelhytter» der to ulike eiere er eier av hver sin separate del av hytta. En del hytteeiere har ønsket om å oppgradere og utvide hyttene.

1.4.5 Reiseliv

Verneområdene tilknyttet Saltfjellet-Svartisen har landskap, natur- og kulturmiljø med opplevelseskvaliteter av svært stor verdi. Det er etter hvert flere reiselivsbedrifter i området som i større eller mindre grad benytter nasjonalparken som turmål og eller som del av sin markedsføring.

I dag foregår det meste av reiselivsaktiviteten i randsonen til nasjonalparken, men også noe inne i verneområdene. Jarbrufjell gård ligger inne i Gåsvatnan landskapsvernområde og benyttes i reiselivssammenheng blant annet som kurssted. Hovedattraksjoner i reiselivssammenheng i og rundt verneområdene er Polarsirkelen med Polarsirkelsenteret, Nordland nasjonalparksenter, Engenbreen ved Svartisen, Nordfjorden og Melfjorden med Nattmoråga, Marmorslottet, Austerdalis og Bredek/Granneset.

Turismen inn i verneområdene er først og fremst knyttet til enkelt friluftsliv og turer til fots. Det foregår begrenset kommersiell turaktivitet i områdene. Det er Turistforeningenes turaktiviteter og løypenett med åpne hytter som er mest benyttet. Ruta fra Bjellånes i Dunderlandsdalen til Russånes i Saltdalen har fått status som «historisk vandrerute» som en av sju slike i landet. Også jeger- og fiskerforeningene i området har utleiehytter i og inntil verneområdene.

Vernebestemmelsene legger noen rammer som skal sikre at virksomhet som eventuelt skal skje inne i verneområdene ikke kommer i konflikt med verneformålet. Dette gjennom blant annet restriksjoner på motorisert ferdsel og fysiske inngrep. Ny aktivitet må vurderes opp mot verneverdiene, eksisterende bruk, grunneierrettigheter og andre bruksretter.

Med lansering av den nye merkevarestrategien for Norges nasjonalparker legges det en forventning om økt besøk, bedre vern og økt verdiskapning. Merkevarestrategien legger opp til et utstrakt samspill mellom aktørene i områdene, og gjennom utarbeidelse av besøksstrategi for verneområdene vil man legge rammene for hvor og hvordan man ønsker å ta imot de besøkende, samtidig som man formaliserer dialogen med aktørene med interesser inni og i randsonene til verneområdene.

1.4.6 Energiforsyning

Det er mange og store vannkraftverk i områdene rundt Saltfjellet-Svartisen. Det største er Svartisen kraftverk som henter vann fra blant annet store deler av Svartisens vestside, Gråtådalen, Øvre Beiardalen og Blakkådalen. Inntakene i Blakkådalen ligger i det som foreslås som utvidelse av Blakkådalen naturreservat. Det er ellers ingen energiforsyningsanlegg innenfor verneområdene. For tiden pågår en større kraftutbygging på sørsiden av Melfjorden, Smibelg-Storåvatnutbygginga.

1.4.7 Forsvaret og redningstjenesten

Forsvaret benytter områdene til lavtflyging sporadisk, men har ellers ingen spesielle øvingslokaliteter i området.

Redningstjenesten, både forsvarets 330-skvadron og de lokale hjelpekorpsene, driver redningstjenester i området. Hjelpekorpsene har også kjentmannskjøring med snøskuter etter egne dispensasjoner.

2 Saksbehandling

2.1 Bakgrunn

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ble opprettet 1989 med hjemmel i naturvernloven. I 2009 ble naturvernloven opphevet og erstattet av naturmangfoldloven. Det er også utarbeidet nye maler for verneforskriftene. Nasjonalparken og de omkringliggende områdene ble opprettet gjennom et omfattende kompromiss mellom vern og utbygging til kraftformål. Det skulle bygges ut store kraftreserver i området, og grensene for nasjonalparken slynger seg rundt ulike planlagte inngrep. I vest ble Storglomvatnet bygget ut til et av de største vannkraftmagasiner i landet. Et omfattende system av tunneller drenerer store deler av Svartisen, Grottådalen, Beiardalen og Blakkådalen. I 2001 ble de resterende konsesjonene trukket tilbake og i Meld. St. 37 (2000-2001) *Om Vasskrafta og kraftbalansen* heter det at "*Etter at Stortinget har handsama denne meldinga, vil Regjeringa vurdere desse naturområda på nytt med tanke på å sikra dei gjennom bruk av naturvernlova.*" Det er dette som har vært utgangspunktet for arbeidet med å utvide vernet i Rana og Rødøy kommuner. Konklusjonen med tanke på utbygging i området var ifølge stortingsmeldingen at "*Regjeringa meiner at nytten av desse utbyggingane ikkje er stor nok til at ein kan forsvare dei endelege inngrepa som vert gjort i naturen.*" Fylkesmannen startet opp verneplanarbeidet i september 2008 etter oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet). Planområdet for verneplanen følger de skrinlagte kraftutbyggingene, Melfjorden og Bjøllåga.

Verneplanarbeidet er gjennomført etter reglene for konsultasjon med Sametinget, jf. avtale mellom Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet, KLD) og Sametinget fra 2007. Med bakgrunn i konsultasjon med Sametinget ble det opprettet et arbeidsutvalg som har bistått Fylkesmannen i arbeidet med verneplanen. I 2009 ble prosessen satt foreløpig på vent etter vedtak om oppheving av den gamle naturvernloven og innføring av naturmangfoldloven. Nye krav i loven medførte at det var behov for å samtidig lage forvaltningsplan for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og oppdatere forskriften i henhold til nytt regelverk. Etter ny konsultasjon med Sametinget ble arbeidsutvalget utvidet med 3 representanter fra Midtre-Nordland nasjonalparkstyre, hvorav minst én skulle velges blant Sametingets representanter i styret. Etter høring høsten 2015 har arbeidsutvalget gått gjennom og diskutert innspillene og de ulike forslagene. Det er i hovedsak enighet mellom Fylkesmannen og arbeidsutvalget.

2.2 Forholdet til utredningsinstruksen, forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 begynnes verneforslaget, hvilke tiltak som er aktuelle for å nå nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur, hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres

og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 2 vurderes samfunnsnyttene og konsekvensene av verneforslaget, hvem som berøres, og hvilke tiltak som anbefales og hvorfor. I kapittel 6, 7 og 8 omtales og vurderes de konkrete merknadene til verneforslaget fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. De økonomiske og administrative konsekvensene omtales i kap 9.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring, jf. kapittel 2.3. For at verneverdiene skal bli ivaretatt på en vellykket og god måte etter vernevedtaket er fattet, legges det opp til en lokal forvaltning der berørte parter involveres på en hensiktsmessig måte, og gjennom bred deltakelse ved utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtselsplaner, jf. kap. 8.19. Verneforslaget reiser ikke prinsipielle spørsmål av en slik karakter som utredningsinstruksen legger til grunn. Når det gjelder urfolks rettigheter i området, så er dette ivaretatt blant annet gjennom involvering i nasjonalparkstyret, møter med reinbeitedistriktene og konsultasjonsordningen med Sametinget.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er således oppfylt.

2.3 Saksgang

Arbeidet med verneplan for utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Rana og Rødøy kommuner startet formelt i september 2008 da det ble meldt oppstart. I forkant var det avholdt egne oppstartsmøter med kommunene i 2007 og gjennomført kartlegging av landskap, naturtyper, kvartærgeologi, friluftsliv og kulturminner. I høringsperioden ble det avholdt åpne folkemøter i de berørte kommunene.

Første konsultasjon med Sametinget ble gjennomført i august 2008 og et arbeidsutvalg ble opprettet. I 2012 ble arbeidsutvalget utvidet etter ny konsultasjon med Sametinget som følge av at arbeidet da også skulle omfatte revisjon av eksisterende vern.

Arbeidsutvalget ble konstituert i møte på Mo i Rana den 15. oktober 2008. Tidlig i planprosessen hadde Fylkesmannen også møter med grunneiere og utbyggingsinteresser. Prosessen stoppet opp i 2009 grunnet endrede saksbehandlingsregler som følge av at naturvernloven ble erstattet av naturmangfoldloven.

I 2012 startet prosessen opp igjen. Denne gangen som en utvidet prosess hvor også revisjon av eksisterende verneområder og vernebestemmelser på Saltfjellet-Svartisen inngikk. Det ble avholdt møter med berørte kommuner og Midtre Nordland Nasjonalparkstyre, samt med arbeidsutvalget. Oppstart ble meldt i juni 2012. Det ble avholdt folkemøter i de berørte kommunene i løpet av høringsperioden og Fylkesmannen mottok 55 skriftlige uttalelser.

Parallelt med verneprosessen i Saltfjellet-Svartisen er det også sendt tilrådning om marint vern av Nordfjorden. Indre halvdel av Nordfjorden er vernet som nasjonalpark og det marine vernet vil overlape med dette og sikre også landskap og biologisk mangfold under vann.

Fylkesmannen har vært saksbehandler og prosessansvarlig. Arbeidsutvalget har bistått Fylkesmannen i vurderingene. Midtre Nordland nasjonalparkstyre har utarbeidet skisse til forvaltningsplan parallelt med dette arbeidet og nasjonalparkforvalterne har vært med på de fleste møter og bidratt faglig sammen med Fylkesmannen. Alle lokale og sentrale høringsinnspill er oppsummert og vurdert.

Fylkesmannen har i svært stor grad fulgt anbefalingene til arbeidsutvalget, og det fremgår under hvert punkt der det er strid mellom Fylkesmannens og arbeidsutvalgets anbefaling.

Miljødirektoratet har hatt tett dialog med Fylkesmannen i verneprosessen, både i form av møter og annen kommunikasjon, samt befaringer. Fylkesmannen oversendte sin tilrådning til Miljødirektoratet den 5. oktober 2016. Miljødirektoratet hadde konsultasjon med Sametinget den 21. november 2017, samt tilrådningsmøte med berørte kommuner og nasjonalparkstyret den 24. november 2017. For nærmere detaljer om saksgang se Fylkesmannens brev til Miljødirektoratet av 4. september 2017.

2.4 Konsekvensutredninger

Det er ikke gjennomført konsekvensutredning etter *forskrift om konsekvensutredninger for tiltak etter sektorlover § 2 bokstav d*), jf. lov 27. juni 2008 nr.71 om planlegging og byggesaksbehandling §14-6. Vurderingen om at planen ikke krever konsekvensutredning ble gjort i samråd med Miljødirektoratet før oppstart.

2.5 Gjeldende arealplaner og andre offentlige reguleringer

Eksisterende verneområder er avsatt som båndlagt etter naturvernloven i de gjeldende kommuneplanene og/eller som LNF-områder. Utvidelsesområdene i Rødøy og Rana er LNF-

områder uten spesielle bestemmelser om spredt utbygging. I utvidelsesområdet som kalles Hávvamåhkke i Bodø og Saltdal er arealene LNFR-områder i Bodø med hensynssone friluftsliv, mens det er LNF-område i Saltdal kommune.

2.5.1 Kommuneplaner

Vassdragsvern

Flere av vassdragene i Saltfjellet-Svartisen er omfattet av vassdragsvern. Saltdalsvassdraget (Saltdal, Rana og Bodø kommuner), som drenerer store deler av de østre og nordlige delene av verneområdene ble vernet i verneplan IV i 1993. Bakgrunnen for vernet er som et anbefalt typevassdrag med store verneverdier knyttet til naturfagene, kulturminner og friluftsliv.

I 2004 ble supplering av verneplan for vassdrag vedtatt, jf. st.prp.nr 75 (2003-2004) *Supplering av Verneplan for vassdrag*. Her ble en rekke av vassdragene i og rundt Saltfjellet-Svartisen vurdert. I Rødøy ble ikke vassdragene som drenerer Melfjordens nordside vernet. I NVEs vurdering heter det at «Statkrafts konsesjon for Melfjordutbyggingen er ikke lenger aktuell for gjennomføring. NVE legger vekt på dette forholdet, men anser ikke dette som et forhold som tilsier at vassdragene må tas med i verneplanen. Styringsgruppen har vurdert vassdragene individuelt på grunnlag av at vassdragene er ulike både når det gjelder verneverdier og størrelse, og NVE er enig i framgangsmåten. Styringsgruppen har ikke foreslått vern av vassdragene med begrunnelse at det er små vassdrag med begrenset verdi ut fra en helhetsvurdering. NVE er klar over at Nattmoråga utpeker seg landskapsmessig med et dramatisk fossefall ned mot fjorden, men slutter seg til styringsgruppens vurdering og anbefaler ikke vern av vassdragene.» Glomdalselva (Rana, Rødøy og Meløy kommuner) ble vernet gjennom supplerende vassdragsvern. Her er urørthet og stort naturmangfold knyttet til botanikk, landfauna, vannfauna, karstformer med grotter, elveløp og aktive geologiske prosesser hovedgrunnene for vernet. Supplerende verneplan for vassdrag anbefalte at elvene Tespa og Bjøllåga vernes etter naturvernloven gjennom justering av grensene for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Dette foreslås nå i denne verneplanen. Videre ble Lakselva uten Rognelva (Bodø, Beiarn og Saltdal kommuner) vernet gjennom supplerende verneplan for vassdrag. Dette vassdraget drenerer de sentrale delene av Gåsvatnan landskapsvernområde og mindre deler av nasjonalparken. Bakgrunnen for vernet er vassdragets viktige funksjon i et variert kultur- og naturmiljø med lange tradisjoner. Stort biologisk og geologisk mangfold knyttet til vannmiljø, elveløp og geomorfologi. Tre av sidevassdragene til Beiarelva ble også vernet, dette er Store Gjeddåga (Beiarn kommune), Tverråga (Beiarn kommune) og Tollåga (Beiarn og Rana kommuner). Bakgrunnen for vernet er knyttet til biologisk og geologisk mangfold og landskap med store kontraster.

Kraftutbygging

Det foreligger ønsker om kraftutbygging i følgende vassdrag innenfor de områdene som er vurdert for vern i denne prosessen: Nattmoråga (Rødøy kommune), Indre Stelåga (Rødøy kommune), Ytre Stelåga (Rødøy kommune), Storvatnet (Rødøy kommune), Austerdalsvatnet (Rana kommune) og Bjøllåga (Rana kommune). Storvatnet og områdene sør for dette ble tidlig tatt ut av verneplanen med bakgrunn i hyttebebyggelse og kraftlinje. Det er seinere (2016) gitt konsesjon for kraftutbygging i nedre del av dette vassdraget, utenfor det som var til vurdering for vern.

For de andre vassdragene er det presentert utbyggingsforslag for Fylkesmannen i prosessen.

Grunneierne i Nattmoråga oppgir at utbygging vil kunne gi 10-12 GWh med en utbyggingskostnad på under 2 kr/KWh, mens Rødøy-Lurøy kraftverk oppgir at utbygging av Indre og Ytre Stelåga vil kunne gi om lag 70 GWh med beregnet utbyggingskostnad på i overkant av 2 kr/kWh. Tallene er oppgitt til Fylkesmannen i møter i 2009. Det er ikke gjennomført noen konsesjonsbehandling i noen av vassdragene og vurdering av utbyggingskostnader og mulig produksjon må betraktes som usikre estimater som ikke er kvalitetssikret. Nattmoråga har fått unntak fra Samla plan. Indre og Ytre Stelåga ses på som ett kraftprosjekt. Tidlig i prosessen ble ønsket om kraftutbygging i Bjøllåga frafått. Planen var å overføre vannet i elva til et planlagt kraftverk kalt Hjartåsen kraftverk rett nedstrøms Raufjellfossen i Ranelva. Hjartåsen kraftverk er under konsesjonsbehandling. I området rundt Austerdalsvatnet er foreslått utvidelse redusert sammenliknet med oppstart for verneplanen. Dette på grunn av inngrep i og ved Austerdalsvatnet. Utbyggingsplanene er presentert flere ganger for Fylkesmannen. I 2008 ble det vurdert av utbygger at kraftverket ville kunne gi en årlig energiproduksjon på ca. 93 GWh med en utbyggingskostnad på ca. 2 kr/kWh. Utbygger har ønsket å regulere Austerdalsvatnet.

Fylkesmannen foreslår vern ned til dagens vannstand i nord og vest av Austerdalsvatnet. Dette har som konsekvens at eventuell utbygging av vassdraget ikke kan gjennomføres med oppdemming (økning i vannstand). Dette vil kunne påvirke både pris og gjennomføring av eventuell utbygging.

Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens vurderinger med hensyn til avgrensningen ved Austerdalsvatnet. Miljødirektoratet vil imidlertid anbefale at Indre- og Ytre Stelåga, med nedbørsfelt inkluderes i utvidelsen av nasjonalparken og i Melfjorden landskapsvernområde. Det vil si at Miljødirektoratet anbefaler å følge Fylkesmannens høringsforslag når det gjelder avgrensning i Rødøy kommune. Se mer detaljer i kap.3.1 samt vurderinger knyttet til dette i kap. 7.1 og 7.2.

3 Samfunnsnytte og konsekvenser av verneforslaget

3.1 Samfunnsnytten av verneforslaget

Et sentralt mål for områdevern, jf. § 33 i naturmangfoldloven første ledd bokstav a, er føre-var-prinsippet. Ved å verne variasjonsbredden av natur og landskap, sikrer man de naturverdiene som områdene inneholder, selv om ikke alle arter og sammenhenger i økosystemet er kjent på forhånd. Dette målet kan derfor bidra til en operasjonalisering av føre-var-prinsippet. Videre er vern et virkemiddel for regjeringen for å nå de internasjonale og nasjonale målene for biologisk mangfold, jf. Meld. St. 14 (2015-2016) – Natur for livet. Et av hovedmålene for regjeringens politikk er langsiktig bevaring av et representativt utvalg av norsk natur, slik at denne er sikret mot fremtidige inngrep.

Fragmentering av naturområder er i dag en av de viktigste grunnene til at mange arter og naturtyper står i fare for å forsvinne både internasjonalt og i Norge, og vern er et viktig virkemiddel for å hindre at natur fragmenteres. Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med omkringliggende områder utgjør et av Norges største sammenhengende vernede områder og omfatter varierte økosystemer og verneverdier fra fjord til fjell og fra kyst til innland. Totalt sett oppnås en bedre arrondering for områder i Rana, Saltdal og Rødøy kommuner, der også helheten i vassdragene ivaretas bedre enn med eksisterende vern, for eksempel i Melfjorden, Glomdalen, Tespa og Bjøllåga. Melfjorden landskapsvernområde sikrer en frodig og variert fjordside med edelløvskog mot tekniske inngrep. Langs Melfjordens nordside vil foreslått vern sikre vassdragene mot utbygging, og dermed vern mot ødeleggelse av viktige landskaps- natur og friluftsinnteresser. Ved å verne området fra Melfjorden og opp til breene ved Svartisen så ivaretar man et område med unike nasjonale verneverdier for fremtiden. Det foreslåtte nye vernet vil gjøre vernet mer helhetlig og sikrer at viktige naturverdier ikke ødelegges. Ivaretagelse av naturmangfoldet og bærekraftig forvaltning er av stor betydning for friluftsliv som er viktig i et folkehelseperspektiv, rekreasjon og utvikling av bærekraftig, naturbasert reiseliv. Nasjonalparker og andre verneområder vil kunne bidra til økt verdiskaping lokalt og regionalt knyttet til naturbasert turisme i form av kjøp av varer og tjenester, overnatting, guiding m.m. Den nye merkevarestrategien for Norges nasjonalparker vil også bidra til dette. Naturmangfold har også en egenverdi som Norge både er nasjonalt og internasjonalt forpliktet til å ta vare på. Gjennomføring av verneforslaget vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)).

3.2 Samfunnsmessige konsekvenser av verneforslaget

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som på ulike måter vil påvirke ulike samfunnsområder. Vern etter naturmangfoldloven kapittel V vurderes som det mest hensiktsmessige virkemiddelet for å sikre de aktuelle verneverdiene i området. Bruk av andre virkemidler i naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven og sektorregelverk er også vurdert, men vil etter direktoratets mening ikke gi tilstrekkelig beskyttelse og langsiktighet for verneverdiene. Videre er også områdevern for å ivareta et representativt utvalg av norsk natur, helt i tråd med nasjonale politiske mål, jf. Meld. St. nr. 14 (2015-2016). For å avstemme behovet mellom verneverdier og andre samfunnsinteresser legges det opp til en løsning med bruk av ulike vernekategorier og tilpassede geografiske avgrensninger og restriksjonsnivåer i vernebestemmelsene. Det er gjort flere kartlegginger i området, jf. kap. 1.2.1.

Vern etter naturmangfoldloven er en del av norsk miljøpolitikk, hvor forslag om opprettelse av verneområder skal behandles etter gjeldende regler og rutiner for saksbehandling. Det vil ofte være målkonflikter knyttet til vern, med behov for å avveie bevaring av naturverdier opp mot andre samfunnsinteresser. Lokal forankring er viktig, og for å sikre en god og bærekraftig forvaltning av nasjonalparkene i et langsiktig perspektiv skal det ved etablering av nye nasjonalparker legges stor vekt på at det foreligger lokalpolitisk enighet i berørte kommuner. Utnyttelsen av vannressursene til kraftproduksjon har nytte for samfunnet og er en fornybar energikilde uten klimagassutslipp. Samtidig har kraftutbygging bidratt til betydelige endringer av norsk vassdragsnatur.

De negative virkningene er primært at vernet vil forhindre to potensielle kraftutbygginger og legge noen begrensninger for produksjon for ett eksisterende kraftverk. Den dreier seg om Stelåga kraftverk som utnytter vannkraftpotensialet i Indre og Ytre Stelåga. Planlagt installert effekt er på 14 MW og beregnet midlere årsproduksjon er på 64 - 70 GWh. Det er ikke gjennomført noen konsesjonsbehandling i noen av vassdragene og foreliggende vurderinger av utbyggingskostnader og mulig produksjon må betraktes som usikre estimater som ikke er kvalitetssikret. Austerdalsvatnet ligger utenfor tilrådt verneområde, men har en begrensning i at vannet bare kan senkes og ikke heves høyere enn dagens nivå. Det er ikke estimert hvor mye dette vil kunne påvirke produksjonen. Det ble sendt på høring ulike alternativer hvor Gåsvatnan landskapsvernområde og Saltfjellet landskapsvernområde enten inngikk i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, eller bestod som egne landskapsvernområder som i dag, men da kombinert med biotopvern. Av hensyn til blant annet eksisterende hyttebebyggelse foreslår Miljødirektoratet at landskapsvernområdet opprettholdes, med noen endringer av grensene på privat grunn i Tømmerdal.

I tillegg til utredningene, er det på bakgrunn av høringen gjort en konkret avveining og vurdering av nasjonale vernehensyn opp mot de ulike brukerinteressene, se kap. 5, 6, 7 og 8.

4 Viktige endringer i verneprosessen

4.1 Avgrensninger

Utvidelse av nasjonalparken

Utvidelsesområdene har sin bakgrunn i avgrensning av de områdene som skulle inngå i vannkraftutbygging, Melfjord og Nord-Ranautbyggingene. I løpet av planprosessen ble Storvatnet i Rødøy med hyttebebyggelsen holdt utenfor planavgrensningen. Videre er Austerdalsvatnet og sørsiden av vannet holdt utenfor på grunn av inngrepene i og ved vannet. Dette er tappetunell, tørrlagt vassdrag og tilretteleggingstiltak. I Blakkådalen er det gjort endringer i eksisterende nasjonalpark fordi vanninntakene til Storglomfjordutbygginga så vidt lå innenfor eksisterende grenser. Disse vil etter forslaget ligge innenfor Blakkådalen naturreservat. Siden utbygging av Tespa og Bjøllåga ikke lenger er aktuell innlemmes disse elevstregene og Storlia naturreservat i nasjonalparken.

Eksisterende verneområder

I eksisterende verneområder så Fylkesmannen behov for utvidelse av vern i et område kalt Håvvamåhkke i Bodø og Saltdal kommuner, med bakgrunn i de vurderingene som framkom gjennom kartlegging av verneverdier. Etter enighet med Statskog SF som grunneier ble dette området tatt med inn i verneplanprosessen som forslag til utvidelse.

Etter oppstartsmeldingen ble det klart at det var hensiktsmessig å foreslå at areal langs jernbanen og E6 over Saltfjellet tas ut av Saltfjellet landskapsvernområde. Dette vil forenkle drift, vedlikehold og utbedring av vital infrastruktur. Samtidig legger det til rette for at en rekke hytter, hus, massetak, polarsirkelsenteret og andre inngrep i dette området holdes utenom vernet område. Dette bidrar til et klarere skille mellom det som er vernet som landskapsvernområde og annet areal.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering knyttet til endringer i avgrensning i Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder. I de områdene som arronderes ut av landskapsvernområdet ligger også deler av to gjerdeanlegg som brukes av Saltfjellet reinbeitedistrikt. Det er de områdene av gjerdeanleggene som ligger nærmest vei og andre tekniske inngrep som er tatt ut. Etter tilrådsmøtet direktoratet hadde med berørte kommuner og Midtre Nordland nasjonalparkstyre, har Saltdal kommune sendt inn nytt forslag til arrondering av verneområdegrensa i Tømmerdalen i Gåsvatnan landskapsvernområde, jf. brev fra Saltdal kommune til Miljødirektoratet av 1. desember

2017. Bakgrunnen for ønsket er å arrondere ut deler den private grunnen i Tømmedalen. Det nye forslaget fra kommunen følger samme argumentasjon som fremlagt i høringsuttalelsen til Saltdal kommune, men det nye forslaget er mindre i omfang. Det området som foreslås arrondert ut tilsvarer 0,24km² mot 0,44km² i den opprinnelige høringsuttalelsen. Miljødirektoratet mener at med det nye forslaget fra kommunen om grenseendring, så kommer ikke endringen i konflikt med verneverdier i området, og tilrår å imøtekomme kommunens forslag til grenseendring.

Når det gjelder endringene som er gjort knyttet til Melfjordens nordside, så foreslår Miljødirektoratet noen endringer i forhold til Fylkesmannens tilrådning.

Avgrensningen som Miljødirektoratet tilrår følger Fylkesmannens høringsforslag for utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og opprettelse av Melfjorden landskapsvernområde som er i tråd med de avklaringer som ligger til fra Stortingets behandling av Meld. St. 37 (2000-2001).

5 Høring av verneforslaget

I tillegg til berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner og fylkeskommunen, har følgende hatt planen til uttalelse:

Myndigheter og etater:

Beiarn kommune, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Jernbaneverket, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Meløy kommune, Midtre Nordland nasjonalparkstyre, Nordland fylkeskommune, Norges vassdrags- og energidirektorat, Rana kommune, Rødøy kommune, Saltdal kommune, Sametinget, Statens vegvesen, Statnett,

Foreninger og næringsorganisasjoner

Bodø og omegns turistforening, Den norske turistforening, Forum for natur og friluftsliv Nordland, Friluftsrådernes landsforbund, Naturvernforbundet, Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana og omegn, Norges jeger- og fiskerforbund Nordland, Saltdal jeger- og fiskerforening, Salten friluftsråd, Salten pitesamiske forening, Norges grotteforbund, Norsk ornitologisk forening avdeling Sør-Salten, Rana turistforening, Rana zoologiske forening og Norsk ornitologisk forening Rana lokallag, Røde kors hjelpekorps Beiarn, Røde kors Nordland,

Bedrifter og næringsaktører

Rødøy Lurøy kraftverk, Saltfjellet reinbeitedistrikt, Stadssalg, Statskog SF,

Grunneiere og andre private

Anders Westlund, Grunneierne på Ramskjell, Gull Pedersen, Stall Elverhøy v/Marita Hammernes

og Stall Holand v/Rebecca Krogh Strøm (Gull Pedersen med flere), Gøran Andreassen, Hytteeiere i Gåsvatnan landskapsvernområde og Viskis i Saltfjellet landskapsvernområde, Jan Gunnar Sande, Ken Roger Olsen, Lars Kristian Bjellånes, Høringsgruppen v/Lisa Dillan, Martin Mikalsen, Osbakk grunneierlag, Stolpen gård, Sture Pettersen, Alv Bikset og Rolf Greve, Søndre Lønsdal hytteforening, Trond Aakvik, Ørjan Eliassen

I forbindelse med lokal og sentral høring mottok Fylkesmannen 55 skriftlige uttalelser. I tillegg har en del henvendt seg med spørsmål og innspill via kortere e-poster. Det er også kommet en rekke innspill pr. telefon og folkemøter. Videre har saksbehandler hos Fylkesmannen deltatt på flere møter med organisasjoner, næringsliv og andre.

I tillegg har et arbeidsutvalg oppnevnt etter konsultasjon med Sametinget bistått Fylkesmannen i vurderingene. Det er enighet i arbeidsutvalget om de sentrale grepene i verneplanen. Noen mindre uenigheter er redegjort for under det enkelte tema.

Miljødirektoratet viser til Fylkesmannens brev av 4. september 2017 for utdypende kommentarer til saksgang.

6 Merknader til verneforslaget

6.1 Generelle merknader

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er etablert og det er kun en høringspart som tar til orde for å oppheve alt vern. Dette har imidlertid ikke vært mandatet i denne prosessen og er ikke vurdert. Flere av høringspartene tar til orde for å beholde dagens skille mellom landskapsvernområder og nasjonalparken. Når det gjelder nye områder som foreslås vernet er det stor enighet blant høringspartene om de endringer som foreslås i Tespa, Bjøllåga, Blakkådalen, Austerdalsvatnet og Glomdalen i Rana kommune. Langs Melfjorden i Rødøy kommune er høringspartene mer uenig i forholdet mellom vern og kraftutbygging.

Luftfartstilsynet har ingen kommentarer til verneplanen.

Naturvernforbundet i Rana påpeker at naturen, spesielt den uten juridisk vern, er utsatt for et stadig større press. Konkret ser de liberalisering av motorferdselregelverket og stadig utbygging av småkraft som lokale trusler.

Saltfjellet reinbeitedistrikt mener reindriften må ha rom for å utvikle og bedrive en økologisk, økonomisk og bærekraftig reindrift slik de ønsker.

Nordland fylkeskommune mener det er positivt at forslagene fører til en oppmykning av restriksjonsnivået og påpeker at vern også skjer gjennom bruk. De er derfor opptatt av at både reindrift- og landbruksnæringas interesser ivaretas.

Fylkesmannen mener menneskers bruk gjennom tidene og områdets historie er viktig og bidrar til områdenes attraktivitet. Det er en forutsetning for god forvaltning at også de forutsetninger og vurderinger som er gjort bakover i tid respekteres og tas inn som en del av beslutningsgrunnlaget når områdene forvaltes. For områdene som er vurdert for nytt vern er det gjort vurderinger av verneverdier og avveininger mellom bruk og vern. For de eksisterende verneområdene er det i liten grad tatt omkamp om bakgrunnen for vern, men det er gjort vurderinger av restriksjonsnivå og hensikt med vernet. Samisk reindrift er også i denne verneprosessen en viktig bruksinteresse og skal kunne drives videre innenfor de rammene verneforskriften legger. I området nord for Melfjorden i Rødøy kommune har Fylkesmannen foreslått et kompromiss mellom vern og framtidig ønske om kraftutbygging.

Miljødirektoratet registrerer at kompromisset som Fylkesmannen har inngått utelater store deler av den foreslåtte utvidelsen i Melfjorden, både i det nye landskapsvernområdet og i nasjonalparken. Miljødirektoratet mener at det ikke bør gjøres noe kompromiss i dette området, og at verneverdiene er av en slik art at de bør inngå i henholdsvis nasjonalparken og Melfjorden landskapsvernområde. Fra direktoratets standpunkt anses denne endringen fra høringen som betydelig, og er et avvik fra det opprinnelige forslaget som var basert på føringer i henhold til Stortingsmelding 27 (2000-2001) og komiteens innstilling nr. 263 (2000-2001). Videre vil Miljødirektoratet vise til at ordningen med Samlet plan for vassdrag er avvirket, og at vi per i dag ikke har et anerkjent system som gir avklaringer for konflikter mellom miljø- og vassdragsmyndigheter.

6.2 Navn på verneområdene

Det er ikke forslag om å endre navn på noen verneområder, men Fylkesmannen foreslår å oppheve Storlia naturreservat og dette navnet vil forsvinne som navn på verneområde.

Sametingets stedsnavnskonsulent skriver at verneområdene «ligger i det tradisjonelle pitesamiske området. Noe areal er i Rana kommune, men ikke i den delen av Rana som er sørsamisk språkområde. Lulesamisk rettskriving skal brukes i navnevedtak i pitesamisk område, men man skal ta hensyn til lokale/regionale varianter. Saltfjellet og Svartisen har ikke godkjente navn på samisk i sentralt stedsnavnregister. Også andre navn mangler i godkjent form. For disse må det reises navnesak. Navnesak tar vanligvis ca. ett år. Det pitesamiske miljøet, som er på begge sider av riksgrensen, trengte litt mer tid for å komme til et omforent

offentlig navn på Saltfjellet og Svartisen. Navnekonuler foreslår ut fra det foreliggende følgende forslag til samiske parallellnavn.

Tabell 3.

Norsk navn	Samisk navn	Stedsnavnkonsulentens kommentar
Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark	Sáltoduoddara- Tjáhppisjierja suoddjimpárkka	
Saltfjellet landskapsvernområde	Sáltoduoddara-duobddáksuoddjimguovllo	
Gåsvatnan landskapsvernområde	Gássajávre duobddáksuoddjimguovllo	
Semka-Stødi naturreservat	Niesskemvákke-Tjáhtjejuohkama luonndoreserváhtta	
Dypen naturreservat	Dibuna luonndoreserváhtta	
Storlia naturreservat	Dispáváre luonndoreserváhtta	
Blakkådalen naturreservat	Mieltega luonndoreserváhtta	Navnet godkjent som Mælte. Må ha navnesak.
Melfjorden landskapsvernområde	Intet forslag	Kjenner ikke til samisk navn
Fisktjørna naturreservat	Intet forslag	Kjenner ikke til samisk navn

Fylkesmannen har ikke innvendinger mot navnene som foreslås. Det har heller ikke vært noen innspill om dette fra andre i prosessen, heller ikke fra samisk hold.

Miljødirektoratet har ingen ytterlige kommentarer til navneforslagene. Det vises til oversendelse fra Sametingets språkkonsulent til Fylkesmannen i Nordland av 29. oktober 2015. I dette brevet ble det vist til at det var behov for mer tid til å komme med et omforent forslag til pitesamiske navn. I brev av 28. februar 2016 fra språkkonsulenten, ble det slått fast at det pitesamiske navnet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Saltfjellet landskapsvernområde

ble det samme som det lulesamiske navnet. Det finnes ikke et offisielt samisk navn for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og det må derfor reises navnesak. Det samme gjelder for Blakkådalen naturreservat.

6.3 Saksgang og prosess

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana og omegn og Rana turistforening mener arbeidsutvalget er dominert av grunneier-, reindrift- og landbruksinteresser. Allmennhetens interesser er underrepresentert og dette betyr dårligere forankring for store brukergrupper.

Sametinget mener at de oppnevnte representantene i arbeidsutvalget ikke kan anses å fange opp alle samiske interesser i området. Sametinget ber om at det gjennomføres konsultasjoner mellom Sametinget og Miljødirektoratet i saken. Når konsultasjonene med direktoratet er gjennomført vil Sametinget vurdere om det er behov for konsultasjoner med Klima- og miljødepartementet.

Kritikken mot arbeidsutvalgets sammensetning er kjent for Fylkesmannen, den er også kommentert i høringsdokumentene. Hovedhensikten med arbeidsutvalget er å ivareta også de samiske interessene i området, og sammensetningen er fastlagt i dialog mellom Sametinget og Fylkesmannen.

Sametinget kommenterer at arbeidsutvalget ikke kan anses å fange opp alle samiske interesser. Fylkesmannen mener at arbeidsutvalget, med tre samiske representanter, høringsrundene, møtene med reindrifta, folkemøtene og en åpen invitasjon til å ta kontakt med Fylkesmannen er tilstrekkelig for å opplyse saken, også for samiske interesser

Friluftsliv og naturvern har ikke hatt egne representanter i arbeidsutvalget. Likevel mener Fylkesmannen at interessene er ivaretatt på en forsvarlig måte i saksbehandlingen. I første rekke gjennom at det er naturvern saken omhandler og at Fylkesmannen har som oppdrag å vurdere områdene for vern. Videre har det vært møter med og presentasjoner for ulike friluftsliv- og naturvernorganisasjoner gjennom saksbehandlingen. I arbeidsutvalget har også både Fylkesmannen, kommunene og Midtre Nordland nasjonalparkstyre friluftsliv som del av sitt ansvarsområde og vil følge det opp.

Miljødirektoratet konstaterer at verneplanprosessen har vært i henhold til de regler som gjelder etter naturmangfoldloven. Miljødirektoratet gjennomførte konsultasjon med Sametinget den 21. november 2017, samt tilrådningsmøte med kommunene og nasjonalparkstyret den 24. november 2017.

6.4 Valg av verneform

Det ble sendt på høring ulike alternativer hvor Gåsvatnan landskapsvernområde og Saltfjellet landskapsvernområde enten inngikk i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, eller bestod som egne landskapsvernområder som i dag, men da kombinert med biotopvern. I tillegg var det forslag om utvidelse i området Hávamáhkke, i Bodø og Saltdal kommuner. Området ble foreslått som del av Gåsvatnan landskapsvernområdet kombinert med biotopvern, eller som del av en stor nasjonalpark. Etter behandling i arbeidsutvalget var det også på høring forslag om grenseendring i Gåsvatnan landskapsvernområder for å ta ut et mindre areal privat grunn i Tømmerdalen i Saltdal. For Saltfjellet landskapsvernområde var det på høring en grenseendring for å ta ut arealer langs jernbane og E6. Bakgrunnen for dette var å bedre skille bruk og vern slik at vital infrastruktur som E6 og jernbane med tilhørende anlegg ikke omfattes av vernet. Samtidig er flere hytter og mindre installasjoner arrondert ut. Videre ble det foreslått oppheving av Semska-Stødi naturreservat og Storlia naturreservat for at disse også skulle bli del av en stor nasjonalpark. Dette innebar også mulig oppheving av ferdselsforbud i Semska-Stødi. Utvidelsesområdene i Rana og Rødøy kommuner er vurdert som nasjonalpark med unntak av områdene vest og sør for kraftlinja over Melfjordloftan som er foreslått som landskapsvernområde.

Bakgrunnen for forslagene er redegjort for i høringsdokumentene. Overordnet lå eksisterende vern til grunn og utvidelsesområdene skulle sees i lys av dette. Innspill i oppstartsfasen gjorde at det ble utarbeidet forslag om å forenkle gjennom å innlemme landskapsvernområdene og naturreservatene i nasjonalparken.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre mener vernegrensene må være mest mulig klare og entydige og verneverdiene må være innenfor vernegrensene.

Folkemøte i Saltdal mente differensiert forvaltning mellom landskapsvernet og nasjonalparken gir bedre legitimitet til vernet og mener økning i nasjonalparken er en snikinnføring av strengere vern.

Norsk Grotteforbund ønsker primært at grensene for verneområdet trekkes slik at alle områder med kalkførende bergarter inkluderes i verneområdet.

Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag er prinsipielt for en endring fra landskapsvern til nasjonalpark, og mener begrunnelsen for forslaget er god.

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Høringsgruppen v/Lisa Dillan, Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, Rana

kommune, Rana turistforening, Statskog SF og Den norske turistforening støtter forslag om å etablere en større nasjonalpark hvor også Gåsvatnan landskapsvernområde, Saltfjellet landskapsvernområde, Semska-Stødi naturreservat og Storlia naturreservat inngår. Salten friluftsråd støtter forslaget om en stor nasjonalpark som omfatter både Semska-Stødi naturreservat, dagens nasjonalpark og dagens landskapsvernområder under forutsetning av at verneforskriften for nasjonalparken ikke legger unødvendige begrensninger på friluftsliv.

Landbruksdirektoratet har ingenting imot en slik justering eller til forslag om utvidelse.

Rana kommune mener de foreslåtte endringene gir en bedre avgrensning av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og dermed gir området større verdi som verneområde i tråd med oppdaterte kvalitetskriterier. Rana turistforening og Den norske turistforening mener forslag om en stor nasjonalpark gir en klar landskapsidentitet og mer ensartede forskrifter for hele parken.

Statskog SF er grunneier i det meste av verneområdene og ser det som fordelaktig å få færre vernebestemmelser å forholde seg til.

Bodø og omegns turistforening og Rana turistforening mener arbeidsutvalgets forslag om å beholde landskapsvernområdene er lite hensiktsmessige for tilrettelegging og utøvelse av friluftsliv og dårligere egnet til å ivareta de store verneverdiene.

Norsk grotteforbund er enige i at Fisktjørna naturreservat har så spesielle verneverdier at reservatet bør opprettholdes og er enige i at det ikke gjøres vesentlige endringer i forskriften.

Det er ulike oppfatninger om hvordan vernet bør utformes og det er gode grunner for ulike varianter av vern. De enkelte verneområdene er nærmere beskrevet i de følgende kapitlene. Fylkesmannen har gått bort fra forslaget om å etablere en stor nasjonalpark og foreslår at de to landskapsvernområdene videreføres.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering om opprettholdelse av de eksisterende verneområdene. Videre vil Miljødirektoratet fastholde forslaget om et biotopvern i Saltfjellet landskapsvernområde. Se utdyping under 7.3.

7 Merknader til det enkelte verneområde

7.1 Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark

Totalt areal vernet etter revidering er 2200 km², en økning på 98 km². Totalt er 84,2% statlig grunn og 15,5% er privat.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre mener utvidelsene først og fremst må sikre verneverdier som ikke allerede er innen noen av de eksisterende verneområdene og at reduksjoner i vern ikke må medføre tap av verneverdier.

Landbruksdirektoratet påpeker at vern kan være fordelaktig for reindrifta, da det kan bidra til å redusere konkurranse om arealer fra andre interessenter. Samtidig er det viktig at vernet ikke er til unødig hinder for reindriftas bruk. Landbruksdirektoratet understreker at forhold som grensedragning av verneområder, endret vernestatus for områder, planer, forskrifter og forvaltning av vernede områder må gjøres i samråd med de reindrifutøvere/distrikt som berøres av det konkrete områdevern. Dette er viktig, idet grensene for vernet er absolutte; det vil si at grensene er vanskelig å endre når de først er fastsatt.

NVE påpeker at det er registrert vannkraftpotensial som er behandlet eller er under behandling i *Samlet plan for vassdrag* i utvidelsesområdet i Rana og Rødøy.

Den norske turistforening mener en utvidelse som foreslått vil gi Saltfjellet-Svartisen en betydelig bedre arrondering og bli enda bedre egnet til et naturvennlig og enkelt friluftsliv.

Fylkesmannens oppdrag har vært å vurdere vern av de arealene som inngikk i de store kraftutbyggingene i Rana og Rødøy. Det var hensynet til utbyggingsinteressene som i disse områdene la premisset for de eksisterende grensene for nasjonalparken i disse områdene. Målet er å gi en bedre arrondering av nasjonalparken samt styrke verneverdiene i nasjonalparken. Dette skjer både gjennom at flere helhetlige landskapsrom og økosystem vernes, samt at nye verneverdier inkluderes. Nordfjorden har ikke vært aktuell for utvidelse. Avgrensingen av nasjonalparken har ikke bakgrunn i kraftutbyggingene, bare indirekte gjennom at yttergrensen er trukket der kraftlinja krysser Nordfjorden. Fylkesmannen har ikke hatt noe mandat for å vurdere utvidet vern i Nordfjorden.

Når det gjelder reindrifta spesielt, viser Fylkesmannen til at reindrifta i tillegg til de ordinære medvirkningsmåtene (høringsinnspill, møter og folkemøter) er representert i arbeidsutvalget, med rett til å fremme egne forslag, og er representert i nasjonalparkstyret som også er en høringspart og samarbeidspartner.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

Utvidelse Glomdalen i Rana kommune

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Norsk grotteforbund, Rana kommune, Rana turistforening, Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag støtter forslag om vern.

Fylkesmannen anbefaler innlemmelse i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark slik som foreslått i høringen.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråding.

Utvidelse Austerdalsvatnet i Rana kommune

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, Norsk grotteforbund, Rana kommune, Rana turistforening, Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag, Statskog SF støtter forslag om vern.

NVE viser til at et prosjekt som skal utnytte fallet mellom Austerdalsvatnet og Svartisvatnet er til behandling i Samlet plan. Under forutsetning av at forslag til vernegrenser følger naturlig vannstand ser det ut til at prosjektet blir liggende utenfor foreslått utvidelse av nasjonalparken.

Fylkesmannen foreslår at grensen måles ut langs dagens vannstand. Fylkesmannen er ikke positiv til kraftutbygging i området og ser at det kan være negativt for både landskap, reindrift og friluftsliv. Likevel mener Fylkesmannen at området, på grunn av senkningen av Austerdalsvatnet er for påvirket av større tekniske inngrep til å fremme forslag om vern av hele området som nasjonalpark. Utvidelsen innebærer at konsesjonssøknad for utbygging av Austerdalsvatnet kan behandles av NVE så lenge det ikke innebærer en økning av vannstanden fra dagens nivå.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråding.

Utvidelse Tespa, Bjøllåga og Storlia naturreservat i Rana kommune

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Lars Kristian Bjellånes, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Rana kommune, Rana turistforening, Statskog SF støtter forslag om vern av elvestrengene og innlemmelse av Storlia naturreservat i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Norsk grotteforbund, Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag støtter vern av Tespa og Bjøllåga, men går imot omgjøring av Storlia naturreservat til nasjonalpark.

Fylkesmannen anbefaler at Storlia naturreservat og elvestrengene i Tespa og Bjøllåga innlemmes i nasjonalparken. Dette vil medføre et noe mildere vern og mindre restriksjoner for grunneierne.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråkning.

Utvidelse Melfjordens nordside – Rødøy kommune

Rødøy kommune krever at avgrensningen av vern, både landskapsvern og utvidelse av nasjonalparken, på Melfjordens nordside følger arbeidsutvalgets alternativ.

På folkemøte i Rødøy var spørsmålet knyttet til utbygging av Indre og Ytre Stelåga, samt mulig framtidig veiframføring mellom Rødøy og Mo i Rana hovedproblemstillinger som ble tatt opp. Det ble tatt til orde både for utbygging og for vern.

Nordland fylkeskommune og Rana kommune mener det er potensial for kraftutbygging på nordsiden av Melfjorden og støtter arbeidsutvalgets forslag til utvidelse av nasjonalparken og opprettelse av landskapsvernområde. Rana kommune støtter Rødøy kommune, men støtter Fylkesmannens forslag til avgrensning av Melfjorden landskapsvernområde.

Rødøy-Lurøy kraftverk beskriver kraftutbyggingspotensialet i Indre- og ytre Stelåga.

Årsproduksjonen antas å ligge på om lag 70 GWh. Kraftverket mener en utvidelse av nasjonalparken må ta hensyn til en næringsmessig utnyttelse av de naturgitte ressurser i området og ikke være til hinder for kraftutbygging av Indre/Ytre Stelågavassdragene.

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Norsk grotteforbund, Rana turistforening og Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag, Statskog SF støtter Fylkesmannens forslag om utvidelse av nasjonalparken vestover til kraftlinja over Melfjordloftan.

Forum for natur og friluftsliv i Nordland mener vassdragene i området utgjør betydelige landskapselement og at kraftutbygging vil ha negativ påvirkning på landskapet. Naturvernforbundet i Rana påpeker at med dagens markedssituasjonen for vannkraft og at økt kraftoverskudd i Nordland vil kreve økte overføringslinjer er det verken realisme eller mening i å bygge ut Indre- og Ytre Stelåga. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag mener landskapsvern vil være av stor verdi da Nordfjorden og Melfjorden vernemessig knyttes sammen, kun avbrutt av den eksisterende kraftlinja. Dette innebærer at flere av elvene som munner ut på Melfjordens nordside med tilhørende nedbørsfelt på fjellet kan ivaretas.

NVE gjengir at Nattmoråga fikk unntak fra Samla plan i 2004 og at Stelåga kraftverk er under behandling i Samlet plan. Det vil tas endelig stilling til spørsmål om unntak fra Samlet plan for Stelåga kraftverk når prosessen med utvidelse av nasjonalparken er avsluttet.

Statnett har tidligere kommentert at de ved arbeid med nye overføringslinjer nord-sør i landet arbeider ut fra prinsippet om å parallellføre med eksisterende linjer ut fra ønsket om å samle naturinngrep. Til høringa nå presiserer de at vedlikeholdet av 420kV-linja over Melfjordloftene er krevende. De er derfor avhengig av helikoptertransport og ferdsel med ATV og snøskuter. Det er viktig at verneforskriften hjemler tillatelse til alt av drifts- og vedlikeholdsarbeid. Det er ikke mulig å følge klausuleringsbeltet hele strekningen verken sommer eller vinter slik at det må være hjemmel for transport i de vernede områdene.

Fylkesmannen mener verneverdiene langs Melfjordens nordside er store og varierte. Rike løvskoglier vil øke variasjonene av naturtyper og arter i verneområdene. Landskapet er spektakulært og særegent. Det er viktig vassdragsnatur i området som ikke er berørt av kraftutbygging. Reindriften har viktige trekkruiter gjennom området, og også en gjeterhytte på grensen mot Rana. Og dette er områder som i det vesentligste framstår som vanskelig tilgjengelige villmarksområder. Fylkesmannen mener i ut fra verneverdiene i området at hele utredningsområdet bør vernes mot større tekniske inngrep. Som et kompromiss mellom vern og bruk ble man enig med arbeidsutvalget om å tilrå vern i tråd med Rødøy kommunes innspill. Det vil da si en utvidelse av nasjonalparken vestover til nedbørfeltet til Indre Stelåga, og et landskapsvernområde langs fjorden inkludert Nattmoråga og Nattmorågas nedbørfelt. Dette innebærer samtidig at Indre og Ytre Stelåga ikke underlegges vern etter naturmangfoldloven og konsesjonsbehandling kan da igangsettes.

Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens vurderinger av naturverdiene på Melfjordens nordside men støtter ikke Fylkesmannens vurdering med hensyn til avgrensningen for nasjonalparken. Melfjordens nordside omfatter et unikt landskap fra fjord og kyst til høyfjell og bre. Verneverdiene knyttes særlig til landskap og geologi, men også til biologisk mangfold. Med tanke på signalene i Meld. St. nr. 62 (1991-1992) om sikring av variasjonsbredden i norsk natur, vil vern av Melfjordens nordside særlig bidra til å styrke vernet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med tanke på større sammenhengende naturområder, landskapsmessige verdier og verdifull vassdragsnatur. I henhold til målene for områdevern i naturmangfoldloven § 33 vil vern av Melfjordens nordside bidra til bedre måloppnåelse på alle delområder, men særlig med tanke på a) variasjonsbredden av naturtyper og landskap, c) større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv, d) områder med særskilte naturhistoriske verdier og g) økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt. Med bakgrunn i at området er delt av 420kv linja, er det ikke mulig å inkludere hele dette området i en nasjonalpark jf. naturmangfoldloven § 35 første ledd. Miljødirektoratet mener at verneverdiene i dette området er av en slik art at de bør inngå i henholdsvis Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Melfjorden landskapsvernområde. Direktoratet understreker at dette også er basert på føringer i henhold til Stortingsmelding 27 (2000-2001) og komiteens innstilling nr. 263 (2000-2001), samt Meld. St. nr.14 (2015-2016). Det er gjort store kraftutbygginger på Melfjordens sørside, og i sin innstilling til konsesjon den 5. juli 2007 for dette området skrev NVE følgende: "Med dei avbøtande tiltaka som er foreslått, og med gode tekniske og landskapsmessige utformingar, meiner NVE at området framleis vi halde på mange av kvalitetane. NVE viser og til at naturtypen og landskapskvaliteten i utbyggingsområdet kan opplevast i til dømes det nærliggande Melfjordområdet som er utan kraftutbygging." Rødøy kommune støttet NVEs innstilling. Miljødirektoratet mener at NVE dermed etablerer Melfjordområdetets nordside som en del av de avbøtende tiltakene som skulle iverksettes i forbindelse med den store utbyggingen på sørsiden. Miljødirektoratet vil videre påpeke, jf. innspill fra NVE, at systemet med Samlet plan for vassdrag er avvirket, og er ikke erstattet av en ny ordning. Det finnes derfor ingen anerkjente nasjonale ordninger for avklaring av konflikt mellom vern og utbygging av kraft per i dag.

Miljødirektoratet anbefaler at grensene for utvidelsen følger Fylkesmannens høringsforslag. Det vil si at konsesjonsbehandling ikke kan iverksettes og at Ytre Stelålvatnet, Stelåvatnet, og Storvikåvatnet faller innenfor nasjonalparkens grenser. Området som er forslått som en del av nasjonalparken har viktige natur- og friluftsverdier, og er viktige med tanke på å gi verneområdet et mer helhetlig økosystem med gradient fra fjord til fjell.

7.2 Melfjorden landskapsvernområde

Opprettelsen av Melfjorden landskapsvernområde innebærer vern av et område på 16,3 km², hvorav 100% er på privat grunn.

For å sikre landskapsverdiene på hele nordsida av Melfjorden foreslo Fylkesmannen opprettelse av et landskapsvernområde. Det er særlig elvene med Nattmoråga som viktigste landskapselement og elvekløftene i Indre og Ytre Stelåga samt de dramatiske overgangene mellom fjord, bratt og rik fjordli, flate partier oppover Øverloftet og de alpine toppene og breen som utgjør landskapskvalitetene. De store landskapsformene er framtrædende og bidrar til områdets unike kvaliteter. Også de frodige og bratte skogsliene med innslag av edelløvsog og varmekjære arter bidrar til landskapsbildet. Elvene er varierte, og Nattmorågas imponerende fall rett i sjøen er et velkjent landemerke og en viktig del av turist- og friluftslivskvalitetene i fjorden. Indre- og Ytre Stelågene med de tydelige elvedalene og bekkekløftene er en del av dette landskapet. Overføring av vann og de inngrep kraftutbygging vil medføre, vil ha negativ innvirkning på landskapet. Vern som dette forslaget legger opp til vil hindre kraftutbygging i området. Dette anses som den største konsekvensen med vern i dette området. Tuftene og sporene etter bosetting på Ramnskardet er viktige kulturminner i fjorden. Liene i fjorden brukes noe til vedhogst og det foreslås å ta inn adgang for vedhogst i forskriften for landskapsvernområdet.

Fylkesmannen mener verneverdiene langs Melfjordens nordside er store og varierte. Rike løvskoglier vil øke variasjonene av naturtyper og arter i verneområdene. Landskapet er spektakulært og særegent. Det er viktig vassdragsnatur i området som ikke er berørt av kraftutbygging. Reindriften har viktige trekkruer gjennom området og dette er områder som i det vesentligste framstår som vanskelig tilgjengelige villmarksområder. Fylkesmannen mener i ut fra verneverdiene at hele utredningsområdet bør vernes mot større tekniske inngrep. Som et kompromiss mellom vern og bruk ble Fylkesmannen enig med arbeidsutvalget om å tilrå utvidet vern i tråd med Rødøy kommunes innspill. Det vil si en utvidelse av nasjonalparken vestover til nedbørfeltet til Indre Stelåga, og et landskapsvernområde langs fjorden inkludert Nattmoråga og Nattmorågas nedbørsfelt. Dette innebærer samtidig at Indre og Ytre Stelåga ikke underlegges vern etter naturmangfoldloven og konsesjonsbehandling kan da igangsettes. Det er en forutsetning for opprettelsen av Melfjorden landskapsvernområde at det tas inn i forskriften en bestemmelse som sikrer at vernet ikke er til hinder for eventuelt redusert vannføring i Indre- og Ytre Stelåga som følge av eventuell kraftutbygging.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens faglige vurdering av Melfjorden landskapsvernområde, men tilrår at Melfjorden landskapsvernområde opprettes med de grenser som er foreslått i Fylkesmannens høringsforslag. Dette innebærer at Stelågavassdragene ikke kan konsesjonsbehandles. Miljødirektoratet vil vise til at kommentarene til utvidelse av nasjonalparken på Melfjordens nordside i kap. 7.1. og opprettelse av det nye landskapsvernområdet i stor grad sammenfaller.

7.3 Saltfjellet landskapsvernområde

Totalt areal vernet etter revidering er 495,1 km², en reduksjon på 12,6 km², hvorav 100% er statlig grunn.

Hytteiere v/Jim Aronsen med flere, Saltdal kommune og Saltfjellet reinbeitedistrikt ønsker videreføring av Saltfjellet landskapsvernområde.

Saltfjellet reinbeitedistrikt frykter strengere regelverk for bruk av barmarkskjøretøyer om landskapsvernet omgjøres til nasjonalpark, og viser til at de er avhengige barmarkskjøretøy for å styre rein vekk fra E6 og jernbane, samt for å unngå sammenblanding mellom norsk og svensk rein. Det er ikke muligheter for å lage en kjøreplan som vil fungere tilfredsstillende.

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Høringsgruppen v/Lisa Dillan, Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Norsk grotteforbund, Rana kommune, Rana turistforening, Statskog SF og Sture Pettersen med flere ønsker landskapsvernet innlemmet i nasjonalparken.

Naturvernforbundet i Nordland mener de store naturverdiene i området bedre ivaretas om området vernes som nasjonalpark.

Saltfjellet landskapsvernområde er et stort område med et stort mangfold av verneverdier; kvartærgeologiske avsetninger av nasjonal verdi, uberørte høvfjellsvassdrag (for eksempel Dypenåga), viktige områder for fjellrev, landskapskvaliteter knyttet til høgfjell og høgfjellsdaler, friluftsliv, våtmarksområder, verneverdig skog og viktige beiteområder for reindrifta. Truslene mot området er økende ferdsel, både motorisert og ikke-motorisert, forstyrrelser, inngrep i form av viktig nasjonal infrastruktur, ønsker om snøskuterløyper og økt motorisert ferdsel osv. Hyttebebyggelse finner vi ved Austre- og Vestre Viskisvatnet, Øster-rundvatnet og Kjemåvatnet. I tillegg har

Forsvaret et mindre bygg og en telemast innenfor landskapsvernområdet ved Sørrelva. Reindrifta bruker området intensivt og har også viktige vinterbeiter og infrastruktur (gjerdeanlegg) i området.

Fylkesmannen konstaterer at mange høringsparter er positive til å innlemme Saltfjellet landskapsvernområde i nasjonalparken. Det er også argumenter mot. De to berørte kommunene har ulik oppfatning i saken. Det er en fare ved å innlemme for store deler av områdene som nasjonalpark at det totale vernet svekkes, det blir mindre forskjell mellom vern og ikke vern. Nasjonalparkene skal ha en relativt streng forvaltning, selv om det aksepteres en god del aktivitet, også ut over tradisjonelt friluftsliv og primærnæring. Landskapsvern skal ha en noe mildere praksis. Det har vært, og vil nok fortsatt være relativt liten forskjell mellom landskapsvernet og nasjonalparken, men likevel vil det formelt være en forskjell. Det betyr for eksempel at fasadeendringer i et landskapsvernområde kan være enklere å få tillatelse til enn tilsvarende i nasjonalpark. Av hensyn til eksisterende hyttebebyggelse og reindrifta, og for ikke å gå ut over vårt mandat med å revidere vernet foreslår Fylkesmannen at landskapsvernområdet opprettholdes.

Miljødirektoratet er enig i at det er både fordeler og ulemper ved å inkludere landskapsvernområdet i nasjonalparken, men støtter ikke Fylkesmannen i at en innlemming i nasjonalparken vil medføre svekket vern eller at det blir mindre forskjell på vern eller ikke vern. Snarere kunne en inkludering av Saltfjellet landskapsvernområde i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark gi en bedre og mer helhetlig forvaltning av naturverdiene i hele området, samtidig som at felles forskrifter kunne gjort byråkratiet mindre. Miljødirektoratet vil likevel anbefale å opprettholde Saltfjellet landskapsvernområde, blant annet med bakgrunn i at det finnes større tekniske installasjoner innenfor landskapsvernområdet, noe som ikke er forenelig med vern som nasjonalpark jf. naturmangfoldloven § 35 første ledd. For å kunne ha Saltfjellet landskapsvernområde som en del av en nasjonalpark må relativt store områder arronderes ut, og Miljødirektoratet mener at man da vil miste mange av de viktige verneverdiene som i dag er en del av landskapsvernområdet. Videre har det lokalt vært motstand mot å omgjøre landskapsvernet til nasjonalpark. Saltfjellet landskapsvernområde anbefales derfor opprettholdt.

Biotopvern - fjellrev

Saltdal kommune og Saltfjellet reinbeitedistrikt støtter ikke forslag om biotopvern for fjellrev i landskapsvernområdet. Saltdal kommune påpeker at fjellreven er utnevnt som prioritert art og ivaretas tilstrekkelig gjennom egen forskrift. Saltfjellet reinbeitedistrikt aksepterer ikke at et rovdyr kommer inn under formålet med vern av området. Etter deres vurdering er fjellreven en trussel for reinkalver under kalvingen. Da arten er på opptur vil den i framtida kunne være en større trussel

under kalvingen. Reinbeitedistriktet frykter at det da vil det være mye større terskel, eller ikke mulig, å få skadefelling/uttak av skadevoldere.

Flere høringsparter har i sine uttalelser nevnt styrket vern av fjellrev som bakgrunn for støtte til å inkludere Saltfjellet landskapsvernområde i nasjonalparken. Flere har ikke kommentert biotopvern spesifikt.

Fjellrev er en kritisk trua art (ref. norsk rødliste 2015), og er vedtatt som prioritert art etter naturmangfoldloven § 23 i kongelig resolusjon 23. januar 2015. Gjennom denne forskriften er: «enhver form for uttak, skade eller ødeleggelse av fjellrev forbudt. Som ødeleggelse regnes fysisk ødeleggelse av fjellrev, herunder tomme hi, og andre handlinger dersom de er egnet til å skade, forstyrre eller på annen måte forringe individer av arten.» Fylkesmannen er av den oppfatning at forskriften om prioritert art er tilstrekkelig til å ivareta de vesentligste hensyn til fjellrev. Når viktige deler av de mest attraktive leveområdene i tillegg har vern mot større tekniske inngrep gjennom landskapsvern er vår oppfatning at fjellreven er beskyttet tilstrekkelig. Fylkesmannen anbefaler derfor ikke biotopvern.

Ved gjennomføring av forvaltningsmessige tiltak for fjellrev vil det være naturlig at reinbeitedistriktet holdes orientert og får medvirkning på de tiltak som igangsettes. Særlig dersom tiltakene er av en slik art at det kan få negative konsekvenser for reindrifta. Reindrifta er også nå, gjennom nasjonalparkstyret, bedre orientert da distriktet har representanter i styret. Miljødirektoratet er myndighet etter forskrift om forvaltning av fjellrev som prioritert art og det er også direktoratet som har ansvar for tiltak i handlingsplan for fjellrev.

Miljødirektoratet vil anbefale et biotopvern for fjellrev i Saltfjellet landskapsvernområde. Biotopvern er ment å beskytte områder med viktige økologiske funksjoner utover hva ulike sektorlover kan hjemle, da sektorlover ofte er innrettet mot høsting og annet uttak av arter. Saltfjellet er et av de viktige leveområdene for fjellrev i Skandinavia, og henger i sammen med et viktig område for bestanden i Vindelfällen, på svensk side. Selv om landskapsvernet gir føringer for hva som er forbudt med hensyn til installasjoner, så er det landskapet som i seg selv har et vern og ikke området som et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev.

Miljødirektoratet har registrert at Saltfjellet reinbeitedistrikt er skeptiske til et biotopvern for et rovdyr. Men det medfører ikke riktighet at fjellrevbestanden er på opptur. I Saltfjellet viser overvåkingen at populasjonen snarere har hatt en negativ utvikling de senere år, både med tanke på antall registrerte individer og ynglinger. Bestanden er på et så lavt nivå per i dag at den har

vanskeligheter med å overleve på populasjonsnivå. Det finnes et omfattende avlsprogram for arten der man har utsetting av valper i områder der fjellreven enten har dødd ut eller er svært fåtallig. Valpene som settes ut utrustes med et kunstig hi og føringsautomater som de kjenner godt fra stasjonen. Valpenes videre skjebne følges ved hjelp av chiplesere, DNA fra ekskrementer og automatiske kamera ved fôrautomatene. Med andre ord så har man veldig god kontroll og overvåking av utvikling av bestanden. Miljødirektoratet er kjent med påstanden om at fjellrev utgjør en trussel for tamrein, men vil påpeke at det ikke finnes noen indikasjon eller dokumentasjon på at så er tilfellet. Man kan allikevel ikke utelukke at fjellrev kan ta rein, og da små kalver, men andre arter som rødrev utgjøre en reelt mye større trussel. Store deler av registrerte fjellrevhi ligger innenfor nasjonalparker. I nasjonalparkene er det en generell dyrelivsfredning, noe som medfører at verneområdestyrene kan ta hensyn til f. eks fjellreven og dens hi i vurdering av dispensasjoner til f. eks ulike typer ferdsel. I landskapsvernområder er det ikke mulighet for å begrense ferdsel ut fra hensyn til dyreliv eller planteliv om dette ikke er spesifisert gjennom biotopvern. Aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 vil komme inn i forbindelse med aktivitet som utføres uten tillatelse fra offentlig myndighet, men vil ikke alene kunne sikre fjellreven og dens hilokaliteter mot negative effekter av aktivitet som ikke krever tillatelse. Slik Miljødirektoratet ser det er det per i dag ingen hinder for at man kan guide store organiserte grupper inn i Saltfjellet landskapsvernområde med den hensikt å se og oppleve fjellreven, og vi mener at en slik aktivitet vil kunne være til skade for fjellreven om man ikke har mulighet til å sette vilkår for slik ferdsel. Forskrift om fjellrev som prioritert art er ikke egnet til å gi hverken vilkår for ferdsel eller i ytterste konsekvens gi restriksjoner i ferdsel til f. eks enkelte deler av året.

Grensejustering langs E6 og jernbane

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Jernbaneverket, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Rana kommune, Rana turistforening, Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag, Saltdal kommune, Salten friluftsråd, Statens vegvesen, Statskog SF og Flere enkeltpersoner støtter forslag om grensejustering over Saltfjellet, langs E6 og jernbanen. Forum for natur og friluftsliv i Nordland påpeker at det er viktig at ikke arealer med viktige naturverdier og verneverdier frigis fra vern. Nordland fylkeskommune og Saltdal kommune mener det er viktig at de områdene som tas ut av vern har en størrelse som åpner for eventuelle tiltak som vil redusere påkjørsler av hjortevilt på vei og bane. NJFF Nordland mener det er viktig at korridoren er så stor at det kan gjøres tiltak på både E6 og jernbanen ved behov. Salten friluftsråd mener det kan være rasjonelt med sikte på eventuell etablering av sykkelveg mellom Lønsdal og Kjemåga stasjon. Jernbaneverket har konkrete innspill på avstand fra jernbanen som bør være uten vern og innspill om allmennhetens plikter og begrensede atkomstmuligheter.

Saltdal kommune er positive til at forslaget imøtekommer innspill fra kommunen når det gjelder traséen til sykkelstiprosjektet. Seinere har kommunen i møte redegjort mer detaljert for traséen og ønsker at foreslått grense justeres ytterligere ved Kjemånasen slik at hele traséen holdes utenfor landskapsvernområdet.

Uansett om det fortsatt blir landskapsvernområde eller endring til nasjonalpark over Saltfjellet ser Statskog SF det som fordelaktig alle tekniske inngrep som jernbane, E6, Polarsirkelsentret, hytter/hus nær yttergrensene, planlagt sykkelsti mm. holdes utenfor verneområdet. Statskog SF påpeker at det generelt bør vurderes å justere grensene i alle områder der en har hytter nær yttergrense slik at disse faller utenfor. Det vil gjøre det lettere for alle parter.

Saltfjellet reinbeitedistrikt ber om at området ved Ryphågen og Sørenva tas ut av vernet for å unngå eventuelle konflikter i forbindelse med utvidelser, bruk og endringer av gjerdeanlegget.

Fylkesmannen anbefaler at det nærmeste arealet til E6 og jernbanen tas ut av vernet slik at etablert infrastruktur (E6 og jernbane), hytter, hus, veier og anlegg holdes utenfor vernet område. Dette innebærer at noen kjente verneverdier, særlig kulturminner og dels noe breavsetninger, ikke lenger har noen særskilt beskyttelse av verneforskriftene etter naturmangfoldloven. Her har hensynet til jernbane og E6 veid tungt.

Når det gjelder reindriftas anlegg er ikke disse like sterkt knyttet til offentlig infrastruktur. Ved Sørenva strekker gjerdeanlegget seg to og en halv kilometer oppover dalen fra E6. Det blir en stor grenseendring om alt dette arealet skal tas ut av vernet. Fylkesmannen anbefaler at vernegrensen gjør en sving om det mest omfattende gjerdeanlegget og veien nede ved Sørenva. Det samme gjøres rundt det gamle slakteriet ved Semska. Det vil da fortsatt være gjerdeanlegg innenfor landskapsvernområdet, men de mest omfattende og veinære anleggene holdes utenfor. Vernebestemmelsene gjør at bruk og vedlikehold av anleggene er uproblematisk. Endringer vil måtte gjennomgå en behandling i nasjonalparkstyret. Så lenge det ikke omfatter vesentlige nye arealer eller stenger viktige ferdselsårer for friluftslivet vil vernet i liten grad være til hinder for næringa. Det vises også til nylig behandlet søknad om endring og utvidelse av gjerdeanlegget her. Nasjonalparkstyret ga i den saken tillatelse til utvidelse.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens forslag til grenseendringer langs infrastrukturen ved E6 og mener at dette er korrekte grenseendringer.

7.4 Gåsvatnan landskapsvernområde

Totalt areal vernet etter revidering er 120,7km², en økning på 1,4 km². Totalt er 82,5% statlig grunn og 17,5 % er privat.

Beiarn kommune, Hytteiere v/Jim Aronsen med flere, Osbakk grunneierlag, Saltdal kommune og Stolpen gård ønsker at Gåsvatnan landskapsvernområde består og ikke blir en del av nasjonalparken. Folkemøte i Beiarn var skeptiske til påstanden om at vern som nasjonalpark ville innebære et mildere vern enn dagens landskapsvern. Beiarn kommune og folkemøte i Beiarn viser til at landskapsvernområdet med et noe mildere vern enn nasjonalpark virker som en buffersone mot nasjonalparken.

Osbakk grunneierlag er opptatt av at vern, spesielt på privat grunn, må være velbegrunnet, og at verdien i området står i fare for å bli ødelagt, eller vesentlig forringet, uten vern. Grunneierlaget mener det ikke er framsatt god nok begrunnelse for omgjøring fra landskapsvern til nasjonalpark og er sterkt imot forslaget.

Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Norsk grotteforbund, Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten, Rana kommune og Rana turistforening støtter forslag om å innlemme Gåsvatnan landskapsvernområde i nasjonalparken. Naturvernforbundet i Nordland viser til naturtypekartlegginga (Biofokusrapport 2011 – 8) og mener innlemmelse i nasjonalparken bedre vil sikre de påviste verneverdiene. Naturvernforbundet i Rana mener alternativet å opprettholde landskapsvernområde er uakseptabelt. Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten mener biotopvern er en mulighet for å beskytte leveområder for fugler og dyr, men at nasjonalparkstatus vil gi en mer helhetlig beskyttelse.

NJFF Nordland skriver at det er enklere for brukere av området å forholde seg til en nasjonalparkforskrift enn en landskapsvernforskrift med biotopvern mener derfor det er hensiktsmessig å innlemme landskapsvernområdet i nasjonalparken.

Fylkesmannen er av den oppfatning at vern som nasjonalpark i hele området gir en mer helhetlig forvaltning og bedre sikrer botaniske og ornitologiske verdier. Likevel ser Fylkesmannen at det kan være hensiktsmessig å beholde landskapsvernet slik at det er et noe mildere vern i dette området. Bakgrunnen for denne konklusjonen er innspill i høringa, at det er mange hytter i området, ønsker

om oppkjøring av skiløyper og et gårdstun innenfor landskapsvernets grenser. Hensynet til grunneiere, hytteeierne og eier av gårdstunet veier her tungt.

Fylkesmannen anbefaler at Gåsvatnan landskapsvernområde opprettholdes. Fylkesmannen anbefaler også å utvide landskapsvernområdet i Håvvamåhkke og kombinere landskapsvernet med biotopvern som foreslått i høringen.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering, men tilrår ikke biotopvern i Gåsvatnan.

Utvidelse Håvvamåhkke

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Rana turistforening, Salten friluftsråd og Statskog SF støtter forslag om vern. NJFF Nordland mener vern av Håvvamåhkke bør erstattes med at tilsvarende areal frigis fra vern på privat grunn for å dempe konfliktnivået.

Gøran Andreassen og Saltfjellet reinbeitedistrikt går imot vern av Håvvamåhkke. Saltfjellet reinbeitedistrikt begrunner sin motstand mot utvidelse med at de bruker barmarkskjøretøyer i området når rein flyttes inn i gjerdet fra Svartvassheia. Vern vil føre til økt bryåkрати. I møte har reinbeitedistriktet også framholdt at det planlagte dolomittbruddet i Ljøsenhammaren vil kunne medføre at geitsætra må ta i bruk beiteområder sørover mot Skjevlfjell og at reinbeitedistriktet da får dobbel negativ effekt; både tap av beiteområder og økt forstyrrelse i Ljøsenhammaren og økt beite og konkurranse fra geit samt bitopvern.

Osbakk grunneierlag forutsetter at grunneier ikke har vesentlige motforestillinger, og at det er konkret fare for ødeleggelse eller forringelse uten vern.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) påpeker at utvidelsen i Håvvamåhkke er i direkte konflikt med en forekomst av naturstein ved Ljøsenhameren sør, i Bodø kommune. Forekomsten er vurdert å være av regional verdi. DMF ber derfor om at forslått vernegrense trekkes vekk fra forekomsten slik at mineralressursen holdes unna verneområdet og det bør tas høyde for en tilstrekkelig buffersone fra forekomsten til vernegrensen, slik at framtidig utnyttelse av mineralressursen er mulig. DMF opplyser at forekomsten er dominert av to rosa marmortyper og regnes som attraktive for eksport av blokk. De påpeker betydningen av slike ressurser også for annet næringsliv.

Fylkesmannen anbefaler vern av Hávvamåhke. Bergverksinteressene i området er, som DMF presiserer vurdert til å være av regional verdi. Områdets vurderes å ha nasjonale verneinteresser og Fylkesmannen mener det må gå foran bergverksinteressene i dette tilfellet. I møte med Statskog SF er også forslag til avgrensning tilpasset forekomsten slik at den etter Fylkesmannens vurdering i hovedsak ligger utenom forslag til vern. Reinbeitedistriktet påpeker også at området er viktig for deres drift, noe som er i konflikt med bergverk. Selv om reinbeitedistriktet er imot vern på grunn av frykt for økt byråkrati anbefaler Fylkesmannen vern da det vil beskytte verneverdiene bedre. Vern mot større tekniske inngrep må sees på som en fordel for reindrifta.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering til utvidelse. I tillegg tilrår Miljødirektoratet en arronderingsmessig endring av vernegrensa i Tømmerdalen. Se kap. 4.1 for detaljer.

Biotopvern – Skjevljell og Hávvamåhke - Gåsvatnan landskapsvernområde - botanikk og ornitologi

I høringa foreslås det at landskapsvern kombineres med biotopvern i to delområder innenfor Gåsvatnan landskapsvernområde om ikke landskapsvernområdet blir en del av nasjonalparken.

Beiarn kommune og Saltdal kommune stiller seg positiv til biotopvern som foreslått innenfor Gåsvatnan landskapsvernområde

Saltfjellet reinbeitedistrikt ønsker klare svar på hva eventuelt biotopvern vil bety for deres næringsutøvelse. Tilleggsføring er et spørsmål som reinbeitedistriktet er opptatt av i den sammenheng.

Fylkesmannen mener det er store verneverdier knyttet til området Skjevljell og Hávvamåhke. Skjevljell er et viktig utfartsområde både sommer og vinter, det er et botanisk særlig rikt område og det er viktige beiteområder for sau og rein. Landskapsvern sikrer området mot større tekniske inngrep, slik som gruvedrift og veibygging. I landskapsvernområdene har imidlertid vegetasjonen ikke et særskilt vern. Det vil si at søknader om tiltak, enten det er turvirksomhet (for eksempel guidede turer med hest) eller det er oppsetting av gjeterhytter eller andre tiltak i hovedsak bare kan vurderes opp mot den virkning det har på «landskapets særpreg eller karakter». Fylkesmannen mente derfor at nasjonalpark, ville være hensiktsmessig også for Gåsvatnan landskapsvernområde. Da ville de aller fleste brukere og bruksformål oppleve omtrent samme restriksjonsnivå som tidligere, men bedre beskyttelse av vegetasjon og fugleliv. Når Fylkesmannen anbefaler å videreføre landskapsvern framfor å endre til nasjonalpark ser Fylkesmannen at biotopvern i de to spesifikt angitte områdene vil gi bedre formell beskyttelsen for vegetasjon og fugleliv. I avveiningen mellom

hensynet til hytteeiere, landbruk, friluftsliv og reindrift på den ene siden og naturvern på den andre siden mener Fylkesmannen det her er funnet et akseptabelt kompromiss som medfører noe styrking av vernet av de viktigste naturverdiene.

Reindriftas bruk av området er ikke detaljvklart. I møte ble det vist til samlegjerde og behov for motorferdsel i forbindelse med samling og at dette kunne skje til ulike tider ulike år. I reindriftas arealbrukskart er store deler av Skjevlffjellet avgrenset som oppsamlingsområde. Flyttleia følger nordover gjennom Håvvamåhkke mot gjerdeanleggene ved Olavatnet og videre nordvestover. Fylkesmannen er av den oppfatning at reinens tilstedeværelse, beite og driving av rein ikke er i strid med vernet av vegetasjon og fugleliv. Eventuell motorferdselen på barmark i den forbindelse vil, som for resten av verneområdene, måtte gis en tillatelse til og bør forsøkes begrenset til det absolutt nødvendige i de mest sårbare områdene. Når det gjelder Håvvamåhkke er de områdene som foreslås vernet i stor grad rikmyr med ganske god bæreevne og en viss motorferdsel i disse områdene vil kunne tåles uten særlige spor etter barmarkskjøring. Det er i dag lite spor i området noe som tilsier at aktiviteten vil kunne fortsette i samme omfang som i dag uten fare for verneverdiene. Forvaltningsplanen vil kunne utdype dette ytterligere.

Miljødirektoratet er enige i at områdene i Skjevlffjellet og Håvvamåhkke innehar viktige naturverdier. Men Miljødirektoratet kan ikke tilråde biotopvern i Gåsvatnan da kriteriene for dette ikke er oppfylt. I naturmangfoldloven § 38 heter det: "Som biotopvernområde kan vernes et område som har eller kan få særskilt betydning som økologisk funksjonsområde for en eller flere nærmere bestemte arter." I de områdene det foreslås biotopvern innenfor Gåsvatnan landskapsvernområdet er vernet ikke knyttet til spesifikke arter, men til naturtyper og artsgrupper.

7.5 Storlia naturreservat

Storlia naturreservat oppheves og innlemmes som en del av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

7.6 Dypen naturreservat

Dypen naturreservat foreslås opprettholdt, med noen mindre forskriftsendringer. Det totale arealet er 6,8km², hvorav 100 % er statlig grunn.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker at Dypen naturreservat blir en del av nasjonalparken dersom Saltfjellet landskapsvernområde tas med i en stor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Naturvernforbundet i Nordland viser til kartlagte verdier (Biofokusrapport 2011-8) og foreslår at også området nord for Dypen naturreservat mot Innervatnet innlemmes i et utvidet vern i tråd med kartlegginga.

Saltfjellet reinbeitedistrikt har i møte framholdt at det går flyttlei gjennom Dypen naturreservat. Disse har vært ryddet for krattskog tidligere men begynner nå å bli gjenvokst. Reinbeitedistriktet mener det må være åpning for å rydde disse for ungskog også i framtida. Ikke behov for å rydde furuskog.

Fylkesmannen mener fortsatt at verneverdiene i Dypen naturreservat forsvarer at området opprettholdes som naturreservat. Det er særdeles viktig å ivareta et så spesielt skogsområde. Områdene som naturvernforbundet ønsker innlemmet i naturreservatet ble ikke vurdert tatt med da Fylkesmannen ikke hadde noe mandat for å gå ut over grensene for vernet område – mandatet var en revisjon av det eksisterende.

Fylkesmannen tilrår at det gis åpning for å rydde lauvskog i fastlagte flyttleier for å bedre framkommeligheten.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

7.7 Semska-Stødi naturreservat

Semska-Stødi naturreservat har et totalareal på 13km², hvorav 100% er på statlig grunn, og arealet er uendret etter revisjonen. Det er gjort mindre oppdateringer i forskrift.

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Høringsgruppen v/Lisa Dillan, Naturvernforbundet i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Rana kommune, Rana turistforening, Salten friluftsråd og Sture Pettersen med flere støtter forslag om å oppheve Semska-Stødi naturreservat og innlemme dette i nasjonalparken. Saltdal kommune mener reservatet bør oppheves og bli en del av Saltfjellet landskapsvernområde. Saltdal kommune mener verneverdiene i området blir tilstrekkelig ivaretatt med verneformen landskapsvern.

Norsk grotteforbund og Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag ønsker at Semska-Stødi naturreservat opprettholdes som naturreservat.

Forum for natur og friluftsliv i Nordland og Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag mener ferdselsforbudet i Semska-Stødi må videreføres gjennom et eget punkt under punkt 5 i forskriften for en utvidet nasjonalpark. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag foreslår også at området underlegges biotopvern om det innlemmes i nasjonalparken.

Friluftsrådernes landsforbund, NJFF Nordland, Rana kommune, Saltdal kommune og Salten friluftsråd mener ferdselsforbudet må oppheves. Mens Norsk grotteforbund ikke har noe prinsipielt imot at ferdselsforbudet oppheves da de ikke er kjent med noen verneverdige grotter eller sårbare grotteforekomster i reservatet. Statskog SF som grunneier og oppsyn, vurderer det som uproblematisk med dagens aktivitet og tilgjengelighet at ferdselsforbudet i Semska-Stødi oppheves. Blir det i framtida behov for noen begrensninger, kan en da ta en ny vurdering av saken

Salten friluftsråd mener ferdselsforbudet oppleves som irrasjonelt og er til hinder for friluftsliv. Dette begrunnes med at det er attraktive kulturminner i området som har friluftslivsinteresse. Verneformålet er vern knytta til våtmark. Ferdsel vil normalt ikke skje i/nær de fuktige myrområdene.

Friluftsrådernes landsforbund mener ferdselsforbud er et virkemiddel som bare må tas i bruk når det er helt nødvendig for å ivareta nasjonale og svært viktige verneinteresser. Ferdelsforbud gir negative signaler, og kan lett føre til manglende forståelse for og direkte motstand mot vern. Men er positive til at det gis en hjemmel for å regulere og forby ferdsel om hensyn til verneformålet tilsier det.

Fylkesmannen konstaterer at de fleste høringspartene er for å oppheve reservatet og ferdselsforbudet. Når det gjelder ferdselsforbudet mener fylkesmannen at det i svært liten grad er begrensende for ferdselen. I så måte vil det ikke ha negative konsekvenser for friluftslivet om det opprettholdes slik det er i dag.

Fylkesmannen vektlegger at dette er svært viktige våtmarksområder (jf. ornitologisk kartlegging) som ligger nær viktig infrastruktur. Det er i slike områder viktig å avklare bruk og vern tydelig. Naturreservat er et strengere vern enn landskapsvern og ivaretar spesifikke verdier knyttet til arter og økologiske sammenhenger mer spesifikt enn landskapsvern. Hensynet til forenkling, som var viktig i høringen var en av grunnene for at naturreservatet ble foreslått innlemmet i en utvidet nasjonalpark. Som nevnt har Fylkesmannen gått bort fra dette forenklingsforslaget etter innspillene i høringa og foreslår landskapsvernet videreført. Fylkesmannen mener landskapsvern ikke er

tilstrekkelig vern av området og anbefaler derfor at Semska-Stødi naturreservat opprettholdes, men med revidert forskrift og uten ferdselsforbud.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråkning.

7.8 Blakkådalen naturreservat

Totalt areal vernet etter revidering er 22,3km², en økning på 19,1km². Totalt er 97,3 % statlig grunn og 2,7 % er privat.

Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Naturvernforbundet i Rana, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Rana kommune, Rana turistforening, Statskog SF støtter forslag om utvidelse av Blakkådalen naturreservat.

Rana turistforening mener forslaget gir en betydelig forbedret arrondering.

Statskog SF har ikke innvendinger til en utvidelse som foreslått. Imidlertid har Statskog en åpen hytte i reservatet. Det er også en nylig oppgradert og reparert dragstol over Blakkåga ved hytta. Skogstua ligger nede i dalen ved elva. Skogstua til Statskog er eneste bygg i reservatet. Det er krevende å komme til med snøscooter vinterstid og det er ikke hvert år Statskog lykkes med det. Statskog SF ønsker at det tas inn et punkt under §7 i vernebestemmelsene om at det kan gis dispensasjon til hogst av ved rundt Statskog sin skogstue. Den har begrenset bruk og intet stort vedbehov, så det bør være helt uproblematisk i forhold til verneverdiene med forsiktig uttak av bjørk i dette området. Vi ser som en større miljøbelastning på området å ha lang og krevende transport av ved, all den tid det fins rikelig med vedskog rundt hytta.

Naturvernforbundet i Rana og omegn ønsker ikke at det åpnes for sykkel, hest og kjerre samt ridning etter traséer godkjent i forvaltningsplan. De mener dette ikke hører hjemme i et naturreservat.

Fylkesmannen anbefaler utvidelse av naturreservatet som foreslått i høringsdokumentene. Det er ingen av høringspartene som har uttrykt seg negativt til dette i høringa.

Fylkesmannen anbefaler at Statskogs ønske imøtekommes gjennom at det åpnes for hogst til skogstua og for vedlikehold av dragstol i egen bestemmelse i forskriften. Angående bruk av sykkel, ridning og hest og kjerre så er dette omtalt i eksisterende verneforskrift, men da som forbudt utenom eksisterende veier. Etter Fylkesmannens vurdering er det svært lite av dagens sti som kan kalles

«eksisterende vei». En mer fleksibel mulighet er å åpne for dette etter traséer fastsatt i forvaltningsplan. Øvre deler av Blakkådalen tåler nok noe ferdsel med sykkel og hest, mens nedre delene i stor grad er uframkommelige med sykkel og hest. Bruken vil derfor sterkt begrense seg selv. Fylkesmannen anbefaler at dette avklares i forvaltningsplan og slik kan sees i sammenheng med forvaltning av Saltfjellet- Svartisen nasjonalpark.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråkning. I stortingsmeldingen om friluftsliv Meld. St.18 (2015-2016), ble det foreslått at det i forskrifter for nasjonalparker og landskapsvernområder skal åpnes for sykling på veier og stier. Sykling kan likevel reguleres i avgrensede områder dersom dette er begrunnet i verneformålet og sårbarhetsvurderinger (ikke brukerkonflikter). Som følge av dette fikk fylkesmennene i brev fra Miljødirektoratet 6. juni 2016 i oppdrag å tilrå endringer i verneforskrifter for nasjonalparker og landskapsvernområder. Hvilke stier som eventuelt får et forbud mot sykling og ridning vil fremgå av forskriftene og ikke forvaltningsplanen.

7.9 Fisktjørna naturreservat

Fisktjørna naturreservat består i sin nåværende form med en revidert forskrift. Naturreservatet er totalt 2,7 km². Hvorav 4,4 % er statlig grunn og 94,8% er privat.

8 Merknader til forskriftene

8.1 Generelle merknader

Saltdal kommune ser det som svært viktig at man finner en balanse mellom vern, næringsutvikling og friluftsliv nå som verneforskriften skal revideres.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker mest mulig entydige og konkrete forskrifter slik at det meste av den rutinemessige saksbehandlingen kan delegeres til sekretariatet. Det er ønskelig med færrest mulig forskrifter, men dette må ikke gå på bekostning av en kunnskapsbasert og differensiert forvaltning.

Saltdal kommune legger vekt på at forskriftene må være minst mulig konkrete og reguleringer bør heller konkretiseres i forvaltningsplanen for verneområdene. Dette vil bidra til å styrke handlingsrommet til nasjonalparkstyret, og derigjennom øke det lokale eierskapet til verneområdene.

Salten Pitesamiske forening mener vedtektene for nasjonalparken på ingen måte tar hensyn til den ikke reindriftsutøvende samiske befolkning i området. Foreningen mener dette er i strid med både ILO-konvensjonens § 169 om urfolks rettigheter og Stortingsmelding 33 82001-2002) med tilleggsmelding 55/2001 om at det spesielt skal tas hensyn til det samiske mangfoldet, bevaring av det samiske og videreutvikling av samisk kultur. I den forbindelse nevnes transport i forbindelse med utmarksnæring og registrering av samiske kulturminner.

Saltfjellet reinbeitedistrikt krever at vernebestemmelsene ikke omfatter eller er til hinder for reindriftens bruk og behov av området.

Salten friluftsråd mener det for friluftsliv er prinsipielt bra med mest mulig enhetlig forvaltningsregime, med enhetlige forskrifter og enhetlig forvaltning. Salten friluftsråd advarer mot bombastiske forbud da det er vanskelig å spå om framtida. De ønsker derfor en generell bestemmelse som innebærer rett til ved særskilt forskrift å regulere virksomhet, tilrettelegging og ferdsel der og når dette måtte oppfattes som nødvendig av hensyn til verneformålet

Naturvernforbundet i Rana advarer mot at en stor nasjonalpark får forskrifter omtrent som dagens landskapsvernområder, og vil sterkt advare mot ytterligere liberalisering av vernereglene.

Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening-Rana lokallag mener forskriftene i utgangspunktet bør være strenge med begrensede muligheter for dispensasjoner og unntak.

Bodø og Omegn turistforening og Forum for natur og friluftsliv i Nordland støtter i hovedsak Fylkesmannens forslag til forskrifter og mener denne har en langt bedre tilnærming til den typen vern de vil ha enn arbeidsutvalgets forslag som i stor grad er for liberale og næringsrettede.

Landbruksdirektoratet ser at arbeidsutvalgets forslag til forskrift i større grad ivaretar landbruks- og reindrift i områdene og støtter opp om dette forslaget.

Norsk grotteforbund mener det er viktig at vernebestemmelsene gir grottene et effektivt vern mot ødeleggelse.

Rana kommune støtter forslag om mindre lempinger i verneforskriften.

Fylkesmannen mener *Saltdal kommunes innspill om minst mulig konkrete bestemmelser vil være en ny praksis i nasjonal politikk. Utforming av verneforskrifter er valgt å være konkrete for å unngå*

bit-for-bit nedbygging eller endring som kan skade naturverdiene over tid. Det medfører noe strenge bestemmelser i enkelte tilfeller, mens andre felt ikke reguleres av vernet i det hele tatt. De forskriftene som foreslås bygger rundt nasjonal mal for forskrifter utarbeidet av Miljødirektoratet. Fylkesmannen mener det er viktig å ivareta mulighetene for næringsutvikling, men i verneområdene skal eventuell næringsutvikling skje uten at verneverdiene forringes. Det er derfor vesentlig at vernebestemmelsene først og fremst utformes med tanke på å sikre, ivareta og opprettholde verneverdiene. Det er derfor også et klart skille mellom næringer som er tilstede i verneområdene og de som ikke er det. Reindrift er ei næring som er tilstede i verneområdene og som i stor grad tilfører verneverdiene en ekstra dimensjon av kultur og historie som er positivt for vernet og verneverdiene. Næringa har imidlertid noen utfordringer knyttet til bruken av motoriserte hjelpemidler og ivaretagelse av verneverdiene. Dette er grunnen til at barmarkskjøring og helikopterbruk skal vurderes av nasjonalparkstyret. Det legges opp til en praksis med flerårige dispensasjoner med bakgrunn i distriktsplanens opplysninger om det enkelte reinbeitedistriktets behov og ønsker.

Fylkesmannen mener at verneområdene også tar hensyn til den samiske befolkningen som ikke driver reindrift, og at det ikke er grunnlag for å hevde at samiske rettigheter brytes eller undergraves. Når det gjelder enkeltsakene som nevnes i innspill er for eksempel ikke motorferdsel som sådan en samisk rettighet. Ivaretagelse av landskap og kulturminner er derimot bidrag til å sikre den samiske historien og bruken også for ettertida. Utvikling av det samiske som ikke er knyttet til reindrift hindres ikke av vernet.

Miljødirektoratet er enig med Fylkesmannen når det gjelder utformingen av forskriftene.

Miljødirektoratet har utarbeidet et forslag til nye forskriftsmaler etter at Fylkesmannen ga sin tilrådning. Forslagene medfører endringer i struktur og oppbygging, men også noen materielle endringer for å tilpasse forskriftene til den samfunnsutvikling som har funnet sted. Revisjonen av forskriftene for Saltfjellet innebærer at de skal tilpasses nye maler, samtidig skal restriksjonsnivået ikke endres. Miljødirektoratet har ved gjennomgåelsen av forskriftene foretatt endringer i oppbygging og struktur av forskriftene, dette vil ikke bli kommentert særskilt. Forskriftene får også egne dispensasjonsbestemmelser som hjemler virksomhet eller tiltak som har etablert seg med hjemmel i den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Det vil også bli gitt bestemmelser som regulerer tiltak som myndighetene ønsker å forby eller åpne opp for, for eksempel vil hovedregelen være at det tillates sykling langs etablerte stier også i verneområdene.

I mange verneområder drives det reindrift. Hensynet til reindriften er ikke grunnlag for vern, jf. § naturmangfoldloven § 33, men verneforskriftene åpner for fortsatt drift, men slik at tiltak og virksomhet som kan være en trussel mot verneformål og verneverdier, må omsøkes.

Reindriftsinteressene ivaretas i reindriftsloven som gjelder i tillegg til verneforskriftene. Er det motstrid mellom verneforskrifta og reindriftsloven, går likevel verneforskrifta foran.

8.2 Landbruk og kulturlandskap

Landbruksdirektoratet mener det er viktig at det tas hensyn til eksisterende landbruksdrift innenfor vernegrensene, og at det ikke legges unødige restriksjoner på fortsatt drift. Viser til naturmangfoldloven § 34 om videreføring av bærekraftig bruk som bygger opp under verneformålet.

Landbruksdirektoratet ber om at det tas inn generelle unntak for beiting, utsetting av saltsteiner, oppsetting og vedlikehold av (midlertidige og permanente) gjerder i forbindelse med beiting, og vedlikehold av etablerte landbruksveier på vernetidspunktet, dersom det er ønskelig med beite i verneområdet. Landbruksdirektoratet foreslår også generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene nødvendig motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein og oppsetting og vedlikehold av gjerder.

Landbruksdirektoratet og Rana kommune støtter forslaget om å åpne for nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe,

Naturvernforbundet i Rana og omegn mener bestemmelsen om uttransport av syke/skadde bufe og tamrein må begrenses til «lett terrenggående beltekjøretøy». Forbundet mener dette vil være klarere føring enn at kjøretøyet skal være «skånsomt mot markoverflaten».

Rana kommune støtter at det åpnes for midlertidige gjerder i landbruket

Fylkesmannen mener beitenæringa er godt ivaretatt i forslag til forskrift. Beite er ikke regulert gjennom forskriftene. Noe av arbeidet beitebrukerne ønsker å gjøre i beiteområdet vil imidlertid være omfattet av verneforskriften, dette er for eksempel utkjøring av saltslikkestein eller oppsetting av permanente gjerder. Dette kan medføre noe ekstraarbeid for beitebrukerne. Samtidig bidrar verneområdene til å beskytte beiten mot utbygginger som kan være til hinder for beite, for eksempel vannkraft og hytteutbygging.

Miljødirektoratet foreslår etter å ha konsultert med Sametinget at direktoratets adgang til ved forskrift å regulere eller forby beiting som skade eller ødelegge naturmiljøet, tas ut av forskriftene. Det har i eldre forskrifter vært vanlig å ha med denne bestemmelsen, men denne adgangen til

regulering har aldri vært bruk av direktoratet. Miljødirektoratet finner derfor å kunne imøtekomme Sametingets ønske om å ta bestemmelsen ut.

8.3 Reindrift

Saltfjellet reinbeitedistrikt viser til at distriktet er det tredje største distriktet i Norge. Distriktet har nylig utarbeidet distriktsplan, vedtatt november 2015. Distriktet er et helårsbeitedistrikt og benytter seg i store deler av året av det som betegnes som spredt beitebruk. Distriktets bruk av områdene er nærmere beskrevet i distriktsplanen.

Landbruksdirektoratet påpeker at distriktsplanene i reindriften ikke har noen formell godkjenningssprosedyre, men skal inneholde de opplysninger om virksomhet i distriktet som er nødvendig for den offentlige planlegging, og hvor dette konkretiseres i punkter (jf. reindriften § 62).

Fylkesmannen tar Landbruksdirektoratets presiseringer angående behandling av distriktsplaner i reindriften til etterretning. Beskrivelsene vil oppdateres i tråd med det Landbruksdirektoratet skriver. Distriktsplaner for de to aktuelle reinbeitedistriktene er utarbeidet og både Fylkesmannen og Midtre Nordland nasjonalparkstyre har gitt innspill til disse. Distriktsplanene vil være et viktig dokument i dialog og søknadsbehandling knyttet til reindriften.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

8.4 Formålsparagrafen

Forum for natur og friluftsliv i Nordland mener foreslått formåls§ er dekkende for områdets mangfoldige kvaliteter og verdier. Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Rana turistforening og Salten friluftsråd påpeker som særlig positivt at friluftsliv er gitt en framtrødende plass i formålsparagrafen og er enige i at dette skal være et enkelt friluftsliv som gir anledning til uforstyrret naturopplevelse med liten grad av tilrettelegging.

Saltfjellet reinbeitedistrikt ber om at rein og reindrift tas inn under formålsparagrafen og også flyttes lengre opp, slik at det havner over det punktet som omtaler allmennheten og friluftsliv.

Landbruksdirektoratet mener det er positivt at reindrift er inkludert i verneformålet. Det er viktig med god dialog i videre forvaltning.

Naturvernforbundet i Rana ønsker at formuleringen «(...) samt sikrer en uforstyrret opplevelse av naturen» tas med i første setning i formålet.

Forum for natur og friluftsliv i Nordland påpeker at tilrettelegging er viktig, men at det ikke kan tilrettelegges for alle overalt. Bodø og omegns turistforening, Forum for natur og friluftsliv i Nordland og Rana turistforening tilføyer at de mener all bruk i nasjonalparken bør skje med liten grad av teknisk tilrettelegging og at dette bør inn som en del av formålsbestemmelsen. Også Forum for natur og friluftsliv i Nordland mener at de unike naturverdiene og opplevelseskvalitetene må beskyttes mot tekniske inngrep og støy.

Norsk grotteforbund setter pris på at karst og grotter omtales i formålsparagrafen.

Fylkesmannen har forståelse for at næringa ønsker at rein og reindrift skal komme inn som et uttalt formål med vernet. Naturmangfoldloven setter rammene for hva som kan være formål med vern etter denne loven. Reindrift er ikke en del av det som kan vernes.

Fylkesmannen foreslår ikke å ta med «samt sikrer en uforstyrret opplevelse av naturen» som en del av første setning i formålet. Dette fordi vi mener dette hensynet er godt nok ivaretatt gjennom formålsparagrafens fjerde ledd om en «uforstyrret naturopplevelse».

Å ta med «at all bruk i nasjonalparken skal skje med liten grad av teknisk tilrettelegging» gis ikke tilslutning av Fylkesmannen. Fylkesmannen mener dette kommer fram i § 3 punkt 1.1 der det presiseres forbud mot teknisk tilrettelegging. At det er en del av formålsparagrafen hva gjelder friluftsliv har sammenheng med begrepet friluftsliv. Dette for å tydeliggjøre at det er det enkle og tradisjonelle friluftslivet som er en del av formålet, ikke enhver form for utendørsaktivitet.

Fylkesmannen mener at de formuleringene av formålsparafene som ble sendt på høring er dekkende for verneområdene.

Miljødirektoratet viser til at det er naturmangfoldloven § 33 som angir hvorfor vi verner. Hensynet til samiske interesser er ikke nevnt der. Verneforskrifter hjemlet i naturmangfoldloven vil alltid ha som hovedformål å ta vare på naturen, men det vil nødvendigvis ikke være feil å vektlegge andre interesser, for eksempel hensynet til reindriften. Miljødirektoratet har presisert hva vernet skal ivareta i formålsbestemmelsen til nasjonalparken med noen mindre språklige endringer, men støtter forøvrig Fylkesmannens vurderinger.

8.5 Landskapet

Under punkt 1 i § 3 i forskriftene for verneområdene omtales hva som er forbudt av inngrep. Videre gis bestemmelser om forhold unntatt bestemmelsene og tiltak det kan søkes om tillatelse til.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre mener det er viktig at «nye» elementer/aktiviteter som trimkasser, trimposter, viltkamera og poster for geocaching behandles i forskriftene. Tilsvarende bør skje for utlegging av saltslikkestein.

Norsk grotteforbund ser at pkt. 1.1. beskytter grotter og karst innenfor et eksisterende verneområde mot veiutbygging, oppdemming, steinbrudd og andre fysiske inngrep. Men i hvilken grad vernet gir beskyttelse mot ødeleggende ferdsel er avhengig av de enkelte bestemmelser i det enkelte verneområder. Norsk grotteforbund ønsker at bestemmelsene om forbud mot «å bryte løs stein, mineraler eller fossiler, det samme gjelder uttak av slikt materiale for salg» og at «grotter og karstforekomster er vernet mot naturinngrep og beskadigelse av enhver art. Det er forbudt å fjerne materiale eller forekomster fra grottene» videreføres.

Osbakk grunneierlag mener tilrettelagte bålplasser og oppsetting av utedo til bruk av allmennheten vil være trivselsskapende tiltak som bør kunne tillates.

Fylkesmannen mener geocaching, trimposter og viltkamera er eksempler på «nye» små tiltak som i mange tilfeller havner i et grenseland for hva lover og forskrifter regulerer. Det kan også være uklart hvilke forpliktelser man har ovenfor grunneier eller hvilke privatrettslige forhold som berøres. Fylkesmannen tilrår ikke at det i forskriften avklares noe om geocaching spesielt. Dette er tiltak som bør redegjøres for i forvaltningsplanen i forbindelse med bestemmelser om ferdsel.

Miljødirektoratet er enig med Fylkesmannen i at geocaching ikke trenger forskriftsreguleres. Ferdsel til fots er tillatt i nasjonalparker og landskapsvernområder, med unntak av i enkelte sårbare områder i nasjonalparker hvor slik ferdsel kan det forbys ved forskrift, jf. nml. § 35 andre ledd, tredje punktum. I rene landskapsvernområder vil geocaching vanskelig tenkes å være i strid med verneformålet.

8.6 «Er ikke til hinder for»

Saltdal kommune forutsetter at det skal være muligheter til vedlikehold/renovering av eksisterende demninger i verneområdet, jf. innspill til oppstartsmeldingen angående demning i Øksenosvatnet.

Vedlikehold er ikke søknadspliktig. Fylkesmannen vil likevel presisere at vedlikehold ikke omfatter oppgradering av anlegget, endring av de ytre rammene eller rivning og nybygging. I slike tilfeller må det gjøres en vurdering i den enkelte sak.

Miljødirektoratet gjør oppmerksom på at begrepet "ikke til hinder for" er blitt erstattet med " det er tillatt med" i forskriftene i samsvar med de nye malene. Det betyr at det nå er presisert i forskriftene at vedlikehold er tillatt. Miljødirektoratet er enig med Fylkesmannen i at oppgradering, endring av ytre rammer, rivning og nybygging faller utenfor vedlikeholdsbegrepet.

8.7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Naturvernforbundet i Rana ønsker at det fastsettes en øvre grense for uthus/utedo på 10 m².

Forbundet reagerer på arbeidsutvalgets forslag om å gi like muligheter for hytteiere innenfor som utenfor verneområdene til utvidelse og naustbygging.

Salten friluftsråd forutsetter at bestemmelser om bygging av bruer og klopper og om skilt og merking av stier åpner for dette også der det ikke er slike fra før. Det vises til at forventet klimaendringer vil kunne føre med seg økt terrengslitasje og dermed behov for tilrettelegging.

Statskog SF presiserer at Statskog lager grunneieravtaler på bygging av bruer og klopper hvor en avklarer tilsyn, vedlikehold og eieransvar. De ønsker derfor å komme tidlig inn i slike prosesser. For Statskog SF er det viktig å ha oversikt over saker på Statens grunn som gjelder bruksendring ikke minst i forhold til hvilke typer avtaler som er inngått med eierne av bygg.

Beiarn kommune ønsker at det skal kunne gis tillatelse etter søknad til: «bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendige for utøvelsen av reindrift og landbruk»

Beiarn kommune og Meløy kommune mener det bør åpnes for å kunne gi tillatelse til oppsetting av mobil og nødnettmaster for å øke dekningen i nærmere angitte områder i de mest trafikkerte områdene i nasjonalparken. Bodø og omegns turistforening, Midtre Nordland nasjonalparkstyre, Norges jeger- og fiskerforbund Nordland, Rana turistforening, Beiarn Røde kors hjelpekorps, Saltdal jeger- og fiskerforening, Saltdal kommune og flere enkeltpersoner er også positive til oppsetting av master for bedret mobildekning i parken.

Beiarn kommune mener eventuelle tillatelser bør konsentreres til områder ved oppsatte hytter og andre installasjoner som allerede finnes i nasjonalparken.

Nordland fylkeskommune mener det ut fra reindriftsnæringens behov for sikkerhet er viktig at forslaget følger saken videre. Saltdal kommune støtter forslaget ut fra sikkerhetsmessige hensyn for både turfolk og næringsdrivende i sau- og reindriftsnæringa. Beiarn Røde kors hjelpekorps mener bedre mobildekning vil kunne redusere antallet leteaksjoner der årsaken er forsinkelse/værfast og gi bedre mulighet for å peile den savnede. Videre vil bygging av master for nødnett øke sikkerheten til mannskapene som skal inn i området i dårlig vær, samtidig som det vil øke effektiviteten til mannskapene.

Naturvernforbundet i Rana går imot oppsetting av master. De begrunner dette med at GSM-master er store og skjemmende og at det finnes andre muligheter for å gi reindrifta tilstrekkelig sikkerhet.

Fylkesmannen viser til at for de tiltak som kan være aktuelle etter søknad skal nasjonalparkstyret gjøre en vurdering av hver enkelt søknad og sette nødvendige vilkår for gjennomføringen slik at ikke verneverdier skades enten som direkte følge av tiltaket eller som en mer eller mindre indirekte konsekvens. Her er for eksempel hensynet til likebehandling og presedens viktige vurderingsmomenter. Det er viktig at ikke verneområdene forringes gjennom en «bit-for-bit»-utvikling over tid.

Fylkesmannen mener forskriftene bør være presise slik at det er tydelig for alle som skal søke eller har interesser i området hva de kan gjøre og hva de må ha en egen tillatelse til. Samtidig er det viktig at ikke forskriften er så spesifikk at det ikke er rom for noen nye tiltak eller alternativer. Når det gjelder bygninger og hvor store disse kan bygges, eller hvor mye de eventuelt kan utvides osv. er det ikke hensiktsmessig at dette fastsettes i forskriften men bør fastsettes i forvaltningsplanen. Det bør samtidig presiseres at ikke alle hytteeiendommer vil kunne få bygge opp til maksimal størrelse. Her må det gjøres enkeltvise vurderinger og tas hensyn til både beliggenhet og verneverdier i området. Antallet hytter er fast bestemt, det vil si at det ikke er noen åpning for flere hytter i verneområdene enn de som er der per i dag. Endringer vil derfor være av begrenset påvirkning på verneverdiene, men det er samtidig viktig å ivareta formålet med vernet og holde kontroll med utviklingen av bygningsmassen. Nasjonalparkforvaltningen vil holde Statskog SF orientert om alle slike tiltak som berører statens grunn og også involvere Statskog der det er nødvendig. Det samme vil gjelde for private grunneiere.

Landbruket har gjeterhytter i verneområdene. Men behovet til landbruket er betydelig mindre enn reindriftas. Dette begrunnes med at beitesesongen er betydelig kortere og at beitedyrene oppholder seg i et mer begrenset område, sammenliknet med rein som foretar større vandringer og bruker beiteområdene hele året. Fylkesmannen ser at det kan oppstå behov for anlegg og gjeterhytter i

landbruket, men dette vil være svært beskjedent sammenliknet med reindriftas. Fylkesmannen tilrår at det tas inn som en del av bestemmelsen at det også kan gis slike tillatelser til landbruket.

Forvaltningen skal føre en restriktiv linje med tanke på nye bygninger, og bygninger bør ikke være større enn de må. Gjeterhytter bør være samarbeidprosjekter og det bør legges klare bruksregler ved eventuelle tillatelser slik at de ikke bygningene videreselges og/eller går over til fritidsbruk.

Fylkesmannen vil presisere at nødnett og mobilnett ikke er det samme. Departementet har gitt instruks om behandling av nødnettsambandet der hovedtrekkene er at slike ikke skal settes opp i nasjonalparker. Dersom det likevel skal være aktuelt må alle andre muligheter være utelukket. Nødsambandet er under utbygging og eventuelle saker i nasjonalparkene behandles etter den generelle unntaks§en, § 4 i verneforskriften. Denne er lik § 48 i naturmangfoldloven.

Fylkesmannen er positiv til økt mobildekning i nasjonalparken ut fra et sikkerhetsperspektiv. Det er likevel urealistisk å ha full dekning i hele nasjonalparken. Fylkesmannen mener det er fullt mulig å få tilfredsstillende dekning i store deler av området gjennom utbygging utenfor nasjonalparken og at det er utelukket å åpne for bygging av infrastruktur inne i de verna områdene for å øke dekningen. Slik bygging vil være i strid med formålet med vernet. Dersom det lar seg gjøre vil mindre installasjoner knyttet til eksisterende bygninger eller installasjoner kunne vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen.

Miljødirektoratet presiserer at forskriftsmalene er endret og at bestemmelsene som gir forvaltningsmyndigheten adgang til å dispensere fra forbudet mot inngrep i verneforskriftene nå er hjemlet i § 4.

Miljødirektoratet ønsker ikke en bestemmelse som knytter adgangen til utvidelse av bygninger til reglene i kommuneplanens arealdel. Forvaltningsmyndigheten har en selvstendig plikt til å vurdere og regulere dette, særlig er det viktig at forvaltningsmyndigheten er bevisst og vektlegger at utvidelsen finner sted i et verneområde når avgjørelsen treffes. Hensynet til verneformål og verneverdier må være sentral i avgjørelsene. Verneområdene skal forvaltes som en helhet, ikke i henhold til enkelte kommuners planbestemmelser. Direktoratet foreslår derfor at henvisningen til kommuneplanens arealdel i forskriftenes § 4 b strykes i landskapsvernforskriftene.

Miljødirektoratet er også enig med Fylkesmannen i at en øvre grense for bygningenes størrelse lett kan oppfattes som en rett på byggeareal. Når det gjelder skilting og tilrettelegging for friluftslivet kan det åpnes for dette også i nye områder.

Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens vurdering vedrørende mobilnett og nødnett. Det vises til Miljøverndepartementets rundskriv datert 14. november 2012 som gir retningslinjer ved eventuelle søknader om utbygging av nødnett i verneområdene. I dette rundskrivet vises det til proposisjon 100S (2010-2011) som slår fast at søknadene skal behandles etter nml. § 48 og hver søknad skal avgjøres etter en konkret vurdering. Det heter også at det er en målsetting å unngå å bygge radiostasjoner i vernede områder. Nødnett og mobilnett er ikke det samme, men når ønske om mobilnett ønskes for å ivareta/øke sikkerheten, vil mange av de samme hensyn gjøre seg gjeldende som ved etablering av nødnett.

8.8 Vei til Nordlund gård av Jarbrufjell

Hytteiere v/Jim Aronsen m.fl. mener veien må kunne vedlikeholdes og at det må innebære mulighet for å etablere nye stikkrenner. Det påpekes at veien i dag er som en stor grøft. Saltdal kommune mener det vil være hensiktsmessig å tillate tyngre vedlikehold på veien, som skifte av dekke, nye stikkrenner osv. Dette vil gi en bedre ferdselsåre inn i området, og vil sannsynligvis skåne omkringliggende terreng. Saltdal kommune støtter på bakgrunn av dette arbeidsutvalgets formulering.

Stolpen gård mener veien er mangelfullt beskrevet og at det trengs en befaring med folk som kan veibygging. De vil da være med på en slik befaring. Stolpen gård forlanger at veien opprustes med grøfter og stikkrenner, og har innspill på den praktiske gjennomføringen av dette og mener en opprustet vei vil bli et penere syn for turister. Det vises også til ønske om å rydde skog langs stier og veier, for nå gror det igjen.

Naturvernforbundet i Rana er kritisk til arbeidsutvalgets forslag om å ta ut setningen «vedlikehold innebærer ikke opprusting til annen veiklasse» som omhandler veien til Nordlund gård av Jarbrufjell. Forbundet mener det er på tide å sette foten ned for motorferdsel som ikke er nødvendig transport til gården langs denne veien da det uthuler vernet. De påpeker at det i eksisterende forskrift har vært et krav om stenging med bom som aldri har vært gjennomført.

Fylkesmannen presiserer at veien er etablert og at det er direkte unntak for vedlikehold av veien i punkt 2.1. Rettigheter til veien og hvem som har vedlikeholdsansvaret er en privatrettslig sak og uavhengig av verneområdeforvaltningen. Statskog har i e-post redegjort for historien til veien og hvordan vedlikehold har vært praktisert i de seinere år. I verneområdet er det imidlertid ikke ønske om ytterligere inngrep eller tiltak som endrer veien i en retning som ikke er i tråd med

verneverdiene i området, det vil si medfører større terrenginngrep eller legger til rette for økt motorisert ferdsel. Alt arbeid utover ordinært vedlikehold, dette kan for eksempel være å etablere nye stikkrenner, må ha en tillatelse fra nasjonalparkstyret før de kan gjennomføres. Dette skal sikre at nødvendige eller ønskede tiltak ikke skader verneverdier eller fører til en uheldig utvikling av veibanen, samtidig som veiens funksjon og stand ivaretas. Fylkesmannen er for øvrig ikke av samme oppfatning som en del av høringspartene når det gjelder tilstand på veien. Pr dags dato er den delen av veien som ligger innenfor Gåsvatnan landskapsvernområde i relativt god stand og veileget framstår som stabilt på størstedelen av strekninga. Om det er områder utenfor verneområdet som ser ut som en stor grøft er ikke vernebestemmelsene til hinder for utbedring av dette. Fylkesmannen tilrå at det opprettholdes i forskriften at vedlikehold ikke innebærer opprusting til annen veiklasse. Med veiklasse vises til veinormalene for landbruksveier. Arbeidsutvalget er enig i denne vurderingen. At eksisterende bestemmelse om at forsvarets lavtflyging er unntatt fra vernebestemmelsene (eksisterende forskrift pkt. 4.2 andre strekpunkt) ikke er videreført er en «klipp-og-lim» feil. Punktet er ikke omtalt i høringsdokumentene overhodet. I utgangspunktet er lavtflyging lite ønskelig da det kan medføre betydelig støy og forstyrrelse. Men da det er en eksisterende bestemmelse og det ikke er gjort vurderinger om å fjerne denne anbefaler Fylkesmannen at den videreføres. Fylkesmannen ønsker ikke en generell hjemmel for landing for forsvarets luftfartøyer. Vi kan ikke se noen gode grunner for å lempe på dette punktet.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering

8.9 Bygninger

Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten mener at nybygging av hytter i verna områder ikke skal være tillatt. Med økt hyttebygging vil en få økt uønsket aktivitet, gjerne motorisert gjennom søknader om dispensasjon. Mange fuglearter i disse områdene er spesielt vare for forstyrrelser – også så tidlig som april måned. Bl.a. begynner en del rovfugler etableringen av hekking i denne perioden (noe avhengig av forholdene naturligvis), og vedvarende forstyrrelser vil kunne fortrenge disse artene fra et område. I kurtiseperioden er disse lett å observere, og informasjon om hekkeplasser vil da lett kunne komme urette personer for øre (tenker da på faunakriminalitet).

Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag er også skeptiske til oppføring av nye hytter.

Rana kommune støtter at det gis åpning for mindre utvidelser av bygninger.

Beiarn kommune, hytteeiere v/Jim Aronsen m.fl., Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Saltdal kommune og flere enkeltpersoner støtter forslag om at det skal være kommuneplanens arealdel som skal være gjeldende som øvre begrensning for bebygd areal på hyttetomter innenfor de verna områdene. Nordland fylkeskommune mener dette vil gi forutsigbare rammer som er godt forankret gjennom lokale prosesser og oppfordrer kommunene til å gå sammen om en enhetlig praksis. Beiarn kommune har i dag begrensning på 80m² på hytter som ligger over 450 moh. i sin arealplan. Meløy kommune mener tillatt bebygd areal per tomt må fastsettes i forvaltningsplanen. Det vil gi en lik praksis i hele nasjonalparken. Meløy kommune og Rana kommune mener arealbegrensning på 80 m² virker rimelig sett i forhold til at det her dreier seg om hytter til fjells i en nasjonalpark. Saltdal kommune ser ikke et vernemessig behov for å regulere størrelsen på hytter i verneområdene strengere enn fjellhytter utenfor verneområdene.

Flere enkeltpersoner mener at verneforskriftene legger begrensninger på bruk av hytteeiendommer og at forringelsen av hytteverdien må kompenseres.

NJFF Nordland er positive til å åpne for utedo/uthus/naust uavhengig av om det blir landskapsvern eller nasjonalpark. Saltdal kommune støtter arbeidsutvalgets forslag om å tillate oppsetning av naust i tilknytning til eksisterende fritidsbebyggelse.

Utgangspunktet er at verneområdene er beskyttet mot utbygging av enhver art. Likevel gis det i de fleste verneforskrifter noen muligheter for bygging, for eksempel av gjeterhytter i reindrif. I verneområdene på Saltfjellet er det ikke hjemler i eksisterende forskrifter for å tillate nybygging annet enn for foreningshytter eller gjeterhytter i reindrif. Det er heller ikke noen hjemler for å tillate utbygginger eller ombygginger. Fylkesmannen tilrår at dette lempes noe på slik som foreslått i høringa, men at utgangspunktet likevel er forbud mot nye bygninger.

Når det gjelder øvre tillatte grense for bebyggelsen på den enkelte hytteeiendom mener Fylkesmannen dette må fastsettes i forvaltningsplaner. Ved fastsetting av slike grenser må det gjerne sees på hva som er gjeldende i de ulike kommunene som er berørt, men det er ikke en god løsning å la kommuneplanens arealdel være bestemmende på dette punktet. Det vil også kunne bety ulik praksis i ulike deler av verneområdet basert på hvilken kommune hytta ligger i og ikke med bakgrunn i verneverdier.

Fylkesmannen er ikke enig i beskrivelsen av tilgang til hytter og forringet verdi som følge av at hyttene ligger i vernet område. Erfaring tilsier at hytter i verneområder oppnår høy pris ved salg. Vern er ikke til hinder for omsetting av hyttene. Med de forslagene som nå anbefales fra

Fylkesmannen vil mulighetene til å ivareta eiendommene være noe større. Bestemmelsene for motorferdsel vil ikke endres vesentlig, men restriksjonen på at det kun kan gis dispensasjon i perioden 1. mars til 30. april fjernes.

Miljødirektoratet mener adgangen til utvidelse og tilbygg på hytter og bebyggelse utelukkende skal vurderes ut fra verneverdier og verneformål og ikke knyttes til de enkelte kommuners arealdel. Det er viktig med en helhetlig verneområdeforvaltning og det vil ikke bli tilfelle om kommuneplaner bestemmelser skal gis direkte virkning i verneområdene.

8.10 «Dobbelthytter»

«Dobbelthytter» er hytter som er fysisk delt i to og har to eiere. Hyttene er etablert som dobbelthytter og har eksistert over lang tid. For at en hytte skal aksepteres som en dobbelthytte må den ha vært delt på vernetidspunktet. Dette for å unngå at hytter seksjoneres og dermed øker antallet hytter og behovet for bygging og motorferdsel.

Hytteiere v/Jim Aronsen m.fl. mener «dobbelthytter» må behandles som to separate hytter med hensyn på motorferdsel og hvor stort areal som kan tillates bebygd. De foreslår en øvre grense på 120 m² for slike hytter.

Fylkesmannen mener det kan ikke forventes at alle dobbelt- eller enkelthytter kan bygges ut for å huse flere generasjoner og mange eiere. Det er hyttenes virkning på landskapet som hovedsakelig vurderes, og størrelse er da et sentralt kriterium. Jo større hytte jo større influensområde. Bruken er sekundæreffekt av utbygging. Små enkle hytter er i noen tilfeller vel så mye i bruk som større. Fylkesmannen ser derfor ikke noen åpenbar grunn til å tillate vesentlig større byggverk i de tilfeller hytta er delt i to bruksenheter kontra der det er bare en. Når det gjelder praktisering av tillatelser til motorferdsel til slike hytter er det en etablert praksis at de to enhetene vurderes separat og det gis dispensasjoner til begge eiere uavhengig av hverandre. Denne praksisen foreslås videreført.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering

8.11 Foreningshytter

Beiarn kommune, Bodø og omegns turistforening, Friluftsrådernes landsforbund, Meløy kommune, Saltdal jeger- og fiskerforening, Saltdal kommune, Salten friluftsråd og flere enkeltpersoner mener det er viktig at det finnes en åpning for å gi tillatelse til oppføring av sikrings- og åpne hytter for allmennheten.

Statskog SF mener det er strengt å fjerne muligheten for å tillate hytter for allmennheten (foreningshytter). Sti- og løypenettet i østlige deler av parken er rimelig godt utbygd, men Statskog SF minner likevel om ønsket om å etablere ei ny turisthytte i nærheten av tuftene etter Gilastua. Videre viser Statskog SF til den soneringen som eksisterende forvaltningsplan har lagt opp til og mener en lignende gradering bør kunne gjøres i dag.

Salten friluftsråd mener foreningshytter med nøktern standard ofte er tiltalende for barnefamilier og at det er viktig at barn inviteres inn i nasjonalparken. Friluftsrådet stiller i den forbindelse spørsmålene om det er klokt å vedta nå at det aldri skal bygges sikringshytter eller hytte på strekningen Krukki-Bjellånes. De minner videre om at mange av JFF-hyttene er små og uten sikringsstue.

Bodø og omegns turistforening og Rana turistforening mener hyttenettet vil være komplett om det gis tillatelse til etablering av ny foreningshytte ved Oksvatnan.

NJFF Nordland mener behovet for foreningshytter i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er dekt, men går mot et absolutt forbud. Dette begrunnes med at det bør være mulighet for bygging av sikringskoier/hytter, eventuelt shelterhytter på de verste strekningene slik at man kan søke ly. De viser til store avstander og hurtig vekslende vær.

Salten friluftsråd mener det kan oppstå behov for nye foreningshytter, enten av hensyn til naturkvaliteter eller av hensyn til friluftslivet, eller begge deler. Saltdal jeger- og fiskerforening viser til at det kan oppstå tilfeller der fritidsbebyggelse bør flyttes av hensyn til naturverdier. Både Saltdal jeger- og fiskerforening og Salten friluftsråd nevner som eksempel den tidligere hytta til Saltdal jeger- og fiskerforening som ble flyttet fra Straitis av hensyn til av fjellreven. Salten friluftsråd mener ny hytte ved Kjemåvatnet ble bygd som kompensasjon for hytta ved Straites og at forslaget til forskrifter vil hindre slike muligheter og spør hvem som ville tjent eller tapt på det?

Saltdal jeger- og fiskerforening at også de må ha mulighet til å bygge sikringshytter for sine leietakere.

Naturvernforbundet i Rana og Rana kommune støtter forslag om innstramming i forhold til å tillate nye foreningshytter.

Naturvernforbundet i Rana mener hyttenettet er godt nok utbygd, og mener det ut fra et naturvernsynspunkt er ønskelig at området holdes fri for enhver teknisk tilrettelegging av hensyn til dyreliv (minst mulig ferdsel) og for muligheten av å kunne oppleve den aller enkleste form for friluftsliv. Videre mener Naturvernforbundet i Rana at hjemmel for oppbygging etter brann eller naturskade sikrer nåværende hyttenett for fremtiden.

Bodø og omegns turistforening og Rana turistforening er enig i en oppmykning av bestemmelser når det gjelder vedlikehold av foreningshytter og at det kan gis tillatelser til mindre utvidelser av bygninger og oppføring av uthus/utedo. Foreningen mener dette punktet (1.3 b) også må utvides til å gjelde naust. Bodø og omegns turistforening og Rana turistforening mener det er fornuftig at det skal kunne gis tillatelser til å gjenoppføre bygninger som er gått tapt ved brann eller naturskade, og går ut fra at dette vil gjelde den nedbrente Gila fjellstua. Mener fjellstua er viktig for å få det verdifulle kulturminnet «Telegrafruta» komplett. Rana turistforening ber om at dette blir nedfelt i verneforskriften eventuelt også i den nye/reviderte forvaltningsplanen. Foreningen påpeker også sikkerhetsaspektet ved å tillate gjenoppbygging av Gilstua, og viser til lang og krevende vandring å strekningen Bjellånes – Krukki.

Friluftsrådernes landsforbund sier nasjonalparken har stor betydning for friluftsliv, og hilser med glede den dreiningen som skjer i forhold til å legge til rette for friluftsliv i nasjonalparkene både med informasjon og fysisk tilrettelegging. Ser det som et viktig bidrag til å skape forståelse for naturvern og menneskets avhengighet av naturen med sitt mangfold. Friluftsrådernes landsforbund er opptatt av at vernebestemmelsene ikke låser mulighetene til verken å vedlikeholde eller opprette nye stier, bruer og klopper og til å drive aktiv informasjon og kanalisering av ferdsel med skilting og merking.

Saltdal jeger- og fiskerforening er positive til bygging av naust ved vann der det fra før av er lokalisert fritidsbebyggelse.

Fylkesmannen konstaterer at det er svært ulike meninger om dette med foreningshytter. De fleste synes imidlertid å være enige i å videreføre den soneringen som den gamle forvaltningsplanen innførte, der de vestre delene av nasjonalparken skal være uten særlig tilretteleggingstiltak. Dette er også foreslått i skisse til forvaltningsplan. Gilastua kan ikke bygges opp igjen etter hjemmelen om oppbygging etter brann eller naturskade. Hytta har vært borte i flere tiår og da ansees eventuell hytte her som et nybygg.

Miljødirektoratet viser til at eksisterende forskrifter skal revideres og at restriksjonsnivået derfor skal være omtrent det samme som i de allerede eksisterende forskriftene. Det vises også til Fylkesmannens tilleggsinformasjon gitt i brev datert 9. mars i år hvor det opplyses at oversendte tilråding var misvisende/ mangelfull. Av Fylkesmannens brev fremgår det at det i tråd med enigheten i arbeidsutvalget, skal deres tilråding inneholde en hjemmel for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til «anlegg og utvidelser av foreningshytter» i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, i Saltfjellet landskapsvernområde og i Gåsvatnan landskapsvernområde. Det vises til protokollen fra siste møtet i arbeidsutvalget hvor det fremgår at det var enighet om at forskriften skal ha en hjemmel for å tillate foreningshytter, men at det skal presiseres at denne hjemmelen må vurderes restriktivt. Siden bestemmelsen allerede finnes i eksisterende forskrifter for nasjonalparken og de to landskapsvernområdene, er Miljødirektoratet enig i at det åpnes for oppføring av foreningshytter da forskriftene bare skal revideres. Hjemmelen for nybygging i verneområdene bør imidlertid brukes med stor varsomhet av forvaltningsmyndigheten, det bør foreligge et synlig og dokumentert behov og etterspørsel etter et overnattingstilbud, før slik tillatelse vurderes gitt. Selv om det kan dokumenteres et behov, bør det likevel ikke tillates dersom viktige verneverdier skades eller ødelegges som følge av en etablering

8.12 Plantelivet

Naturvernforbundet i Rana ønsker følgende formulering av punkt 2.2 f Bestemmelsen i 2.1 er ikke til hinder for «Skånsomt uttak av plantefelt med beltekjøretøy i tidsrommet 1. mars – 30. april og skånsomt uttak av lauvtrevirke på privat grunn til eget bruk med beltekjøretøy i tidsrommet 1. mars – 30. april». Foreslått bestemmelse uten ordet «skånsomt» og uten angivelse av kjøretøy og tidsrom mener forbundet åpner for hogstmaskiner og annen uvøren framferd i kantsonene av gamle plantefelt.

Naturvernforbundet i Rana ønsker å fjerne punkt 2.3 b om uttak av annet trevirke. De mener punktet er overflødig sett i sammenheng med andre bestemmelser om uttak av trevirke og at det åpner for kommersiell tømmerhogst som ikke er forenelig med en nasjonalpark.

NJFF Nordland mener reindriftas hogst av ved til hytter og gammer må underlegges samme vernebestemmelser som for andre hytter og gammer i nasjonalparken.

Naturvernforbundet i Rana, Statskog SF støtter utforming av punkt 2.4 om regulering av beite.

Naturvernforbundet i Rana mener det er viktig å ha muligheten som en «sikkerhetsventil» i tilfelle overbeiting. Sametinget ser det som vanskelig å gi sin tilslutning til et vern og forskrift som tildeler

Miljødirektoratet en slik myndighet. Sametinget anser ikke en slik økt myndighet til Miljødirektoratet som en mindre tillempling av forskriftene. Sametinget ønsker ikke at det gis noen slik myndighet i noen nye områder, og spesielt ikke i det store nasjonalparkområdet, eller i de større landskapsvernområdene. En beitenekt som omfatter samiske interesser, vil dersom den er omfattende nok, bryte med artikkel 27 i konvensjonen om sivile og politiske rettigheter.

Saltdal kommune mener punkt 2.4 om regulering av beite må tas ut. Saltdal kommune mener beiteretten er en rettighet som ikke bør undergraves i en verneforskrift, og at beitebrukerne gjennom annet lovverk er pålagt å ta miljöhensyn i forbindelse med sin beitebruk.

På folkemøte i Saltdal ble det påpekt at all skogen som er vernet er kulturskog på et eller annet nivå. Det har vært bedrevet hogst i en eller annen form i de aller fleste områder. For bygningsverntiltak er seintvoksende skog en ressurs. Muligheten for å ta ut slikt virke bør fortsatt være der. Det er en stor ressurs i de vernede områdene.

Pkt. 2 hjemler ingen motorferdsel, dette finner vi i pkt. 6. Fylkesmannen mener derfor det ikke er noe poeng å ha med type kjøretøy eller begrensninger i tidspunkt i denne bestemmelsen. I mange tilfeller kan det være fordel at hogsten skjer i barmarksperioden, mens uttransporten skjer på frossen og/eller snødekt mark. Eventuell motorferdsel må omsøkes med bakgrunn i bestemmelsene i punkt 6.

Pkt 2.3 b om uttak av annet trevirke åpner ikke for storskala skogsdrift, men skal kunne benyttes ved ønsker om små uttak til spesielle formål. Et eksempel kan kanskje være slike formål som nevnes på folkemøte knyttet til uttak til kulturminnevern. Punktet er en videreføring av bestemmelsene fra Gåsvatnan landskapsvernområde.

Pkt. 2.2 a om beiting gjelder ikke mennesker. Dette punktet er med for å presisere at husdyr og rein på beite er tillatt. Det betyr ikke at det er fritt fram for beite, andre regelverk og rettigheter styrer fortsatt beitebruk. Mennesket regnes ikke som et dyr som beiter i utmark, men kan selvsagt høste av naturen. Det er derfor egne bestemmelser som presiserer dette, jf. pkt 2.2 b, c og d og pkt 3,1 a.

Hogst av ved til reindriftas hytter og gammer er ikke regulert i eksisterende forskrifter. Uttaket er begrenset, men samtidig vedvarende. Det er ikke et ubetydelig uttak og det er ønskelig med en viss kontroll med hvor og hvordan uttaket skjer. I eksisterende forskrift er «bruk av brensel og trevirke i reindriften i henhold til reindrifftslovens bestemmelser» unntatt søknadsplikten. I ny forskrift finner vi dette litt mer spredt i forskriften. Det er presisert i et eget punkt at skånsomt uttak av trevirke til bålbrekking er tillatt, dette gjelder uavhengig av hvem som gjør det. Videre er uttak til tradisjonell

samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander spesifisert som et eget punkt.

Fylkesmannen tilrår at det utformes et eget punkt under § 3 punkt 2.2 om unntak for reindriftas uttak av bjørk til oppsetting av gjerder og til brensel til hytter og gammer.

Beite er ønskelig i de verna områdene. De samla områdene utgjør store arealer hvor vegetasjon og naturtyper i ulik grad er beitepåvirket. I de fleste områdene er ikke beite en forutsetning for å ivareta verneverdiene, men beite bidrar i flere områder positivt med tanke på vegetasjon, artssammensetning og for å holde et åpent landskap. Ut over rein er det i all hovedsak sau som beiter innenfor de verna områdene. Beitetrykket er svært varierende og anses som «bærekraftig bruk som kan fortsette». At det foreslås en bestemmelse for å kunne regulere beitetrykket om nødvendig følger av dagens maler for forskrifter for verneområder. Fylkesmannen mener det er nødvendig ut fra ønsket om å ivareta botaniske verneverdier at det finnes en slik hjemmel til bruk i eventuelle tilfeller med overbeiting. Fylkesmannen mener dette er uproblematisk også for reindrifta. Arbeidsutvalget anbefaler at dette punktet ikke tas med i verneforskriften. Bakgrunnen er at beiteretten anses som grunnleggende og ikke skal berøres. Her er altså Fylkesmannen og arbeidsutvalget ikke samstemte i sin tilråding.

Miljødirektoratet presiserer at lovhenviisingene i de nye forskriftoppsettene vil være feil på grunn av den endrede forskriftsmalene. Tiltak og virksomhet som berører vegetasjon er nå regulert i § 5.

Miljødirektoratet foreslår etter å ha konsultert med Sametinget at direktoratets adgang til ved forskrift å regulere eller forby beiting som kan skade eller ødelegge naturmiljøet, tas ut av verneforskriftene. Det har i eldre forskrifter vært vanlig å ha med denne bestemmelsen, men denne adgangen til regulering har sjelden eller aldri vært bruk av direktoratet. Miljødirektoratet finner derfor å kunne imøtekomme Sametingets ønske om å ta bestemmelsen ut.

Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens forslag om bestemmelser om uttak av bjørk til oppsetting av gammer og hytter, og forslår at det tas inn bestemmelser om dette også i landskapsvernområdene. Det var også et ønske fra Sametinget om at tilsvarende bestemmelser skulle være i forskriftene for landskapsvernområdene

8.13 Dyrelivet

Saltdal jeger- og fiskerforening mener det bør være en prioritert oppgave å registrere områder med ferskvannsfisk. Fisketomme vann bør registreres.

Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag er kritiske til at jaktinteressene gis en så høy prioritet i vernebestemmelsene. De viser til andre land hvor jakt som regel forbys i nasjonalparker. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag anerkjenner at elgjakt har en viktig bestandsregulerende funksjon og ser det som ønskelig og naturlig at det tillates i nasjonalparken. De mener nasjonalparker og naturreservater i mye større grad enn nå bør være jaktfrie og ber om at det sees på muligheten for å begrense småviltjakta areal- og/eller tidsmessig i de områdene som denne forskriftsrevisjonen omhandler.

Fiske er ikke regulert av verneforskriften. Utsetting av fisk trenger derimot tillatelse. Fiske er en viktig del av naturopplevelse og det enkle friluftslivet. Eventuelle registreringer kan foreslås som tiltak gjennom forvaltningsplanen. Fylkesmannen tilrår at det videreføres en bestemmelse om at jakt kan reguleres gjennom egen forskrift. Ordlyden i punktet er endret noe. Fylkesmannen registrerer at rypa, og en del andre fuglearter, er på rødlista og at det tas grep i forvaltningen gjennom jakttider og andre tiltak. Om verneforskriften skal forby jakt i enkelt områder må det gjennomføres ny høring. Fylkesmannen mener det ikke er nødvendig da det er en hjemmel for å regulere jakt (selv om denne ikke kan nyttes som strakstiltak i og med at det må vedtas en forskrift) og at grunneier gjør tiltak som medfører redusert jaktpress. I Norge reguleres jakt i hovedsak gjennom fastsetting av jakttider og grunneiers forvalteransvar. Verneområdene regulerer i svært liten grad jakt.

Miljødirektoratet bemerker at dyrelivet som følge av ny forskriftsmal, er regulert i egne §er i de nye forskriftene. Jakt, fiske og fangst reguleres ikke særskilt i verneområdene, men er i tillatt i samsvar med gjeldende regelverk.

8.14 Kulturminner

Rana kommune støtter at kulturminner er tatt med i verneforskriften. Naturvernforbundet i Rana støtter dette punktet.

Nordland fylkeskommune ser at registreringene som er gjort er svært gamle og ikke gitt moderne geometri (georeferert) og mener dette kan komplisere formidlingen og miljøovervåkingen av disse.

Osbakk grunneierlag mener det må gis utvidet mulighet for bevaring og gjenskaping av eksisterende og tidligere dokumenterte kulturminner i de vernede områdene, hytter/gammer.

Fylkesmannen vil påpeke at ivaretagelse av kulturminner er en viktig del av verneområdeforvaltninga, blant annet fordi det forteller om tidligere bruk og utvikling og gir en ekstra dimensjon til friluftslivet. Riksantikvaren og Miljødirektoratet kom i 2015 med en egen

veileder om forvaltning av kulturminner i områder vernet etter naturmangfoldloven. Og det antas at nasjonalparkforvaltningen vil sette økt fokus på dette i de kommende årene. Nasjonalparkstyret har ikke myndighet etter kulturminneloven og alle tiltak som ønskes gjennomført må avklares med kulturminnemyndighetene. Nasjonalparkforvaltningen bruker allerede betydelige midler og ressurser på kulturminneforvaltning. Vernet sikrer i mange tilfeller kulturminner som ikke er automatisk fredet eller fredet med enkeltvedtak i medhold av kulturminneloven. All aktiv kulturminneforvaltning i verneområdene vil skje i dialog med kulturminnemyndighetene.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

8.15 Generelt om ferdsel

Saltdal kommune og Saltfjellet reinbeitedistrikt er positiv til at hensyn til tamrein er tatt inn i forbindelse med ferdsel i nasjonalparken. Saltdal kommune registrerer at Miljødirektoratet er i tvil om tamrein er et hensyn som kan tas med i forskriftsteksten. Saltdal kommune foreslår at forskriftsteksten endres til fra «tamrein» til «reindrifta» dersom det viser seg at «hensyn til tamrein» ikke kan tas med i forskriftsteksten. Områdets betydning for samisk kultur og næringsutnyttelse er vektlagt i formålsparagrafen, og reindrift er den viktigste formen for samisk næringsutnyttelse i området. Saltfjellet reinbeitedistrikt krever at tamrein tas med i forskriftsteksten da reindriften og samenes rettigheter var en så vesentlig del av argumentasjonen for å opprette vernet. Reinbeitedistriktet skriver også at Miljødirektoratets argumentasjon bevitner laber respekt i forhold til våre nedarvede rettigheter.

Saltfjellet reinbeitedistrikt sier i møte med forvaltningen at det så langt er lite problemer med ferdsel og ferdselsformer, men at hundekjøring og kiting er i økning. De er bekymret for denne utviklingen. Saltfjellet reinbeitedistrikt skriver at siden tilrettelegging av utfart er et ønsket satsningsområde, så må det ved eventuelle økte tilretteleggingstiltak også finnes et verktøy slik at man kan stenge områder for allmenn ferdsel under kritiske perioder av kalving.

Sametinget ser at det legges opp til at Miljødirektoratet ved forskrift skal kunne forby ferdsel som ikke skjer til fots. Denne hjemmelen er ikke i de eksisterende nasjonalpark- og landskapsvernforskriftene, og Sametinget mener at det vil være uheldig om direktoratet får en slik myndighet. Sametinget anser ikke en slik økt myndighet til Miljødirektoratet som en mindre tillempeing av forskriftene.

Samiske rettigheter og reindrifta er sikret ved lov på flere måter, hovedsakelig gjennom reindriftsloven. Vern av naturområder, også områder hvor samisk reindrift og annen utmarksnærings

er og har vært tilstede, forandrer ikke dette. Det tas også store hensyn til reindrifta i verneforskriftene og reindrift tillegges betydelig vekt i forvaltning av verneområdene. Vern gir imidlertid noen innstramminger i hva som kan tillates, dette gjelder i hovedsak motorferdsel på barmark og fysiske inngrep.

Det er riktig at samisk reindrift og rettigheter var en av flere viktige interesser i kampen for å bevare Saltfjellet-Svartisen mot kraftutbyggingene. Det har nok også hatt til dels stor betydning for hvilke arealer som ble inkludert i verneområdene. Områdene er imidlertid vernet med hjemmel i naturmangfoldloven (tidligere naturvernloven), som først og fremst er knyttet til bevaring av natur. Enhver forskrift må ha hjemmel i overliggende lov. Naturgrunnlaget til reindrifta er det som får et økt vern gjennom verneområdene og det er dermed mer presist å fokusere på det i verneformålet. Resultatet blir i mange tilfeller det samme; hensynet til reindrifta og samiske interesser blir en del av vurderingene ved tillatelse i verneområdene. Dette er også pålagt myndighetene gjennom naturmangfoldloven § 14. Totalt bidrar verneområdene til ivaretagelse av reindrifta.

Stenging av områder, eller muligheten til å hindre uønsket ferdsel, er svært begrenset i norsk rett. Allemannsretten gir den enkelte lov til å ferdes til fots i utmark, så lenge ferdselen «skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.» Reindriftsloven har bestemmelser som til en viss grad kan brukes for å hindre forstyrrende ferdsel, det vises her til reindriftslovens § 65. Friluftsløven har bestemmelser som kan benyttes til å regulere ferdsel, men da i stor grad for å redusere grunneiers belastning som følge av stor ferdsel. Verneforskriftene gir, med de bestemmelser som foreslås, nasjonalparkstyret en viss mulighet til kontroll og regulering av ferdsel, jf. § 3 punkt 5.2, 5.3 og 5.4. For reinbeitedistriktene vil det fortsatt være reindriftsloven som vil være det viktigste juridiske virkemiddelet i forbindelse med å hindre uheldig forstyrrelse.

Fylkesmannen kan ikke se at vern er til ulempe for reindrifta på dette området da det gir bedre beskyttelse for naturgrunnlaget og økt kontroll med både motorisert og ikke-motorisert ferdsel. Det er nasjonale politiske føringer som skal bidra til økt bruk av nasjonalparkene og andre utmarksområder til friluftsliv og turisme. Dette gjenspeiler utviklinga i samfunnet ellers. Trenden de seinere år har vært at folk bruker utmarka mindre enn tidligere.

I eksisterende forskrift er Fylkesmannen gitt hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser om ferdsel i nasjonalparken dersom verneformålet gjør det nødvendig. Forslaget til ny forskrift er betydelig mildere og mindre omfattende enn dette og ser ikke at det berører samiske interesser i en slik grad at det ikke kan tilrås i forskriftene.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger. Det vises til våre merknader under punkt 8.3 "Reindrift".

8.15.1 Jaktprøver

Saltdal kommune mener fuglehundprøver burde være unntatt søknadsplikt.

Norges jeger- og fiskerforbund Nordland viser til forbud mot jaktprøver i eksisterende forskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og ber om at det åpnes for jaktprøver.

Fylkesmannen mener hundepøver er et eksempel på aktiviteter som kan forstyrre vilt og rein. Slike prøver regnes som ferdsel som kan skade naturmiljøet etter punkt 5.2 og må ha egen tillatelse fra nasjonalparkstyret. Det skal gis retningslinjer for dette i forvaltningsplanen. Ingen slike prøver bør gjennomføres i båndtvangstida. Fylkesmannen mener det er behov for vurdering etter verneforskriften når slike prøver skal gjennomføres og tilrår forskriften utformet som i høringa.

Miljødirektoratet mener at hundepøver sjelden skader naturmiljøet, men kan være forstyrrende, særlig på dyrelivet.

8.15.2 Grotter og karst

Norsk grotteforbund er opptatt av at grottene sikres et reelt vern. Bestemmelsene om vern må derfor gjelde både inne i selve grotta, i åpningen og i området utenfor som det er naturlig å se sammen med grotta. I tillegg til generelle vernebestemmelser som gjelder alle grotter innenfor verneområdet, må det kunne gis spesielle vernebestemmelser tilpasset de mest verdifulle og sårbare grottene i området. De nevner spesielt bestemmelser som vil begrense ferdselen i enkelte, spesifiserte grotter.

Norsk Grotteforbund mener at vernebestemmelsene må gi myndighetene anledning til å i ettertid sette i verk midlertidige tiltak, om nødvendig å stenge en grotte fysisk.

Norsk Grotteforbund mener også det vil også være en fordel om vernebestemmelsene inneholder en anmodning om at rapporter eller notater om nye grotte- og karstregistreringer innen verneområdet sendes forvaltningsmyndigheten.

Fylkesmannen støtter grotteforbundets vurderinger. Det vil jobbes videre med forvaltning av grotter. Som et skjøtselstiltak vil man kunne stenge en grotte fysisk. Men det må da foreligge tungtveiende grunner. Det kan også fastsettes forskrift for ferdsel jf. forskriftens § 3 punkt 5.4 om regulering av ferdsel.

Miljødirektoratet er ikke enig med Fylkesmannen i at man kan forby ferdsl til fots i grottene som et skjøtselstiltak. Ferdsl til fots er som hovedregel tillatt i nasjonalparken og kan bare begrenses eller forbys i avgrensede områder av hensyn til verneverdiene og forbud kan bare gis i forskrift. Det er i verneprosessen ikke hørt på et slikt forbud som etter direktoratets vurdering kan være hensiktsmessig, men på grunn av manglende høring foreslås et slikt forbud ikke.

8.16 Organisert ferdsl

Friluftsrådene landsforbund og Salten friluftsråd sier begrepet «organisert ferdsl» er uheldig og ikke faglig forankra. Salten friluftsråd mener nødvendig regulering fanges opp av pkt 5,1 «hensynsfull ferdsl» og 5,4 «regulering av ferdsl som kan skade naturmiljøet»

Saltdal kommune forutsetter at organisert ferdsl til fots i regi av reiselivsaktører, frivillige organisasjoner og pedagogiske virksomheter må kunne tillates uten søknad.

Norsk grotteforbund er opptatt av at enkelte grotter kan inneholde så sjeldne og sårbare forekomster at det er nødvendig å begrense eller stoppe all ferdsl og støtter derfor forslag til forskrift punkt 5.2 om at ferdsl kan reguleres eller forbys gjennom særskilt forskrift. Videre støtter Norsk grotteforbund bestemmelsene i 5.2 om at «organisert ferdsl og ferdslsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse». Grotteforbundet presiserer at de støtter samme bestemmelser også i Gåsvatnan landskapsvernområde.

Naturvernforbundet i Rana vil fjerne andre og tredje setning i bestemmelsen der det står at «organisert ferdsl og ferdslsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan». Forbundet mener bestemmelsen er selvmotsigende og åpner for all annen ferdsl enn til fots, hvilket alltid vil skade naturmiljøet i en eller annen form.

Saltdal jeger- og fiskerforening viser til den årlige fiskekonkurransen på Kjemåvatnet. Foreningen ønsker at slike arrangementer omtales som arrangementer som ikke skader naturmiljøet og dermed unngår søknadsplikt.

Fylkesmannen er enig i at organisert ferdsl som sådan ikke nødvendigvis medfører større terrengslitasje enn tilsvarende ferdsl som ikke er organisert. Organisert ferdsl er tatt med som noe som krever tillatelse dersom det kan skade naturmiljøet. Potensialet for å skade naturmiljøet

vurderes som betydelig større ved organiserte ferdselsformer enn ved uorganisert. Det begrunnes med at organisert ferdsel som en hovedregel vil innebære betydelig økning i antallet som beveger seg i et område, vil være gjentakende og mer konsentrert enn tilfeldig friluftsliv. Organisert ferdsel er så mangt og det er uhensiktsmessig å konkretisere dette ytterligere i forskriftsteksten. Det gjøres derfor i forvaltningsplanen. Det viktige er at de som ønsker å etablere organiserte opplegg for ferdsel i verneområdene tar kontakt med nasjonalparkstyret og får en avklaring i den enkelte saken. Uten et slikt punkt i forskriften har ikke nasjonalparkstyret noen hjemmel for å gripe inn ovenfor ferdsel som viser seg å være uheldig. Da må slik inngripen skje gjennom grunneier eller annet lovverk, som skissert over. Fylkesmannen tilrår derfor at hjemmelen om ferdsel som kan skade naturmiljøet tas med i ny forskrift.

Fiskekonkurransen på Kjemåvatnet er pr dato ikke å vurdere som et arrangement som kan skade naturmiljøet og kan derfor gjennomføres uten søknad. Dette begrunnes med at fiskekonkurransen er et arrangement som foregår en gang i året og som gjennomføres på snødekt mark i et område hvor vi ikke har registreringer som tyder på at området er særlig sårbart for ferdsel i den aktuelle tidsperioden

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger

8.16.1 Ferdsl - sykling

Statskog SF oppfatter ikke at bruk av hest eller sykkel har slikt omfang at det skaper problemer i dag, men ser nødvendighet av at regelverket utformes slik at en kan regulere denne ferdselen om bruksmønster/intensitet endres over tid. Det er stor forskjell i «slitasje» om det er enkelt individ/dyr som ferdes kontra større grupper. For å minske konflikter og slitasje, kan det lages mer utdypende bestemmelser om denne type ferdsel i forvaltningsplanen.

Forum for natur og friluftsliv i Nordland mener sykling ikke er en del av «det enkle friluftslivet». Naturvernforbundet i Rana og Rana turistforening går imot en slik bestemmelse og mener bruk av hest og sykkel ikke bør tillates. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag ønsker ikke at det tilrettelegges for økt «bekvemmelighetsferdsel» og er derfor skeptiske til organiserte turer med hest og tilrettelegging for sykkel.

Nordland fylkeskommune forutsetter at det gjøres grundige kartlegginger av potensielle traséer i dialog med andre brukerinteresser.

Rana kommune støtter ikke forslag om bruk av sykkel etter gitte traséer tas inn i verneforskriften. Salten friluftsråd mener det er riktig å stille krav om hensynsfull sykling, men at det er unødvendig begrensende å forby sykling generelt. Saltdal kommune og Salten friluftsråd går imot et generelt forbud mot bruk av sykkel og mener sykling kan reguleres i forvaltningsplanen, hjemlet i pkt. 5,1 om behovet melder seg Generelt mener Salten Friluftsråd at det er viktig å være bevisst på at man ikke forskjellsbehandler nye og tradisjonelle aktiviteter, med mindre en kan vise til at de nye aktivitetene vil skade verneverdier.

Rana turistforening mener sykling og merka stier ikke er forenelig. Bruk av sykkel fører til at vegetasjon «punkteres» med utvasking/erosjon og ødelagte stier som resultat. Foreningen ber om at «føre-var-prinsippet» legges til grunn. Dersom hestesport skal tillates i nasjonalparken bør denne henvises til områder som tåler slik aktivitet, det gjør turistforeningenes stinett i svært liten grad.

Beiarn kommune og Bodø og omegns turistforening er positive til at det legges et løypenett for sykling i de verna områdene. Beiarn kommune mener dette kan være positivt for folkehelse og for forståelsen av vernet. Bodø og omegns turistforening vil være med og bestemme traséer for sykling. NJFF Nordland ser ikke sykling og sykkelstilasje som et svært stort problem, men skjønner intensjonen med å ha mulighet til å kunne sette restriksjoner om situasjonen skulle endre seg.

Rana turistforening påpeker at friluftslovens bestemmelser kan brukes til å regulere ferdsel med hest og sykkel og ber om at begrensningene tas med i forvaltningsplanen

Fylkesmannen registrerer at sykling i utmark er i betydelig framgang og har stort potensiale for å føre til terrengslitasje. Fylkesmannen mente derfor det var viktig å få en hjemmel til å kunne kontrollere ferdselen. Nasjonalt har det imidlertid etter høring vært en utvikling på området. Det har vært på høring et forslag til endringer i adgang til bruk av el-sykkel på opparbeidet sti (forskrift om motorkjøretøy i utmark) og i stortingsmelding 18 (2015-2016) «Friluftsliv, Natur som kilde til helse og livskvalitet» er det foreslått å åpne for sykling på veier og stier i nasjonalparker og landskapsvernområder. Miljødirektoratet har sendt ut brev til landets nasjonalpark- og verneområdestyrer hvor de signaliserer at dette vil medføre endringer i verneforskrifter der sykling er regulert. Det vil da komme standardformuleringer for disse bestemmelsene som i utgangspunktet åpner for sykling på stier og veier. Det vil likevel være mulig å begrense sykling i avgrensede områder dersom verneformålet tilsier det. Det er utarbeidet sårbarhetsanalyse for Saltfjellet-Svartisen og denne vil kunne være utgangspunkt for en slik vurdering. Hvordan forskriften blir utformet vil være avhengig av hva Miljødirektoratet kommer med som standardformulering.

Miljødirektoratet støtter fylkesmannens vurderinger og åpner for at sykling på barmark tillates på veier, stier og i kjørespor. Forskriftene vil også ha en bestemmelse som gjør det mulig å forby sykling på enkelte stier som anvist på kart. Det er bare hensynet til verneverdier og verneformål som kan medføre at stier og traseer unntas fra adgangen til å benytte sykkel.

8.16.2 Ferdsl - hest

Statskog SF oppfatter ikke at bruk av hest eller sykkel har slikt omfang at det skaper problemer i dag, men ser nødvendighet av at regelverket utformes slik at en kan regulere denne ferdselen om bruksmønster/intensitet endres over tid.

Forum for natur og friluftsliv i Nordland mener friluftsliv til hest ikke er en del av «det enkle friluftslivet». Naturvernforbundet i Rana og Rana turistforening går imot en slik bestemmelse og mener bruk av hest og sykkel ikke bør tillates.

Rana turistforening mener hestesport og merka stier ikke er forenelig.

Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag ønsker ikke at det tilrettelegges for økt «bekvemmelighetsferdsel» og er derfor skeptiske til organiserte turer med hest og tilrettelegging for sykkel.

Bodø og omegns turistforening, Meløy kommune, Saltdalkommune og Salten friluftsråd støtter forslag til forskriftstekst angående bruk av hest. Meløy kommune mener begrepet «organisert bruk» må utdypes.

Saltdal jeger- og fiskerforening er fornøyd med at hestebuk ikke lengre er å anse som en trussel mot naturmiljøet og at det åpnes for fri ferdsel for dette. Men er uenig i at organisert ferdsel skal henvises til traseer og løyper. Organiserte turer trenger ikke nødvendigvis å skade naturmiljøet mer enn den uorganiserte hestebukken.

Gull Pedersen med flere ønsker det skal bli enklere å etablere turer/opplevelser rundt hest og ridning i nasjonalparken. De mener dagens regler hindrer hesteturisme, og viser til at dette er populært i andre deler av landet.

Bodø og omegns turistforening vil være med å bestemme traséer for bruk av hest.

Saltdal jeger- og fiskerforening mener bruken av hest er overproblematisert og at forvaltningen kan stenge for en bruk dersom den er til skade for naturmiljøet. Rana turistforening påpeker at friluftslovens bestemmelser kan brukes til å regulere ferdsel med hest og sykkel og ber om at begrensningene tas med i forvaltningsplanen.

Fylkesmannen registrerer at interessen for hest er økende i hele landet, også i Nordland. Bruken varierer mye og det er lite bruk av hest i fjellområdene. Poenget med å regulere bruken er å hindre stor terrengslitasje. Å skille mellom organisert bruk og ikke-organisert er omtalt lenger opp. Fylkesmannen tilrår at forskriftsteksten utformes slik den ligger i høringsforlaget.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger.

8.16.3 Ferdsl – preparering av skiløyper

Beiarn kommune, Gøran Andreassen, Midtre Nordland nasjonalparkstyre, Nordland fylkeskommune, NJFF Nordland, Osbakk grunneierlag, Beiarn Røde kors hjelpekorps, Saltdal jeger- og fiskerforening, Saltdal kommune, Salten friluftsråd, Statskog SF, Sture Pettersen med flere og Søndre Lønsdal hytteforening er positive til preparering av skiløyper.

Saltdal kommune og Sture Pettersen med flere mener traséene ikke må spesifiseres i forskriften. Nasjonalparkstyret mener løypepreparering må skje etter helhetlig plan og knyttes opp til forvaltningsplanen. NJFF Nordland og Saltdal jeger- og fiskerforening ønsker at det ikke knyttes til fastlagte traséer slik at man har valgmulighet om man har vintre med lite snø. Statskog SF mener traséer og bestemmelser for disse kan lages i forvaltningsplanen. Konkret ønsker Statskog SF at også traséene fra Lønsdal til Kjemåvatnet og fra Junkerdal turistsenter til Viskis vurderes for preparering.

Beiarn kommune er veldig positive til en direktehjemmel for preparering av Reinhornrennets løypetrasé. Rennet arrangeres ei helg i året.

Beiarn kommune, Osbakk grunneierlag og Beiarn Røde kors hjelpekorps foreslår å forlenge traséen fra Beiarfjellet via Storgamvatnet til Øver-Oksvatnet og ned til parkering ved Ramskjellvatnet. Traséen er tegnet på kart som er vedlagt høringsuttalelsen. Beiarn kommune ønsker at også det gis en direktehjemmel for også denne prepareringen. Beiarn Røde kors hjelpekorps mener det må tillates preparering med tråkkemaskin i minimum 1 bredde. Beiarn kommune påpeker også behovet for en viss fleksibilitet i trasévalg.

Rana kommune støtter Fylkesmannens forslag om at det skal tilrettelegges for bruk av tråkkemaskin i nasjonalparken.

Naturvernforbundet i Rana ønsker at «skiløyper» tas ut av forslag til punkt 1.2 b. Bakgrunnen er at de mener oppkjørte skiløyper er sidestilt med idrettsanlegg og ikke har noe i en nasjonalpark å gjøre og vil uthule naturmangfoldloven § 35 om nasjonalparker. Naturvernforbundet i Rana og omegn aksepterer imidlertid at slik tillatelse gis i forbindelse med avvikling av Reinhornrennet.

Fylkesmannen ser at preparering av skiløyper er noe som kommer mer og mer i alle fjellområdene i landet. Det er store områder som nå prepareres utenfor verneområdene i flere av de aktuelle kommunene. Dette medfører at flere går på ski og kan gi en positiv folkehelsegevinst. I verneområdene må dette imidlertid ha en strengere kontroll enn utenfor. Fylkesmannen tilrår at det åpnes for preparering av skiløyper i de to landskapsvernområdene etter traséer fastsatt i forvaltningsplan. I nasjonalparken videreføres et totalforbud, med unntak for Reinhornrennet.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger.

8.16.4 Ferdsl - Kvisting av skiløyper/vinterløyper

Bodø og omegns turistforening ønsker hjemmel for å vintermerke ei rute fra Djupvatnet til Bjellåvasstua og videre retning Tretnes. Påpeker at dette ble gjort før vernet.

Beiarn Røde kors hjelpekorps mener at stier som er merket sommertid bør åpnes for merking og preparering vinterstid med traséer så nær opp til sommermerking som det lar seg gjøre.. Beiarn Røde kors hjelpekorps tilføyer at dette vil være et godt tiltak for å øke besøkene i nasjonalparken.

Meløy kommune ønsker kvisting av mye brukte vinterløyper ut fra sikkerhetsmessige årsaker. Gjelder spesielt vinterløypa over Svartisen til Tåkeheimen og løypenettet mellom hyttene lenger øst i nasjonalparken. Beiarn Røde kors hjelpekorps viser til at miljøvernmyndighetenes strategi om å øke antall besøkende i nasjonalparkene vil føre til økning av turister som i langt mindre grad er i stand til å ta vare på seg selv enn de som pr. i dag besøker Saltfjellet

Rana kommune støtter ikke forslag om kvisting av løyper og gjør de samme vurderinger som Fylkesmannen. Rana turistforening ønsker ikke kvisting av løyper.

Saltfjellet reinbeitedistrikt har i møte framført at de ikke er for vintermerking.

Fylkesmannen mener kvisting ikke har tradisjon i området. Videre at kvisting kan medføre falsk trygghet og at det tas større sjanser i høgfjellet. Kvisting innebærer også betydelig motorferdsel for å sette ut og hente inn kvistingen, samt vedlikehold og kontroll gjennom vinteren. Fylkesmannen tilrår derfor at det videreføres et forbud mot kvisting av løyper i disse verneområdene.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger

8.17 Motorferdsel

Forum for natur og friluftsliv i Nordland mener stillhet er av de viktigste kvalitetene friluftslivsutøvere søker i naturen. De er opptatt av at det skal være en streng regulering av motorferdsel i nasjonalparken, at det skal holdes på et absolutt minimum og at kjøretøy som lager spor og sår i terrenget og forringer naturopplevelsen ikke må forekomme.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker ikke unødige begrensninger for de som utøver landbruk (reindrift), men mener motorisert ferdsel må minimaliseres.

Landbruksdirektoratet viser til at behandling av motorferdselssøknader utgjør den klart største gruppen søknader og dispensasjoner fra vernebestemmelsene (ref. Multiconsults rapport «gjennomgang av praktisering av naturmangfoldloven»). Slike saker er ofte søknader om tiltak som kunne vært avklart i verneplanprosessen og Fylkesmannen bør ta dette i betraktning ved utarbeidelse av forskriftene.

Naturvernforbundet i Rana og omegn mener all barmarkskjøring i de verna områdene må begrenses til «lett terrenggående beltekjøretøy», og foreslår at dette tas inn under alle punkter som omhandler barmarkskjøring i de verna områdene.

Bodø og omegns turistforening foreslår at det av hensyn til verneformålet om uforstyrret naturopplevelse gis en generell bestemmelse i § 6.1 om en absolutt øvre støygrense for alle motorkjøretøyer som skal brukes i nasjonalparken.

Forum for natur og friluftsliv i Nordland mener det bør være en hovedregel at tillatelser til barmarkskjøring kun gis i traséer som tåler det.

Fylkesmannen ønsker at forskriftene skal være så presise som mulig og samtidig enkle å forstå. I verneområdene må forvaltningsmyndigheten ha en viss kontroll med motorferdselen om man skal klare å ivareta formålet med vernet, spesielt med tanke på forstyrrelser og hensynet til sårbart dyre-

og fugleliv. Det er derfor få motorferdselssaker som aksepteres som generelle unntak, dvs. at det ikke er behov for en tillatelse fra nasjonalparkstyret. Et slikt unntak er reindriftas motorferdsel på snødekt mark. Det vil derfor være noe behandling av motorferdselssøknader, men forvaltningen ønsker å gi tillatelser som gjelder noen år fram i tid slik at man både ivaretar forutsigbarhet for de som søker og ivaretagelse av verneverdiene.

Fylkesmannen tilrår forskriften utformet slik den var på høring. Barmarkskjøring skal kun unntaksvis foregå i verneområdene. Fylkesmannen mener en egen bestemmelse om lydnivå ikke vil la seg håndheve i praksis, og denne tilrås derfor ikke. Ved spesielle tilfeller vil nok overdreven støy kunne være støyforurensning og rammes av reglene for det.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering.

8.17.1 Militær operativ virksomhet

Forsvarsbygg mener «militær operativ virksomhet» også omfatter militær luftoperativ virksomhet og dermed dekkes av forskriftenes unntaksbestemmelse for motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet. Forsvarsbygg påpeker at militær flyging også omfatter treningsvirksomhet som er nødvendig for at Luftforsvaret til enhver tid skal ha den beredskap og kompetanse som politiske myndigheter krever. De mener bestemmelsene som unntak for forsvarets nødvendige lavtflyging må videreføres og tas inn i § 3 pkt. 6.2 som direkte unntak.

Forsvarsbygg mener det også bør innføres en bestemmelse i 6.2 om landing og start med Forsvarets luftfartøyer.

At eksisterende bestemmelse om at forsvarets lavtflyging er unntatt fra vernebestemmelsene (eksisterende forskrift pkt. 4.2 andre strekpunkt) ikke er videreført er en inkurie. Punktet er ikke omtalt i høringsdokumentene overhodet. I utgangspunktet er lavtflyging lite ønskelig da det kan medføre betydelig støy og forstyrrelse. Men da det er en eksisterende bestemmelse og det ikke er gjort vurderinger om å fjerne denne tilrår Fylkesmannen at hjemmelen videreføres.

Miljødirektoratet legger til grunn at operativ virksomhet ikke omfatter øvingsvirksomhet. Øvelser må omsøkes, også forsvarets sine. I forslagene til nye forskriftsmaler vil motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, rednings- og oppsynstjeneste mv være unntatt fra motorferdselsforbudet i en egen bestemmelse.

Miljødirektoratet støtter for øvrig Fylkesmannens vurderinger.

8.17.2 Motorferdsel til hytter

Eksisterende forskrift åpner kun for å gi tillatelse til frakt av varer og utstyr til egen hytte i perioden 1. mars til 30. april. Beiarn kommune, Meløy kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Nordland, Rana kommune, Saltdal jeger- og fiskerforening, Saltdal kommune og flere enkeltpersoner er positive til fjerning av denne datobegrensningen. Statskog SF har ingen merknader til dette. Beiarn kommune mener sluttdato ikke bør være seinere enn 30. april. Meløy kommune mener det bør åpnes for en utvidet periode til 15. mai. Saltdal jeger- og fiskerforening, Saltdal kommune mener perioden bør være 1. november til 1. mai.

Naturvernforbundet i Rana og omegn ønsker at tidsbegrensningen 1. mars til 30. april beholdes for all slik kjøring. De mener den aktuelle tidsperioden må være tilstrekkelig og ser på forslaget om å fjerne denne bestemmelsen som forsøk på å undergrave vernet. De er opptatt av å beskytte stillheten for dyr og mennesker i nasjonalparken.

Saltdal kommune mener det bør etterstrebis å følge kommunens forvaltningsregler for bruk av motorferdsel på snødekt mark, slik at det oppnås lik praksis i og utenfor verneområdene. Begrensning på antall turer bør ikke fastsettes i vernebestemmelsene. Saltdal kommune mener også at det er hjemmel til å begrense kjøring uavhengig av om forskriftsteksten dersom det skulle vise seg at enkelte traséer kommer i konflikt med for eksempel hekkeplasser for rovfugl.

Hytteiere v/Jim Aronsen m.fl., Osbakk grunneierlag og Saltdal kommune mener videre at begrensning med hensyn på når på døgnet kjøringen kan finne sted må oppheves.

Osbakk grunneierlag mener dagens praksis for frakt av gods og utstyr med snøskuter til egne hytter må opprettholdes.

Hytteiere v/Jim Aronsen m.fl og Saltdal kommune foreslår at antallet turer økes til 8 per hytte per år, og dersom antall turer mot formodning skulle fastsettes i vernebestemmelsene forutsetter de at antallet turer settes til minimum 10.

Salten Pitesamiske forening mener motorferdselsbestemmelsene begrenser vinterbruken av hytter i forfedrenes bruksområder til et absolutt minimum, og mener det er brudd på bl.a. ILO-konvensjonens § 169. Salten Pitesamiske forening mener det er uakseptabelt at det settes forbud mot å ha med medhjelper på snøskuteren under transport av ved og utstyr til turistforeningens hytter.

Bodø og omegns turistforening og Rana turistforening mener de foreslåtte bestemmelsene er tilfredsstillende for foreningens eget behov for motorisert transport i forbindelse med vedhogst og transport av varer og utstyr til hyttene, samt materialer til vedlikehold og byggearbeid. Saltdal jeger- og fiskerforening ser behov for langt mer enn 6 turer pr år. Kjemåvasshytta har mange besøkende og det kjøres årlig opp til 10-15 turer med ved. I tillegg andre turer for frakt av nødvendig utstyr til hytta.

For å få tatt ut skrap- og nedfallsskog ønsker Statskog SF at vedhogst til hytter gjennomføres i barmarksesongen, men at eventuell framkjøring kan skje på vinterføre. Statskog SF har dårlig erfaring med at det blir stående igjen mye høge stubber ved vinterhogst, og vanligvis gis ikke tillatelser for vinterhogst av ved til hytter.

Høringsgruppen v/Lisa Dillan, Naturvernforbundet i Rana og omegn og Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten ønsker at tidsbegrensningen 1. mars til 30. april beholdes. Høringsgruppen v/Lisa Dillan er også kritiske til å øke antallet turer til åtte og fjerne bestemmelser om skuterfrie tidsrom. Etter deres vurdering vil det svekke vernet og uthule hele hensikten med lov om motorisert ferdsel i utmark. Naturvernforbundet i Rana og omegn kan godta bruk av helikopter i et begrenset antall transportoppdrag for å gi noe fleksibilitet for slik transport uten samtidig å skade terrenget.

Fylkesmannen tilrår at tidsbegrensningen fjernes fra forskriften og at ordlyden blir lik som i Junkerdal nasjonalpark. Det er da vilkårene i den enkelte dispensasjon og retningslinjene i forvaltningsplanen som vil være førende for når på året slik motorferdsel kan aksepteres. Når det gjelder andre vilkår, som for eksempel «skuterfrie dager» i påska eller liknende styres dette av nasjonalparkstyret gjennom forvaltningsplanen og innspillene vil bli vurdert i den sammenheng.

Fylkesmannen bemerker at det er mange innspill som knytter seg til hvor mange ganger det tillates at man kjører med snøskuter til egen hytte. Regelverket åpner for transport av varer og utstyr til hytter, altså ikke persontransport. Likevel aksepteres at personer sitter på eller snørekjører dersom det ikke fører til økt behov for motorferdsel. Det er også derfor det er landet på en standard på seks turer for frakt av varer og utstyr. Alternativet er at det må gjøres en individuell vurdering av hver søknad. Det anses lite hensiktsmessig for alle parter. Problemstillingen knyttet til bruk av leiekjører og at turene «brukes opp dobbelt så fort» må sees i denne sammenheng. Her brukes argumentet at det er persontransporten til og fra hytta som krever to turer pr gang man er på hytta, for eksempel opp på fredag og henting søndag. Transportbehovet skal som nevnt være knyttet til varer og utstyr, ikke persontransport. Det er mengden motorferdsel som ønskes minimalisert og da er antallsbegrensning fornuftig. Det samme gjelder for innspillet om at det er behov for å kjøre ned fra

hytta for å passe fjøset. Slike behov for persontransport er ikke hjemlet i motorferdselsregelverket og kan heller ikke tas inn i verneforskriften. Bruken av hytta må ses uavhengig av eierens yrke.

Motorferdsel er i seg selv ikke en samisk rettighet. I forbindelse med reindrift er det imidlertid det, jf. bestemmelsene i reindriftsloven. Utmarksnæring er heller ikke spesifikt knyttet til etnisitet, men tenkt som en mulig inntektskilde for lokalbefolkning. Tillatelser utstedes til den som ønsker transporten gjennomført, og det er opp til den som har tillatelsen å avgjøre hvem som skal benyttes for å få gjennomført transportoppdraget. Fylkesmannen kan ikke se at vilkårssettingen i disse sakene har noe med samiske interesser å gjøre.

Fylkesmannen tilråar at bestemmelsene utformes slik at det kan gis tillatelse til uttransport av skog. Selve hogsten må også godkjennes. Det er ikke noe i veien for å innføre forvaltningspraksis som tilsier hogst i barmarksesongen og transport i vintersesongen slik grunneier ønsker. Retningslinjer vil da gis i forvaltningsplanen.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger

8.17.3 Motorferdsel funksjonshemmede

Beiarn kommune er positive til at det kan gis tillatelse til motorisert ferdsel for funksjonshemmede til egen hytte. Kommunen mener det også bør være en hjemmel for å kunne gi funksjonshemmede uten tilknytning til noen hytte i verneområdene mulighet for å bruke motoriserte kjøretøyer i friluftsyemed.

Osbakk grunneierlag mener funksjonshemmede/bevegelseshemmedes rett til fremkommelighet i samfunnet er regulert av internasjonale lover og konvensjoner og at dette også må gjelde i de vernede områdene, slik at de kan få benytte motoriserte fremkomstmidler.

Hytteeiere v/Jim Aronsen m.fl. mener det må kunne gis tilleggsturer for eldre og uføre, og da med følgeskuter. Når tillatelser gis til 1. mai må hele helga ıregnes slik at man også kan returnere i helgedagene etter.

Naturvernforbundet i Rana og omegn mener det ikke er en menneskerett å komme seg overalt. De mener antallet turer for transport til egen hytte må begrenses i forskriften. De foreslår derfor at det tas inn en begrensning på to turer pr år for varig forflytningshemmet til egen hytte.

På folkemøte i Saltdal ble det også ytret ønske om at det skulle kunne gis tillatelser til bruk av helikopter for transport av bevegelseshemmede til egen hytte. Her ble også behov for følgeskuter ved transport av bevegelseshemmede fremmet som et viktig sikkerhetshensyn.

I henhold til motorferdselsregelverket kan varig bevegelseshemmede gis tillatelse til bruk av motorkjøretøyer i utmark for persontransport. I verneområdene vil dette være strengere enn utenom verneområdene. At eiere eller nær familie av eier av hytte kan ha en tilknytning til hytta og stedet er et hensyn som gjør at det åpnes for å kunne innvilge slike søknader. At de som er bevegelseshemmet grunnet alderdom ikke regnes som varig bevegelseshemmet er ikke noe vernemyndighetene har funnet på, men knytter seg til forvaltning av motorferdselregelverket. I forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag er det en hjemmel for å kunne gi tillatelse til bruk av snøskuter for bevegelseshemmede. I rundskriv T 1/96 fra Miljøverndepartementet heter det at det kan bare «gis tillatelse etter denne bestemmelsen ved varig funksjonshemming. Kommunen kan kreve legeerklæring som dokumentasjon. Personer som på grunn av alder eller midlertidig sykdom er bevegelseshemmede, går ikke inn under bestemmelsen. (...)»

I forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag ble det i 2009 innført en ny hjemmel (§ 5 bokstav f) for å kunne tillate «gruppeturer på snødekt mark for beboere på helse- og omsorgsinstitusjoner, medlemmer av pensjonistforeninger eller forflytningshemmede. Turen må være i regi av helse- og omsorgsinstitusjoner eller ideelle organisasjoner. Tillatelse kan kun gis for transport til bestemte turmål og langs nærmere bestemte traseer dersom kommunen anviser slike.» Forskriftene for verneområdene åpner ikke for slik kjøring, og det er heller ikke nasjonal politikk at det skal innføres. I rundskriv T 6/09 Om endringer i Nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøy i utmark og på islagte vassdrag står følgende om endringen «det kan kun gis tillatelse til turer til bestemte mål, der snøskutertransport inngår som en nødvendig del, og ikke til ren rekreasjonskjøring. Det kan kun gis tillatelse til en gruppetur av gangen. Det innebærer at bestemmelsen ikke er ment for månedlige arrangementer eller lignende. Bestemmelsen gjelder kun transport som er nødvendig for å gjennomføre gruppeterer for mennesker som ellers har vansker med å ta seg ut i naturen på egen hånd. Kommunen må i sin vurdering av søknader legge vekt på formålet med arrangementet og den samlede belastning arrangementet vil ha på naturmiljø og muligheten til å oppleve stillhet og ro i naturen, samt forventet antall tilsvarende søknader. Tillatelse kan gis til helse- og omsorgsinstitusjoner eller ideelle organisasjoner som har som hovedmål å hjelpe andre mennesker, f.eks. Røde Kors, Lions, Rotary o.l. Tillatelse kan ikke gis til idrettslag, snøskuterklubber og lignende medlemsorganisasjoner og heller ikke til mer løselig organiserte lag, grupper eller til familier.» Det er ikke sagt noe spesifikt om verneområdene.

Miljødirektoratet bemerker at de nye forskriftsmalene nå åpner for at det kan gi begrenset antall turer på snødekt mark eller langs eksisterende traktorvei ol. for varig forflytningshemmede til egen hytte i samsvar med forvaltningsplan. Det har tidligere vært en praksis hvor det er gitt dispensasjon til denne type kjøring med hjemmel i den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48.

Utgangspunktet er at en dispensasjon til motorferdsel på vinterføre ikke omfatter bruk av følgeskuter. Det vises i denne sammenheng til forarbeidene til nml. § 48 første ledd annet alternativ, hvor det står at sikkerhetshensyn generelt sett ikke gir grunnlag for å åpne for to snøscootere når det gis tillatelse til bruk av snøscooter.

Miljødirektoratet støtter ellers Fylkesmannens vurderinger

8.17.4 Motorferdsel reindrift

Saltfjellet reinbeitedistrikt opplyser at distriktets medlemmer benytter scooter og ATV som et daglig hjelpemiddel og som et verktøy i den daglige. Distriktet mener at reindriftas genuine rett til å benytte scooter også vil gjelde tilfeller hvor det må foretas ekstraordinære uttak/jakt av rovvilt i og rundt reinflokken. Saltfjellet reinbeitedistrikt ber om at dette innarbeides i forvaltningsplanen, slik at man ikke havner i konflikt med forvaltningsplanen i krisesituasjoner når man må foreta ekstraordinære uttak.

Sametinget ønsker at de forslagene arbeidsutvalget har for reindriftas tiltak og motorferdsel tas inn i forskriftene. Forskriftene må ikke være mer begrensende for reindriftas tiltak og motorferdsel enn forskrifter i andre lignende planer som har vært behandlet den senere tiden. Det betyr blant annet at det må være direkte unntak for motorferdsel på snø og at det gis flerårige dispensasjoner for motorferdsel på barmark.

Saltdal kommune, Saltfjellet reinbeitedistrikt og Sture Pettersen med flere støtter arbeidsutvalgets forslag om at reindriftas barmarkskjøring skal være direkte tillatt. Saltfjellet reinbeitedistrikt viser til vedtatt distriktsplan som grunnlag for motorferdsel.

Saltfjellet reinbeitedistrikt mener det vil være konkurransevridende i forhold til landbruket og andres muligheter til utvikling i tråd med resten av samfunnet om barmarkskjøringen skal være underlagt en søknadsplikt.

Landbruksdirektoratet er enig i at reindriftsinteressene kan ivaretas gjennom distriktsplaner, og at disse kan danne grunnlag for søknadsbehandling og vurdering etter verneforskriften.

Beiarn kommune mener det er viktig at forvaltningsmyndigheten har kontroll med barmarkskjøringen som foregår i nasjonalparken. Kommunen er positiv til at avklaring skjer gjennom forvaltningsplan for nasjonalparken/verneområdene og reinbeitedistriktets distriktsplaner og at det på det grunnlag kan gis flerårige dispensasjoner. Bodø og omegns turistforening mener også reindrifta må være omfattet av søknadsplikten og kan ikke støtte arbeidsutvalgets forslag.

Meløy kommune, NJFF Nordland, Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten, Rana kommune, Rana turistforening og Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Rana lokallag mener reindriftas barmarkskjøring fortsatt bør være regulert gjennom vernebestemmelsene, slik at det er kontroll med hvor kjøringa foregår og at ikke særskilte verneverdier trues. Norsk ornitologisk forening avd. Sør-Salten mener at dette kanskje vil øke byråkratiet noe, men hensynet til fugle- og dyreliv, samt reduksjon av slitasje på vegetasjon, må veie tyngre.

Landbruksdirektoratet mener at man ut fra likebehandlingshensyn ikke kan ha en annen holdning til reindriftas motorferdsel i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark enn i andre nasjonalparker i Norge. Det innebærer at barmarkskjøring og flyging krever dispensasjon. Når det gjelder forskriftens forslag til tekst angående bruk av distriktsplaner som grunnlag for søknad og flerårige dispensasjoner påpeker direktoratet at foreslått tekst er noe misvisende. De foreslår samme bestemmelse som for Lomsdal-Visten nasjonalpark: «For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindriftsloven». Her bør imidlertid også «luftfartøy» tilføyes

Naturvernforbundet i Rana og omegn ønsker å styre reindrifta mot en mer miljøvennlig drift innenfor nasjonalparkens grenser og mener barmarkskjøretøy må begrenses til «lett terrenggående beltekjøretøy».

NJFF Nordland viser til at barmarkskjøring gjør uopprettelig skade på sårbar fjellvegetasjon og reduserer verdien av området, både estetisk, bruksmessig og verneverdig. De viser til Hedningedalen hvor reindriftas barmarkskjøring har forringet området. Rana turistforening mener sporene etter reindriftas barmarkskjøring i dag er merkbar, med kjørespor som fører til utvasking og endring av landskapet. Dette er neppe forenelig med vernets formål.

Rana kommune og flere enkeltpersoner støtter forslag om å tillate motorbåt i forbindelse med reindrift. Naturvernforbundet i Rana og omegn og NJFF Nordland går imot at det i nasjonalparken åpnes for bruk av motorbåt i reindrifta.

Saltfjellet reinbeitedistrikt forklarer i møte med forvaltningen at de bruker motorbåt på alle vann. De har gummibåter av Zodiac-typen som de kan ta med seg. De ønsker også mulighet for å bygge naust. Båtene brukes i reindrift og til fiske.

Stolpen gård forlanger samme rett til motorferdsel som samene.

Beiarn kommune, Rana kommune og Saltdal kommune støtter arbeidsutvalgets forslag om å åpne for «bruk av motorkjøretøy etter eksisterende veier for utøvere av tradisjonelt landbruk». Saltdal kommune mener verneverdiene ikke vil forringes av slik ferdsel. NJFF Nordland mener det bør lempes på restriksjonene næringsutøverne har hatt i forhold til nødvendig bruk av motoriserte kjøretøy, slik som traktor på eksisterende skogsvei.

Osbakk grunneierlag mener landbruket må gis utvidet mulighet til bruk av motorkjøretøyer under utøvelse av sin næring i verna områder.

Saltdal kommune forventer at tillatelse til bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med bufehold innbefatter utkjøring av saltslikkestein og nødvendig utstyr/proviant/vedlikeholdsmateriell til eksisterende gjeterhytter i verneområdene.

Naturvernforbundet i Rana og omegn støtter ikke arbeidsutvalgets forslag om å åpne for «bruk av motorkjøretøy etter eksisterende veier for utøvere av tradisjonelt landbruk». Rana kommune støtter forslaget om å åpner for «bruk av motorkjøretøy etter eksisterende veier for utøvere av tradisjonelt landbruk».

Fylkesmannen er enige i innspillet fra Landbruksdirektoratet om å følge samme ordlyd i verneforskriften som for Lomsdal-Visten nasjonalpark hva gjelder forholdet til distriktplan i reindriften. Det er forståelse for at reindriften har behov for å benytte også motoriserte hjelpemidler i den aktive reindriften. Det må likevel skje innenfor akseptabel rammer. Fylkesmannen ser at Landbruksdirektoratet og Sametinget har en litt ulik tilnærming til spørsmålet. Fylkesmannen følger Landbruksdirektoratets vurdering og mener det er i tråd med reindriften. Fylkesmannen tilrår derfor at barmarkskjøring og bruk av luftfartøy i reindrift fortsatt må ha tillatelse fra nasjonalparkstyret for å kunne skje lovlig i verneområdene.

Fylkesmannen ser at vern gir andre rammer for reindriften når det gjelder motorferdsel sammenliknet med områder som ikke er vernet, men avviser at det er ulovlig konkurransevridning slik Saltfjellet reinbeitedistrikt hevder.

I verneområdene må det tas hensyn til verneverdiene. Et aspekt med motorferdsel er støy, et annet er slitasje og et tredje er forstyrrelse av fugle- og dyreliv. Det blir lite terrengslitasje av bruk av snøskuter. Det er derfor også den motoriserte ferdsele som har størst aksept og som ikke reguleres av verneforskriften. Fylkesmannen gjør oppmerksom på at dette gjelder bruk av snøskuter som en del av «utøvelse av reindrift». Barmarkskjøretøyer derimot kan medføre betydelig terrengslitasje og det kreves derfor en eksplisitt tillatelse etter verneforskriften før barmarkskjøring kan skje lovlig i verneområdene. Slike tillatelser kan, dersom distriktsplanen er detaljert nok, utstedes med bakgrunn i distriktsplan. Det kan da gis flerårige dispensasjoner. Det vil naturlig settes vilkår for å forhindre skade.

Når det gjelder innspill om at bruken av barmarkskjøretøyer i reindrift må begrenses til «lett beltegående terrengkjøretøy» ønsker ikke Fylkesmannen at det begrenses på denne måten i forskriften. Dette fordi barmarkskjøretøyene benyttes til ulike formål. Ved rene transportoppdrag vil det kunne være en fordel om det benyttes belter da det vil kunne redusere markslitasjen. Ved gjeting og flytting av rein kjøres det med større hastigheter og det er behov for å forflytte seg kjappere i terrenget. Belter vil da under gitte forhold kunne medføre større slitasje. Eventuelle begrensninger settes i vilkårene når tillatelser gis. Forvaltningsplanen bør utdype hvilke vilkår som kan være aktuelle.

Viltlovens § 21 forbyr bruk av motorkjøretøy til blant annet lokalisering av vilt. Det er riktig som Saltfjellet reinbeitedistrikt påpeker at Fylkesmannen i forbindelse med skadefelling enkelte ganger dispenserer fra dette for å lokalisere og avdekke spor og til utpostering av jegere. I verneområdene er motorferdsel forbudt. Det er likevel i enkelte tilfeller dispensert for slik bruk av motorkjøretøy også i verneområder, da med hjemmel i § 48 i naturmangfoldloven. Saksbehandling vil i så fall ta lang tid, fordi det må behandles av nasjonalparkstyret i motsetning til saker som kan behandles etter spesielle dispensasjonsbestemmelser og da kan avgjøres hurtig av nasjonalparkforvalterne. I høringa var det ikke laget noen forslag om å kunne tillate slik motorferdsel. Skadefelling er imidlertid et samfunnshensyn som veier tungt ved vurdering av dispensasjon. Skadefelling er i rovviltforvaltninga en viktig skadebegrensende faktor. Fylkesmannen foreslår derfor et nytt punkt under punkt 6.3 der det kan gis tillatelse til motorferdsel i forbindelse med skadefelling av store rovdyr. Dette har arbeidsutvalget også sluttet seg til. Se mer om det under punktet om «rovvilt».

Fylkesmannen mener det ikke er grunn til å gjøre motorbåt i reindrift lovlig i disse verneområdene. Det er få store innsjøer og eventuelt behov for motorbåt knytter seg til fiske og i svært liten grad til flytting eller gjeting av rein. Fylkesmannen tilrår derfor å opprettholde forbud mot motorbåt uavhengig av hvem eller i hvilket ærend det skal skje. Arbeidsutvalget ser heller ikke behov for at det

åpnes for bruk av motorbåt da det ikke knytter seg til nødvendig bruk i forbindelse med flytting eller gjeting. Å tillate dette vil også medføre økt motorferdsel til og fra de aktuelle innsjøene.

Med øvelseskjøring menes det under øvingsvirksomhet for de angitte formål. Kjøretrening og kjøreopplæring på snøskuter kan ikke skje i verneområdene og må henvises til områder der dette er tillatt. Det samme vil gjelde for reindrifta. Den kjøringa som kan finne sted i verneområdene må være direkte koblet til aktiv reindrift. I dette inngår ikke opplæring i snøskuterkjøring.

Praktisering av forbudet mot motorferdsel på barmark i reindrifta er avhengig av en god dialog mellom næringa og forvaltninga. Det er tidligere utstedt dispensasjoner for kjøring. En hensiktsmessig fremgangsmåte for saksbehandling av slik kjøring vil skjematisk være omtrent slik. I samarbeid utarbeides kart som viser de behov reindrifta har for barmarkskjøring, områder hvor det er særlig fare for terrengskader og områder av særlig verdi for reindrift og verneverdier.

Distriktsplanen for det enkelte reinbeitedistrikt og sårbarhetsanalyse for områdene vil være viktige grunnlagsdokument for et slikt kart. Ut fra dette utstedes en tillatelse basert på kart med inntegnet «godkjente traséer», «områder hvor det gis mer eller mindre fullmakt til fri kjøring», «områder hvor det kan gis kortere dispensasjoner i forbindelse med spesielle hendelser» og «traséer som kan benyttes etter søknad».

Den mulighet reindrifta har til bruk av motorferdsel i utmark er betydelig videre enn landbrukets eller andre næringers muligheter. Dette følger av reindriftsloven og motorferdselloven.

Fylkesmannen kan ikke i en verneforskrift endre på dette eller gi landbruket utvidede muligheter til bruk av motorkjøretøyer i utmark. Fylkesmannen er enig i at det langs eksisterende veier kan være en annen forvaltningspraksis for motorferdsel enn på arealer som ikke er berørt av veibyggning.

Fylkesmannen mener et slikt punkt må følges av retningslinjer i forvaltningsplan.

Miljødirektoratet er enig i at forbudet mot barmarkskjøring som utgangspunkt omfatter reindrifta, men at forskriftene åpner for at det kan gis dispensasjon til slik kjøring. I de tilfeller hvor man har god kunnskap om naturverdiene i området og det foreligger gode distriktsplaner som omtaler reindriftraséer, kan det utarbeides kart som grunnlag for en differensiert forvaltning som viser hvilke områder som er mindre sårbare og hvor det vanligvis vil kunne gis dispensasjon til barmarkskjøring. I disse områdene vil man kunne gi flerårige tillatelser. I andre mer sårbare områder vil man bare unntaksvis kunne påregne å få dispensasjon i særskilte tilfelle.

8.17.5 Elgjakt

Hovedproblemstillingen i høringa har vært utfrakt av felt elg; om det skal stilles krav til belter på de barmarkskjøretøyer som kan benyttes eller ikke. Ut over det regulerer ikke verneforskriften elgjakt og rettigheter til slik jakt.

Beiarn kommune mener det skal tas hensyn til naturen uavhengig av om det benyttes belter eller ikke på kjøretøyet. Kommunen mener uttransport av felt vilt bør foretas av folk som er kjent i området/terrenget slik at det kan forhindres at terrenget blir forringet på grunn av uvetting kjøring på uegnede områder (myr, våtmarksområder, osv.). Saltdal jeger- og fiskerforening mener naturmangfoldloven legges til grunn for kjøring og at uttransport gjøres mest mulig skånsomt.

Statskog SF mener det bør kunne tillates ATV uten belter på de eksisterende traktor-/skogsveier som fins i utkanten av verneområdet. Disse traseer kan tegnes inn på kart og være en del av forvaltningsplanen. Bruk av beltekjøretøy bør kunne tillates i lett tilgjengelig områder i de ytre deler av verneområdene. Er det spesielt sårbare områder som det ikke blir gitt tillatelse til å kjøre i, bør disse merkes av på kart og kan gjøres kjent for jegerne i forkant av jakta. Statskog SF opplyser videre at det helt siden midten av 1980-tallet har vært praktisert flerårige dispensasjoner for uttransport med helikopter og ikke bruk av barmarkskjøring for sentrale fjelldaler i nasjonalparken langt fra vei, som Glomdal, Blakkådal, Tespdal/Stormdal, Bjøllådal, øvre deler av Tollådal og Harondal innenfor Kvitbergvatnet.

Norges jeger- og fiskerforbund Nordland, Rana kommune, Rana turistforening, Saltdal kommune og flere enkeltpersoner mener det ikke bør være krav om belter for å benytte ATV for utfrakt av felt elg.

Høringsgruppen v/Lisa Dillan og Naturvernforbundet i Rana og omegn ønsker ikke at det åpnes for motorkjøretøyer uten belter til dette formålet.

Naturvernforbundet i Rana og omegn ønsker i utgangspunktet at hele punktet fjernes, dvs. at det ikke kan benyttes motorkjøretøy eller helikopter for uttransport av felt elg. Dette mener de bør gjelde i alle verneområdene. De mener at også dagens jegere må klare å bære viltet ut av terrenget. Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening. Rana lokallag mener slik barmarkskjøring bør underlegges strenge begrensninger.

Norges jeger- og fiskerforbund Nordland mener skader på terreng som følge av barmarkskjøring er avhengig av fører og ikke hvilket kjøretøy som brukes. Rana turistforening mener erfaring tilsier at

jegerne vil benytte gamle etablerte skogsveier, samt tørre og lett framkommelige traséer for slik transport – med andre ord vil risikoen for terrengskader bli redusert til et minimum. Saltdal kommune viser til at det er gjort flere undersøkelser som viser at det ikke gir større kjøreskader ved bruk av motorkjøretøy uten belter, så sant farten holdes nede.

Høringsgruppen v/Lisa Dillan mener det er atskillig dokumentasjon på at for eksempel ATV kan gjøre stor skade på naturen, og da særlig våtmarksområder og med hensyn til dyre- og fugleliv. Naturvernforbundet i Rana og omegn mener alle «lette terrenggående motorkjøretøy» setter spor, og at disse blir varige om kjøreruta brukes år etter år.

Fylkesmannen er enig i at det er viktig at den enkelte tar hensyn ved motorferdsel på barmark og kan også til en viss grad være enig i at det er viktigere hvilke hensyn den som kjører tar enn hvilket kjøretøy som benyttes. De fleste motorkjøretøyer har stort potensiale for å skade terrenget ved bruk i utmark, Saltdal JFF mener naturmangfoldloven regulerer dette. Det er ikke riktig.

Naturmangfoldloven legger en aktsomhetsplikt på alle som skal foreta seg noe i naturen, men regulering skjer gjennom verneforskrifter, motorferdsellov og andre særregler. Det er derfor viktig at verneforskriften tar stilling til rammene for motorferdsel. Innenfor disse rammene skal all ferdsl også skje skånsomt. Det betyr ikke at Fylkesmannen mener at motorkjøretøy på barmark med belter ikke kan gjøre skade. Men at disse i utgangspunktet gjør mindre skade enn med belter. Til fraktoppdrag som å hente felt elg vil det være mest skånsomt med belter. Fylkesmannen ser at det kan være grunn til å ha en annen holdning på opparbeidet vei. Det er få slike i verneområdene, men Fylkesmannen tilrår at det gis en slik åpning og at forvaltningsplanen kartfester veiene.

I reindrifta er det ikke nødvendigvis et fraktbehov som skal tilfredsstilles slik som ved utfrakt av felt elg. Aktiv reindrift krever forflytning på en annen måte og Fylkesmannen mener det ikke er riktig å knytte reindrifta til et krav om bruk av belter. Det kan imidlertid tenkes at krav om belter bør stilles for noen traséer, for eksempel om det må kjøres gjennom store våtmarksområder, men det må vurderes i den enkelte dispensasjonsbehandling.

Fylkesmannen er enig i at det skal tas hensyn ved all terrengkjøring, uavhengig av hvilket kjøretøy som benyttes. Det er mange faktorer som påvirker om og hvor mye skade terrengkjøring medfører, blant annet hastighet, sjåførens vurderinger og kunnskap, vær, underlagets bæreevne, kjøretøyets marktrykk osv. Forskriften kan ikke regulere om sjåføren er lokalkjent eller ikke. Fylkesmannen mener det uansett ikke bør benyttes kjøretøyer større enn ATV. I prinsippet vil større og tyngre kjøretøyer ha større skadepotensiale enn mindre. Belter bidrar til lavere marktrykk og i de fleste tilfeller til lavere hastigheter på barmark. Skadepotensialet reduseres dersom det settes krav om

belter. Likevel er det en kjensgjerning at sjåførens kjøremønster og kunnskap om håndtering av kjøretøyet innvirker i stor grad. For mange vil belter være ekstraustyr og dermed gjøre transporten noe dyrere. Fylkesmannen mener likevel det er en hensiktsmessig grense å opprettholde og tilrår ikke å åpne for ATV uten belter.

Når det gjelder dette punktet er ikke arbeidsutvalget enig med Fylkesmannen og tilrår at forskriften ikke setter krav om belter. Formuleringen blir i så fall at det kan gis tillatelse til bruk av «lett terrenggående motorkjøretøy for uttransport av felt elg».

Miljødirektoratet tilrår at motorferdsel i forbindelse med uttransport av felt elg og hjort skal være søknadspliktig i landskapsvernområdene slik det var foreslått i Fylkesmannens høringsforslag. Dette er viktig for å kunne sette vilkår om for eksempel kjøretraseer og bruk av fremkomstmiddel jf. nml. § 12 og at verneverdiene slik kan ivaretas bedre.

Miljødirektoratet støtter ellers Fylkesmannens vurderinger.

8.18 Rovvilt

I utgangspunktet reguleres ikke jakt på rovvilt av verneforskriften. Rovviltforvaltninga er ikke annerledes innenfor enn utenfor verneområdene. Likevel kan det i enkelttilfeller komme inn betraktninger omkring vernet område i forbindelse med aktiviteter som skjer i forbindelse med forvaltning av rovvilt. To områder som blir berørt er åtejakt og skadefelling. Det er da ikke selve jakta, men de aktivitetene som skjer rundt dette som berøres av verneforskriften, altså etableringer av åteplasser, åtebuer, jervbåser og motorferdsel.

Saltdal kommune mener at nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med skadefelling av rovdyr må hjemles direkte i forskriften.

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker at åtejakt skal skje etter helhetlig plan som effektiviserer jervjakta og reduserer motorferdselen i den forbindelse.

Saltdal kommune mener forvaltningsmyndighet må kunne gi tillatelse til utkjøring av åte for jakt på fredet rovvilt. Norges jeger- og fiskerforbund Nordland påpeker at Klima- og miljødepartementet 14.juli 2015 vedtok en forskriftsendring som medfører at det er tillatt å bruke snøscooter på vinterføre for utkjøring og tilsyn av jervbåser og til utkjøring av åte og åtebuer i forbindelse med felling av jerv. Disse reglene bør også gjelde i nasjonalparken. Saltdal kommune viser til at beitenæringa i Saltdal er avhengig av at det legges godt til rette for uttak av rovvilt i verneområdene.

Naturvernforbundet i Rana og omegn mener punktet om «utkjøring av åte i forbindelse med jakt» må begrenses til «lett beltekjøretøy» og knyttes til lisensjakt. Forbundet mener deres forslag burde være tilstrekkelig for å ta ut skadedyr. Arbeidsutvalgets forslag derimot mener de er for vidt og at det kan åpne for kjøring på barmark og til hvilket som helst jaktformål, også kommersiell jaktturisme.

Det er et mål å begrense motorferdselen i verneområdene mest mulig. Det betyr at all motorferdsel i verneområdene skal sees i sammenheng også på tvers av kommuner og områder. Nasjonalparkstyret skal derfor ha til behandling søknader om motorferdsel. Når det gjelder skadefelling spesifikt så er det tilfeller som gjennomføres i korte perioder og det er svært kort tid fra vedtak om skadefelling fattes til gjennomføring av uttaket. Det er dermed utfordrende å koordinere alle tillatelser fra offentlige myndigheter. Tillatelse til skadefelling gis i de fleste tilfeller fra Fylkesmannen, mens tillatelse til motorferdsel er en kommunal oppgave. Det er som oftest kommunale skadefellingslag som gjennomfører skadefelling. Det er av samfunnsmessig stor interesse at slike uttak skal skje effektivt og dermed redusere skade på rein og bufe.

Viltloven § 21 forbyr bruk av motorkjøretøy til blant annet lokalisering av vilt. Ved skadefelling på gaupe gis det innimellom dispensasjon for bruk av snøskuter til å lokalisere og avdekke spor etter gaupe og til å utpostere jegere under fellingsforsøket. Nasjonalparkstyret skal i utgangspunktet ta andre hensyn enn kommune og Fylkesmann i disse sakene. Der nasjonalparkstyret skal sikre at verneverdiene ikke forringes i forbindelse med gjennomføringen. Skadefelling på gaupe kan i utgangspunktet foregå når som helst på året. Det kan dermed være behov for at det gjøres vurderinger fra nasjonalparkstyret for å unngå unødig forstyrrelse i sårbare områder. Slik behandling kan skje kjapt dersom det er en hjemmel for slike vedtak i verneforskriften og denne delegeres fra nasjonalparkstyret til forvalter. Fylkesmannen tilrår derfor at det gis en hjemmel for å gi slike dispensasjoner gjennom eget punkt i § 3.

Reglene for bruk av snøskuter ved åtejakt er endret ved forskrift 14. juli 2015. I forskrift om motorferdsel i utmark og på islagte farvann heter det nå at «kommunen kan etter søknad gi tillatelse til bruk av snøscooter på vinterføre for utkjøring og tilsyn med jervebåser som er tillatt av fylkesmannen etter forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst § 31 første ledd bokstav a). Kommunen kan etter søknad gi tillatelse til bruk av snøscooter på vinterføre for utkjøring av åte og åtebuer i forbindelse med felling av jerv. Kjøring etter første og annet punktum skal skje etter bestemte traseer som angis i kommunens vedtak. Antall tillatte turer etter annet punktum skal avgrenses og framgå av tillatelsen. Lisenshaver skal føre logg som på forespørsel må forevises til naturoppsynet.». Fylkesmannen finner det naturlig at det også i verneområder kan gis

slike tillatelser og tilrår at det innføres et eget punkt om dette under 6.3 i forskriften. Arbeidsutvalget sluttet seg til en slik vurdering ut fra at forvaltningen av store rovdyr i liten grad skal være forskjellig innenfor og utenfor verneområdene.

Miljødirektoratet er enig med Fylkesmannen i at det i enkelte tilfelle er nødvendig med motorferdsel i forbindelse med rovdyrs- og annen artsforvaltning. Miljødirektoratet foreslår derfor en bestemmelse hvor det åpnes for motorferdsel i forbindelse med forvaltning av artene som erstatter Fylkesmannens forslag i § 16 bokstav i og k.

8.19 Redningstjenesten

Røde kors Nordland viser til kongelig resolusjon av 21.08.2009 som anerkjenner Røde kors etablerte funksjon som støtteaktør for norske myndigheter på det humanitære området.

Røde kors Nordland mener at myndighetenes ønske om mer bruk av nasjonalparkene vil øke etterspørselen etter redningsoppdrag fra Røde Kors og Nordland Røde Kors ønsker minimering av søknadsprosesser og byråkrati. Røde kors Nordland ønsker at følgende formulering tas med i Forskriftens § 3 punkt 6.2a, siste setning: *Bestemmelsen åpner for kjentmannskjøring for å ivareta redningstjenestens operative evne, men gjelder ikke for øvingskjøring.*

Beiarn Røde kors hjelpekorps redegjør i sin høringsuttalelse for hjelpekorpsenes funksjon og framhever at de er de eneste som kan gå inn i områdene når været ikke tillater flyging. Hjelpekorpsset skriver videre om manglende rekrutering og problemer med å holde lokalkunnskapen og kjennskapen til områdene ved like. Det er derfor vesentlig for hjelpekorpsset at rammene for kjentmannskjøring økes i tråd med behovet. Det må gis tillatelser til å gjøre seg kjent i områdene, ikke langs forhåndsbestemte traséer.

Flere enkeltpersoner mener det må være ubegrenset mulighet for kjentmannskjøring for Røde Kors og andre redningsetater. Folkemøte i Beiarn var også kritiske til forvaltningens håndtering av dette, og mente det var behov for kjentmannskjøring.

Rana kommune støtter forslag om å åpne for øvelseskjøring knyttet til redningstjenesten. Beiarn kommune mener kjentmannskjøring for redningstjenesten er viktig og at tillatelser må gis med vilkår slik at det er mulig å gjennomføre kjentmannskjøringen under best mulig kjøreforhold og på dagtid. Meløy kommune mener det må åpnes for kjennskapsturer og trening med snøskuter, samt nødvendig merking av løyper uten søknad. Dette er nødvendige sikkerhetstiltak for at ferdsele skal gå så trygt som mulig.

Nordland fylkeskommune mener at det ut fra reindriftsnæringens behov for sikkerhet er viktig at redningstjenesten gis anledning til øvelseskjøring.

Norges jeger- og fiskerforbund Nordland stiller seg positive til kjentmannskjøring.

Forum for natur og friluftsliv i Nordland mener kjentmannskjøring er nærmest unødvendig og at det har liten verdi med tanke på redningsaksjoner. De mener det er faglig feil å åpne for å gi tillatelser til kjentmannskjøring. Det fører til økt støy og uro i ei tid da naturens eget liv trenger ro. De mener det er opplæring i navigasjon og kartkunnskap som trengs og at det kan skje utenfor verneområdene.

Naturvernforbundet i Rana og omegn ønsker ikke at det åpnes for øvingskjøring for formål nevnt i pkt. 6.2 a) verken i nasjonalparken eller i de andre verneområdene. De mener det må være unødvendig for forvaltningsmyndigheten å måtte forstyrre stillheten i nasjonalparken med øvelseskjøring og for å bli kjent.

Beiarn Røde kors hjelpekorps mener det er behov for motorisert ferdsel for å kartlegge dekingen i nasjonalparken i forbindelse med utrulling av det nye nødnettet.

Fylkesmannen viser til at saksbehandlingen i slike saker er gjort rede for i brev av 31.01.2013 fra Miljøverndepartementet. Framtidige saker vil også bli behandlet i tråd med de til enhver tid gjeldende retningslinjer. Verneområdemyndighetene har som føring å begrense motorferdsel til et minimum og det vil ikke være aktuelt å gi tillatelser uten vilkår eller begrensninger. Typiske vilkår og begrensninger vil knytte seg til traseer og områder hvor kjøring kan finne sted, tidspunkt på året, antallet kjøretøy osv. Retningslinjer for redningstjenestens bruk av snøscooter er gitt i rundskriv fra daværende Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet) datert 31. januar 2013. Retningslinjene er utarbeidet i samarbeid med Justisdepartementet. Det fremgår av dette rundskriv at det bare skal åpnes for kjentmannskjøring i verneområdene, all øvingskjøring som må skje utenfor. Redningsorganisasjonene skal utarbeide og få godkjent en øvingsplan som skal danne grunnlaget for dispensasjonsbehandlingen etter verneforskriftene. Tillatelsene som er gjeldene for hjelpekorpsene i Salten nå har ingen begrensninger for hvilke dager i uken kjentmannskjøringen kan gjennomføres. Det vil si at turene kan gjennomføres også i helgedagene.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger og legger til grunn at retningslinjene fra departementet skal videreføres med hensyn til redningstjenestens bruk av snøscooter.

8.20 Skjøtsel

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker åpning for skjøtsel av kulturlandskapet rundt hytter/fjellgårder og hogst av ved til hytter og gammer. Men dette bør foregå etter en helhetlig plan og knyttes opp mot forvaltningsplanen.

Fylkesmannen viser til at det er gitt hjemler for dette i forskriftene og forvaltningsplanen vil være et viktig verktøy for Midtre Nordland nasjonalparkstyre for å styre denne skjøtselen.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger. Det er i oversendelsen til Miljødirektoratet fra Fylkesmannen i Nordland vedlagt et utkast til forvaltningsplan. Miljødirektoratet legger til grunn at forvaltningsplanen inkludert besøksstrategi ferdigstilles senest innen utgangen av 2019.

8.21 Forurensning

Rana kommune og Statskog SF støtter forslag om at det ikke lenger skal tillates å grave ned søppel rundt hytter.

Saltfjellet reinbeitedistrikt sier i møte med forvaltningen at de har registrert mye søppel etter turfolk rundt begge Bjøllåvatnan, og mener dette burde ryddes opp i.

Fylkesmannen viser til at det i utgangspunktet er at den enkelte rydder etter seg selv. Likevel bruker nasjonalparkforvaltningen årlig midler på oppryddingstiltak og oppfølging av forsøpling. Dette vil også i framtiden være en viktig oppgave.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurderinger.

9 Administrative og økonomiske konsekvenser

9.1 Offentlige kostnader

De offentlige kostnadene ved forslaget er knyttet til eventuelle erstatningsutbetalinger, og til forvaltning og drift. Erstatning som følge av opprettelse av verneområdene blir regulert av bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 50 og 51. Her fremgår det at grunneiere og rettighetshavere har krav på erstatning når et vernevedtak medfører økonomisk tap som følge av at eksisterende bruk

blir vanskeliggjort. Utbetaling av eventuelle erstatninger vil følge prosedyrer i samsvar med reglene i naturmangfoldloven.

Kostnader knyttet til eventuelle erstatningsutbetalinger, kostnader til erstatningsprosessen og kostnader knyttet til grensemerking og skilting av verneområdene, dekkes innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kapittel 1420 post 33. Nasjonalparken og de omkringliggende verneområdene innebærer også utgifter til drift av nasjonalparkstyre som forvaltningsmyndighet, nasjonalparkforvaltere, utarbeidelse av forvaltningsplan, oppsyn og ulike forvaltningstiltak. Disse utgiftene dekkes over kapittel 1420 postene 01, 21 og 31. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen av dette vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen.

9.2 Privatøkonomiske kostnader

Eventuelle tapte inntekter for privatpersoner som følge av at igangværende bruk ikke kan fortsette, erstattes etter bestemmelsene i naturmangfoldloven.

I løpet av verneplanprosessen er det ikke avdekket at vernet vil føre til slike private kostnader, og det er derfor grunn til å anta at disse erstatningsutbetalingene vil være lave.

9.3 Administrative konsekvenser

Det opprettes ett nytt verneområde, Melfjorden landskapsvernområde. Ett eksisterende naturreservat tas inn i omkringliggende vern. Dette gjelder Storlia naturreservat som blir en del av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Videre forenkles noen av forskriftene slik at saksbehandlingen blir enklere. Av de eksisterende verneområdene er det kun Fisktjørna naturreservat som ikke allerede forvaltes av Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Det anbefales at nasjonalparkstyret nå får forvaltningen av Fisktjørna også. Miljødirektoratet mener forvaltningen av områdene skal kunne gjennomføres innenfor eksisterende rammer for Midtre Nordland nasjonalparkstyre. De administrative konsekvensene blir dermed små.